LETO VI. ŠT. 3 (244) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 25. JANUARJA 2001

NOVI GLAS

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

CENA 1500 LIR 0,77 €

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

ČASI DEBELIH KRAV SO MIMO

Kot smo že poročali, je bila na začetku prejšnjega tedna na obisku v Trstu, Benečiji in Reziji državna sekretarka Magdalena Tovornik, ki na slovenskem ministrstvu za zunanje zadeve vodi Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu. Spremljala sta jo veleposlanik Drago Mirošič in podsekretar Zorko Pelikan. V prostorih slovenskega generalnega konzulata v Trstu so predstavniki slovenske narodnostne skupnosti v Italiji odposlanstvu iz Ljubljane orisali trenutno stanje naše manjšine, pri čemer je prišla predvsem do izraza velika zaskrbljenost, da v legislaturi, ki se izteka, ne bi bil odobren zaščitni zakon za našo manjšino. Celi vrsti za manjšino naravnost življenjsko pomembnih ustanov in organizacij bi bil v tem primeru - so soglasno poudarjali manjšinski predstavniki - ogrožen sam njihov obstoj. V našem časniku smo že večkrat opozorili bralce, da finančni zakon in državni proračun za tekoče leto nimata postavke osmih milijard lir, kolikor namreč že od začetka devetdesetih let znaša letni prispevek italijanske države za kulturne in sorodne potrebe slovenske manjšine. Porazdelitev teh prispevkov pa je že od vsega začetka poverjena deželni upravi Furlanije-Julijske krajine. Iz izvajanj posameznih manjšinskih predstavnikov je bilo razvidno, kako pričakujejo, da bo slovenska država takšno nevarnost upoštevala in se tudi ustrezno ravnala. Državna sekretarka je na takšna izvajanja odgovorila zelo jasno in po našem tudi zelo modro. Slovenija bo kot doslej tudi v prihodnosti manjšini dajala gmotno pomoč, ki je letno znašala šest milijard lir, vendar bo hkrati od Italije odločno zahtevala, naj poskrbi, da bo slovenska manjšina še dalje prejemala pomoč iz javnih sredstev.

Tudi sami želimo podčrtati, da smo pripadniki slovenske manjšine v Italiji davkoplačevalci in se torej tudi iz naših žepov stekajo sorazmerno velike vsote denarja v državno blagajno. Zato od države ne le pričakujemo, ampak tudi odločno zahtevamo, da z nami ravna tako, kot ravna z vsemi italijanskimi kulturnimi, športnimi, vzgojnimi ter družbeno pomembnimi ustanovami ter organizacijami. Zato v tem pogledu glasno in odločno zahtevamo popolno enakopravnost in takojšnjo odpravo vsakršne diskriminacije. V tej zvezi se tudi pridružujemo protestu predsednika Sveta slovenskih organizacij Sergija Pahorja, ki je že nekajkrat javno grajal deželno upravo Furlanije-Julijske krajine, ker že od leta 1997 ni nakazala prispevkov slovenskim kulturnim in sorodnim društvom ter organizacijam, kar pomeni, da je ta denar še vedno v deželni blagajni in se torej ni uporabil, za kar je bil namenjen. Kako je mogoče, da se ne najde noben deželni poslanec, ki bi v pristojnih deželnih uradih krepko udaril po mizi in od deželnh birokratov zahteval, naj vendar naredijo svojo dolžnost, za kar so med drugim tudi dobro plačani?

Kar zadeva pomoč iz Slovenije, se seveda ne moremo strinjati s tistimi, ki mislijo ali celo pričakujejo, da bo glede na stanje na italijanski strani sama krepkeje segla v svojo mošnjo in nam tako pomagala iz zagate. STRAN 2

DRAGO LEGIŠA

SLOVENSKA SKUPNOST / MINISTER RUPEL NA PONOVOLETNEM SREČANJU

NAPREJ Z UPANJEM IN OPTIMIZMOM!

JURIJ PALJK

V petek zvečer, 19. t.m., je stranka Slovenska skupnost priredila v Gradnikovi kleti na Plešivem pri Krminu tradicionalno ponovoletno srečanje, ki se ga je udeležil tudi slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel s soprogo. V uradni delegaciji Republike Slovenije sta bila tudi državni podsekretar za Slovence po svetu in v zamejstvu Zorko Pelikan in konzulka RS v Trstu Lea Stančič.

Slovenska skupnost je lansko leto obhajala 25-letnico delovanja na deželni ravni; prav z mislijo na to obletnico in na 10-letnico osamosvojitve Slovenije je svoj pozdrav začel predsednik SSk dr. Bernard Špacapan. Po pozdravu številnih prisotnih je predal besedo častnemu gostu večera, slovenskemu zunanjemu ministru dr. Ruplu. Ta je zbrane nagovoril z bodrilnimi besedami in povedal, da prinaša pozdrave vse slovenske vlade. Dejal je, da je bil nedavno v Rimu na obisku pri predsedniku italijanskega senata Mancinu, ki mu je zagotovil, da bo zaščitni zakon za slovensko manjšino sprejet v kratkem tudi v senatu, kar bi pomenilo, da bodo med Italijo in Slovenijo zares nastopili novi, boljši in vedrejši časi. Dr. Rupel je dejal, da je bil v Rimu presenečen nad iskrenostjo in odprtostjo predsednika Mancina, ki mu je obljubil, da se bo osebno zavzel za zaščitni zakon, katerega naj bi okviroma sprejeli v mesecu dni, kar si seveda tudi sam srčno želi, saj se zaveda pomembnosti zaščitnega zakona za slovensko manšino v Italiji.

Slovenski zunanji minister je tudi povedal, da si Slovenija prizadeva izboljšati odnose z vsemi sosedskimi državami; dejal pa je tudi, da je sam prepričan, da smo na pragu novih, boljših časov, kajti Slovenija je tik pred tem, da postane polnopravna članica Evropske unije in bomo tako Slovenci med prvimi slovanskimi narodi, ki bomo vstopili v EU. Po Ruplovem mnenju bodo prav slovanski narodi vnesli novo kakovost v samo EU. Nadalje je tudi povedal, da se je Slovenija in se bo tudi v prihodnje zanimala za vse Slovence povsod po svetu, seveda tudi za svoje zamejstvo, saj "smo vsi del istega telesa, družita nas slovenstvo in skupna, boljša prihodnost, ko bomo ponovno kot narod skupaj."

Stranki Slovenska skupnost je slovenski zunanji minister zaželel v tem predvolilnem obdobju v Italiji veliko uspehov; pomembno je naglasil, da moramo biti Slovenci složni v različnosti, družiti pa nas morata zlasti slovenstvo in slovenska narodna identiteta. Dr. Rupel je tudi naglasil zasluge SSk pri naporih za dosego zakonske zaščite za slovensko manjšino v Italiji.

Predsednik goriške pokrajine inž. Giorgio Brandolin je spregovoril v imenu italijanskih političnih strank, politikov in obmejnih županov ter se zahvalil dr. Ruplu za vso pomoč in naklonjenost Slovenije pri graditvi dobrososedskih odnosov, kot si je tudi zaželel, da bi novi zunanji minister Republike Slovenije dr. Rupel pomagal "podirati" državno mejo med Slovenijo in Italijo, mejo, ki je preveč časa razdvajala narode. Poudaril je dobro sodelovanje s Slovensko skupnostjo in zatrdil, da je slovenska manjšina izjemno dragocena za vso deželo Furlanijo-Julijsko krajino in vso Italijo. "Furlani, Italijani in Slovenci, ki živimo ob meji stoletja, smo znali v preteklih letih dokazati, da znamo presegati državno mejo; zato si želim, da bi bila Slovenija čimprej polnopravna članica EU!" je poudaril Brandolin. Spregovoril je tudi deželni svetovalec in pokrajinski tajnik Ljudske stranke Franco Brussa, ki je povedal, da SSk dobro sodeluje v politični koaliciji Oljka; zahvalil se je za njeno pomoč ter zagotovil podporo LS manjšini tudi v prihodnje.

STRAN 10

FOTO BUMBACA

ZA DOBER TISK

Izteka se mesec januar, mesec dobrega (ali katoliškega) tiska. To pa še ne ovira, da se ne bi v nekaj besedah zaustavili ob pomenu tega praznovanja. Sv. Frančišek Saleški, ki se ga v teh dneh spominjamo, je bil namreč eden prvih katoliških časnikarjev, pravzaprav apostol tiskane besede. Mi Slovenci imamo tudi takega svojega apostola, blaženega škofa Slomška, ki je v prvi polovici 19. stoletja dal Slovencem zdrave temelje javnega obveščanja, kot bi danes dejali. Tiskana beseda je v velikem slovenskem škofu zaživela predvsem v reviji Drobtinice, v vzgojnih spisih (Blaže in Nežica) in v ustanovitvi Družbe Sv. Mohorja.

Naš čas lahko še vedno črpa iz teh osnovnih idealnih virov. Tudi danes, in to še posebej, se v množici tiskane besede kažejo taki in drugačni glasovi. Dober tisk pa smatramo ta, ki daje pozitivne, dobre napotke in smernice za življenje in ga lahko najdemo v vsakem idejnem krogu. Mi pa še posebej pri tem opozarjamo na vrednote, ki prihajajo iz krščanstva in so duhovni temelj zgodovinskega razvoja slovenskega naroda. Naš čas še vedno potrebuje jasnih načel tudi za aktualizacijo življenjskih potreb in dejanj. In prav v vsem tem nam lahko priskoči na pomoč naša tiskana beseda, ki v času elektronskih medijev še vedno ohranja svojo veljavo.

Vse to velja še zlasti za našo narodno skupnost v Italiji, ki se bori za dosego vseh svojih naravnih in ustavnih pravic. Lepo je o naši besedi zapisal veliki škof dr. Anton Mahnič, ki je sam kot časnikar oz. urednik kasneje okusil vso težo preganjanja s strani prihajajoče italijanske oblasti. Posebno se je škof na Krku boril za ohranitev slovanskega glagolskega bogoslužja. Tako piše med drugim v svoji knjigi Dvanajst večerov, ko se pogovarja z mladim študentom: "Materina beseda s posebno miloto gladi uho in s posebno prikupljivostjo vgladi uho do najskrivnejšega kota v srcih..." Mahnič je torej tako kot že Slomšek odločno branil in izpostavil vlogo materinščine in to enako odločno, kot je v svoji krščanski filozofiji zagovarjal vlogo metafizične trojice Dobro-Lepo-Resnično, in to kot odraz božje stvarnosti. Danes je vse to še vedno živo. Na nas je, da ta duh spoštujemo in ohranjamo. STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

MESEC DOBREGA TISKA

Januar je že tradicionalno mesec našega dobrega tiska. To je tisk, ki temelji na duhovnih vrednotah, kot so slovenstvo, krščanstvo, demokracija in pluralizem.

Ta tisk odraža velik del slovenske narodne skupnosti v Italiji. V ta okvir se uvršča predvsem naš tednik, poleg njega pa še mladinske in druge publikacije.

Podprimo zato ta tisk, tudi z velikodušnim darom, ki naj tako pokaže povezanost naših bralcev z našimi publikacijami.

UREDNIŠTVO

VSEBINA

02 Janez Povše
MANJŠINA MED RIMOM, TRSTOM IN LJUBLJANO

02 Breda Susič
REPUBLIKANEC V BELI HIŠI

03 Jurij Paljk / intervju
MSGR. FRANC BOLE

05 Martin Marussi
KAKŠNA PRIHODNOST BREZ DUHOVNIKOV?

06 Majda Artač Sturman
O JEZIKOVNI MALOMARNOSTI

07 Iva Koršič
SVEŽ NASTOP POMLAJENE SKUPINE

08 Matjaž Rustja
JUBILEJNI SLOVENIJA PARTY

13 Marjan Drobež
PREBEŽNIKI OGROŽAJO STABILNOST SLOVENIJE

14
TRST, TRŽIČ IN KOPER ENO PRISTANIŠČE?

14 Harjet Dornik
AZBEST JE UBIJALEC!

SVET OKROG NAS

OB BLIŽNJI DEBATI V SENATU

V PRIČAKOVANJU RAZPRAVE O NAŠI ZAŠČITI

Kot beremo v nekaterih slovenskih dnevnikih, se je predsednik odbora za mednarodne zadeve slovenskega parlamenta Jelko Kacin pred dnevi v Milanu sestal s poslancem gibanja Naprej Italija Dariom Rivolto, ki v zunanjepolitični komisiji senata vodi poslansko komisijo Berlusconijeve stranke. Slovenskemu poslancu je zagotovil, da njegova stranka ne bo ovirala odobritve zaščitnega zakona za slovensko narodnostno skupnost v Italiji. Medtem pa je Nacionalno zavezništvo potrdilo, da ne bo umaknilo svojih 700 popravkov k že omenjenemu zakonu, svoje amandmaje pa je potrdil tudi tržaški senator Berlusconijeve stranke Giulio Camber. Danes (četrtek, 25. t.m.) se je po sklepu predsedstva senata začela splošna razprava o že omenjenem zaščitnem zakonu, ki nas pobliže zadeva. Razprava naj bi se nadaljevala na začetku prihodnjega meseca in se vsekakor končala 7. februarja.

Medtem je predsednik slovenskega parlamenta Borut Pahor v Ljubljani sprejel odposlanstvo SSO in SKGZ, ki sta ga vodila predsednika Pahor in Pavšič. Na slovenski strani so poleg predsednika državnega zbora bili prisotni voditelji vseh poslanskih skupin. Predmet pogovora je seveda bila naša zakonska zaščita, največjo pozornost pa so na srečanju posvetili finančnim težavam manjšinskih organizacij v Italiji, saj je znano, da državni proračun za tekoče leto nima več postavke osmih milijard lir za potrebe slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Če senat ne bo odobril zaščitnega zakona, bodo številne naše manjšinske kulturne in druge organizacije ter ustanove ostale brez finančne pomoči, ki so jo prejemale že od začetka devetdesetih let po zakonu o obmejnem področju. Te prispevke je prosilcem, kot znano, delila deželna uprava. Predsednika Pahor in Pavšič pa sta predsedniku slovenskega parlamenta toplo priporočila, naj se odločno zavzame, da bi osrednji slovenski zakonodajni zbor spet ustanovil komisijo za Slovence v zamejstvu in po svetu. Predsednik Pahor in voditelji poslanskih skuipin so izjavili, da bodo to vprašanje rešili, kar pomeni, da bo državni zbor ponovno ustanovil komisijo za Slovence v zamejstvu in po svetu..

V ZNAMENJU POLEMIK

PRIPRAVE NA VOLITVE VSE BOLJ INTENZIVNE

Vodstva italijanskih političnih strank se čedalje intenzivneje pripravljajo na državnozborske volitve. Slednje bodo potekale po starih predpisih, saj so se prav pred nekaj dnevi izjalovili poskusi, da bi potekale po novih predpisih. Zato je treba pričakovati, da bo tudi v novem parlamentu odločno preveč političnih skupin, kar nikakor ne bo koristilo politični stabilnosti v državi. Večinski volilni sistem, ki so ga Italijani potrdili z referendumom, je dejansko ostal na papirju, saj se del poslancev izvoli po proporčnem sistemu, ker omogoča izvolitev sorazmerno velikega števila poslancev, ki pripadajo manjšim političnim strankam in ki posredno pogojujejo tako desno kot levosredinski tabor.

Kar zadeva t.i. Dom svobočin, katerega kandidat za predsednika vlade je Berlusconi, je treba omeniti oživitev nove socialistične stranke, kar je imelo za posledico, da so se vrnili na politično prizorišče najožji sodelavci Bettina Craxija. Na kongresu nove stranke so imeli glavno besedo De Michelis, Martelli, Craxijev sin in drugi vidni predstavniki "prve republike", ki jo je bila pokopala znana "operacija čistih rok". Zanimivo je, da se je nova stranka priključila Berlusconijevemu Domu svobočin in da bo torej znotraj tega volilnega kartela sodelovala na skorajšnjih političnih volitvah. To pa je takoj povzročilo nekaj težav: Severna liga baje noče imeti opravka s Craxijevimi dediči, kar pomeni, da je ogrožen sporazum Berlusconi-Bossi o skupnem volilnem nastopu.

V levosredinskem taboru pa so še vedno velike težave z Bertinottijevimi komunisti, brez katerih pa je že tako hudo dvomljiva volilna zmaga dejansko zares nemogoča.

S 1. STRANI

ČASI SO MIMO

Najprej bi radi spomnili na tiste čase, ki še niso tako oddaljeni, ko smo Slovenci v Italiji razvili razmeroma zelo pestro in živahno kulturno in drugo dejavnost, ne da bi dobili kakršnekoli pomoči od nikogar. Za nekatere kroge znotraj manjšine so bile razmere drugačne. Bili so časi "debelih krav" in te so bile tudi dobre molznice. Tako se je v nekaterih krogih razpasla navada, da zastonjkarsko delo ne obstaja več, da je treba plačevati sejnine, potnine, honorarje itd. Zdaj je čas "suhih krav", saj ni več tako imenovanega družbenega gospodarstva (SAFTI, TKB in plejada podobnih podjetij, ki so zašla v težave, kakor hitro njihovim šefom ni bilo več treba odgovarjati nikomur) in se je treba sprijazniti z dejstvom, da se brez zastonjkarskega dela naša manjšina, kot sicer vsaka druga normalna družba, ne more ohraniti pri življenju. Naš nadaljnji obstoj pa je navsezadnje v prvi vrsti stvar časti in dostojanstva vsakogar izmed nas, vrednot pa ne moreš kupiti z denarjem!

DOBER TISK

Naš dobri tisk pa ima v vsem tem svoj izredni delež. Tudi v sodobnem svetu in sodobni govorici mora najti pot do vseh naših ljudi na Primorskem, kot je že dolga tradicija našega slovenskega tiska. Ostanimo zato zvesti tem načelom in zavzeto ter premišljeno podprimo naš tisk tudi danes.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA ITALIJA IN SLOVENIJA 80.000 LIR,
INOZEMSTVO 120.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 150.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493
CENA OGLASOV PO DOGOVORU

ZDA / GEORGE WALKER BUSH SVEČANO ZAPRISEGEL

REPUBLIKANEC V BELI HIŠI

BREDA SUSIČ

George W. Bush je v soboto, 20. januarja, slovesno zaprisegel in postal 43. ameriški predsednik. Napovedal je, da bo že ta teden začel z delom, saj bo v sredo v Kongresu predstavil osnutek nove šolske reforme, še pred tem pa se bo na delovni večerji srečal z vodji poslanskih skupin. Pravzaprav pa je z delom začel že ob samem prevzemu predsedniške funkcije, saj je z odlokom takoj razveljavil nekatere odločitve, ki jih je v zadnjih dneh svojega predsedovanja sprejel Bill Clinton. Kot je v svojem članku poudaril Ennio Caretto v "Corriere della sera", je šlo za simbolično dejanje, s katerim je Bush mlajši hotel napovedati novo obdobje sprememb in reform.

Demokrat Clinton je v osmih letih svojega predsedovanja gotovo pustil pozitivno sled v državi. Amerika je ekonomsko napredovala in utrdila svoj položaj in vpliv v svetu tako rekoč na vseh področjih: od mednarodnega, varnostnega, do tehnološkega, znanstvenega ter gospodarskega. Republikanec Bush ml. ima nalogo, da te pridobitve ohrani, če noče izgubiti zaupanja svojih volilvcev. Sodeč po njegovem volilnem programu, po njegovih izjavah in po govoru ob prisegi, bo to skušal doseči predvsem na en način: z zmanjšanjem davkov. To kaže na tipičen prijem konservativno usmerjenih politikov. Liberizmu v ekonomiji in v upravljanju socialne države je treba dodati druge točke, ki v njegovem programu opozarjajo na konservativni pečat in ideje, ki jih bo skušala uveljaviti nova ameriška administracija. Poleg zagovarjanja omejitve pravice do splava, se ta pečat kaže predvsem v klasičnem ameriškem izolacionizmu na področju mednarodne politike: manj vmešavanja in pomoči pri reševanju problemov v svetu, več pozornosti do reševanja lastnih notranjih problemov. Kar pomeni: manj mirovnih posredovanj in mirovnih sil (npr. na Kosovu), zmanjševanje ameriškega nuklearnega potenciala, več pozornosti lastnemu obrambnemu sistemu, to je zloglasnemu vesoljskemu ščitu.

William F. Buckley Jr., uvodničar *National Review*, opozarja, da bo moral Bush ml. že v prvih sto dneh vladanja s konkretnimi odločitvami dokazati, da so očitki na račun njegovega konservativizma le klišeji in da bo predsednik vseh Američanov, ne le republikancev. Pozorni opazovalec mednarodne politike Sergio Romano vsekakor ocenjuje, da je George W. Bush resnično sočuten konservativec, ki bo pozoren tudi do manj premožnih slojev. V svojem uradnem govoru ob prisegi je novi predsednik skušal poudariti, da bo svoje odločitve sprejemal na podlagi vrednot, kakršne so državljanski čut, pogum, sočutje in odgovornost. Kaže, da se pri tem ne bo omejil le na besede, pač da bo obljube uresničil že ob uvajanju reforme zdravstvenega zavarovanja, ki bo odslej bolj naklonjeno revnejšim slojem. Tudi pri programu šolske reforme bo svojo pozornost posvetil predvsem izboljšanju javnih šol.

Če so ameriški in drugi kronisti Georgea W. Busha še pred kakim mesecem imeli za norca zaradi številnih napak, ki jih je delal v svojih javnih nastopih, intervjujih in televizijskih soočenjih, so si bili po njegovem prvem govoru v vlogi predsednika edini, da je doživel izredno pozitivno metamorfozo. Iz nepreprečljivega predsedniškega kandidata se je prelevil v samozavestnega in odločnega predsednika. Uvodničar *New York Timesa* je minulo nedeljo napisal, da je bivši teksaški guverner začel obdobje svoje administracije z najbolj povednim govorom v svoji karieri. Kljub množici protestnikov, ki so se na dan prisege zbrali v ameriški prestolnici, da bi opozorili, da Bush na volitvah ni prejel večine glasov Američanov, je javnost v bistvu že pozabila na zaplete ob njegovi izvolitvi. Bush je na slovesnosti ob prisegi spretno uporabil simbole ameriške državnosti in tako pridobil naklonjenost državljanov. V bistvu pa ne gre za kako naivnost ali lahkomiselnost preprostih ljudi: kot sta ugotavljala že politologa Almond in Verba v petdesetih letih, imajo Američani izredno razvit čut za politično kulturo. Ta se med drugim kaže v popolnem zaupanju državnim institucijam - torej tudi in predvsem svojemu predsedniku.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

MANJŠINA MED RIMOM, TRSTOM IN LJUBLJANO

Neverjetno je, kako smo se kot manjšina znašli v trenutno zaprtem krogu med Rimom, Trstom in Ljubljano. Od Rima pričakujemo zaščitni zakon, od Trsta pripadajoče prispevke, od Ljubljane vsaj takšno razumevanje, kot smo ga bili deležni doslej. Dandanes se zdi, kot bi bili vsi trije omenjeni naslovi do nas zadržani, kar nikakor ni prijeten občutek. Res je, da so na obzorju verjetno nelahki časi prehajanja v novo stoletje in se bo še kako treba boriti za ohranitev pridobljenega. Med drugim nova Evropa ni pravljica in prav od vseh zahteva nemajhen prispevek. Toda kljub temu smo kot manjšina upravičeno nejevoljni, saj niti od Rima niti od Trsta in niti od Ljubljane ne zahtevamo lune, pač pa le tisto, kar bi bilo ne nazadnje v korist vseh. Lahko da gre le za prehodno obdobje in nam bo Rim že jutri podelil zaščitni zakon, Trst deželne prispevske in Ljubljana še večjo podporo. Veliko vprašanje pa je, kaj nam je kot manjšini storiti, v kolikor ne bo hitro prišlo do srečnega preobrata.

Predvsem bi lahko v svojih nastopih obudili dodatne argumente k tistim, ki se jim pravi sklicevanje na pravice, pa naj so te še kako upravičene. Zgolj sklicevanje na pravice je v določenih okoliščinah prešibko, čeprav je še tako utemeljeno. Vodi namreč v ponavljanje istih besed in nagovorov, kar postane v političnem jeziku vse manj učinkovito, čeprav – in to je nujno še posebej podčrtati – bi moralo biti sklicevanje na pravice že samo po sebi več kot zadosten razlog za izboritev teh istih pravic. In če je temu tako, lahko svoj nastop okrepimo in obogatimo s prikazom širšega smisla našega obstoja, širšega smisla obstoja naše manjšine. Namreč širšega smisla za večje prostore, za večinski narod, obmejno deželo, v kateri živimo ter matično državo, ki lahko vidi v nas bogastvo in ne zgolj finančno breme. S takšnimi in podobnimi argumetni lahko svoj nastop okrepimo in smo z njim še prodornejši in zato prepričljivejši. Vloga prosilca in izterjevalca pravice je žal v svetu, kakršen ta še vedno je, zelo nehvaležna in po krivici dostikrat neučinkovita. To pa ni v skladu z našo dragocenostjo, v luči katere dokazano izpričujemo človeško odprtost, z njo osvetljujemo raven demokratičnosti večinskega naroda ter pričamo o svojih bogatih izkušnjah zgodovine na območju, kjer živimo. Istočasno smo še kako pomemben del slovenskega narodnostnega prostora, v katerem tudi korenini matična država Slovenija. Premoremo torej vse, da se krog med Rimom, Trstom in Ljubljano odpre do kraja prijazno področje tukajšnjega predela nastajajoče nove Evrope.

PREDSTAVITEV "MARJETICE" V ČERVINJANU

ZANESLJIVA KOALICIJA

V soboto, 20. t.m., se je v Červinjanu v Spodnji Furlaniji rodila nova politična koalicija-političnо gibanje za Furlanijo-Julijsko krajino, gibanje, ki se je poimenovalo Marjetica, ker je prav cvet marjetice simbol nove sredinske politične koalicije, ki bo združeno nastopala na spomladanskih političnih volitvah v okviru koalicije Oljka. Že v znaku koalicije Marjetica ja razvidno, da gre za združenje več sredinskih strank, kajti njeno geslo je *Skupaj!* Rojstvo nove, izrazito sredinske koalicije je pomembno tudi za slovensko manjšino, saj je polnopraven ustanovni član koalicije tudi Slovenska skupnost, ki si od vedno prizadeva, da bi bila tudi slovenska manjšina v Italiji priznana in zaščitena, vsaj na podoben način, če ne že tako, kot je italijanska manjšina v Sloveniji. Poleg SSk sestavljajo Marjetico v F-Jk še Demokrati, Ljudska stranka in sredinska stranka UDEUR.

V soboto so v Červinjanu ob nastanku Marjetice spregovorili nekdanji beneški župan, filozof in nekdanji evropski poslanec Massimo Cacciari, parlamantarec Lapo Pistelli in Mauro Fabris. Cacciari je predstavil Marjetico v vsedržavnem okviru in povedal zlasti to, da tako politična sredina, v katero spada Marjetica v Italiji, kot levica na prihodnjih volitvah ne smeta dopustiti, da bi v razvitem Severu Italije zmagal Berlusconi s svojim Polom svobočin, ker bi to pomenilo, da se je Italija razdelila na dva dela.

V Červinjanu so na ustanovnem zboru Marjetice spregovorili predstavniki vseh strank, ki se bodo v okviru Oljke predstavile na listi Marjetice. V imenu Slovenske skupnosti, ki je bila v Červinjanu zelo dobro zastopana, je spregovoril deželni tajnik dr. Andrej Berdon, ki je zbranim orisal položaj in mnenje svoje stranke, težavno stanje, v katerem se nahaja slovenska manjšina v Italiji, in spet poudaril dejstvo, da slovenska manjšina še vedno čaka na zaščitni zakon. Zaželel si je, da bi bil ta zakon sprejet še ta ali pa naslednji mesec. Kot je znano, bi moral za zaščitni zakon za slovensko manjšino glasovati-sklepati samo še senat.

Koalicija Marjetica je v politični program izrecno zapisala, "da mora Italija zgledno poskrbeti za slovensko manjšino in v parlamentu sprejeti zaščitni zakon ter vsa zakonska določila zaščitnega zakona tudi jasno udejanjati v praksi."

JUP

22. TISCHLERJEVA NAGRADA

Narodni svet koroških Slovencev in Krščanska kulturna zveza sta podelila letošnjo 22. Tischlerjevo nagrado znani slovenski etnologinji dr. Mariji Makarovič za njene velike zasluge pri ohranjanju slovenskega kulturnega izročila na avstrijskem Koroškem.

UMRL JE NACE SIMONČIČ

Najbolj znan in uveljavljen slovenski lutkar, igralec in režiser Lutkovnega gledališča Ljubljana Nace Simončič je umrl v nedeljo, 21. t.m., v 83. letu starosti v Ljubljani. Rodil se je 8. junija 1918 v Litiji in se je že zgodaj navdušil za gledališko delo. Od leta 1963 je bil vse do upokojitve vodja lutkovnega oddelka na Televiziji Slovenija, v Lutkovnem gledališču Ljubljana pa je režiral in odigral niz nepozabnih vlog. Veliko je pisal, prirejal in režiral za ročne lutke in marionete ter doživeto igral zlasti živalske in komične vloge. Otroci se ga bodo najraje spominjali po vlogah v *Žogici marogici, Radovednem Tačku, Kužku Ostroužku, Sapramiški* in *Kljukčevih dogodivščinah*. Simončič je bil utemeljitelj slovenskega lutkarstva, prejel je nagrado iz Prešernovega sklada in Župančičevo nagrado, zelo cenjen je bil tudi v tujini.

INTERVJU / MSGR. FRANC BOLE

ZAKLADI VERSKEGA TISKA

JURIJ PALJK

Msgr. Franca Boleta poznamo kot urednika Ognjišča, najbolj branega mesečnika na Slovenskem. Ker smo v mesecu verskega tiska, smo ga zaprosili za pogovor, da bi nam kaj več povedal tudi o današnjem stanju na tem področju.

Povejte mi, od kod izvira vaš rod!

Priimek Bole ni ravno pogost v Sloveniji. Zasledimo pa ga po vsej Sloveniji. Moj rod izvira iz okolice Postojne, moj oče je bil rojen v Kočah pri Slavini, ki je najstarejša župnija na tem področju ali, kot pravimo, pražupnija. Iz česa izvira to ime, je težko reči, nekateri ga vežejo na besedo "bolje", kar naj bi pomenilo v slovanskem korenu plemenit.

Kdaj in zakaj ste se odločili za duhovniški poklic, kje ste študirali, kdaj ste postali duhovnik?

Naša družina je bila globoko verna. Oče je bil logar v Koritnicah. Bilo nas je pet otrok, poleg mene še dva brata in dve sestri, en brat je umrl kot dojenček. Jaz sem bil najmlajši. Po končani italijanski osnovni šoli, bili smo pod Italijo, sem šel v malo semenišče na Reko. Takrat sem bil še premlad, da bi razmišljal o poklicu, to je prišlo pozneje v gimnaziji. Po vojni je bilo italijansko semenišče ukinjeno, v Pazinu v Istri pa sta nastala hrvaško semenišče in klasična gimnazija. Tja smo šli tudi Slovenci. Že v sedmi gimnaziji sem se odločil, da bom postal duhovnik, ker bom tako lahko največ naredil za svoj narod. Po maturi sem bil eno leto pri vojakih in končno sem prišel v slovensko bogoslovje in na teološko fakulteto v Ljubljano. Zlasti Primorci smo si zelo želeli slovensko okolje. Teološka fakulteta, ki je bila med ustanovitelji fakultete v Ljubljani, je imela sijajne profesorje. Naj omenim samo Antona Trstenjaka in Janeza Janžekoviča za filozofijo, Janeza Fabjana za dogmatiko, Maksa Miklavčiča za zgodovino... Ko se je oče upokojil, smo se preselili v Postojno, kjer sem leta 1958 imel novo mašo, in nekaj mesecev pozneje prišel tja za župnika.

Kako ste zavili v časnikarske vode in kdo vse je bil ob vas, ko ste ustanavljali Ognjišče?

Moj cilj je bil biti dober župnik med svojimi "ovčicami", zlasti med mladino. Še na pamet mi ni prišlo, da bi postal časnikar. Bili pa so to za nas duhovnike težki časi. Komunistična oblast ni dovolila nobene dejavnosti izven obredov in verouka. Ker sem se najbolj posvečal mladini, ki je bila vzgoje najbolj potrebna, je bil to še večji kamen spotike. Imeli smo štirideset ministrantov, za dekleta mladinski pevski zbor, hodili smo v hribe, na taborjenja; zato sem bil deležen zasliševanj, groženj, dvakrat sem bil vpoklican k vojakom (štiri mesece), bil sem petnajst dni v zaporu... Prav to me je pripeljalo do spoznanja, da mladi potrebujejo pisano besedo. S koprskim kaplanom Bojanom Ravbarjem ter postojnskim kaplanom Silvestrom Čukom smo se leta 1965 odločili, da bomo izdajali časopis *Farno Ognjišče*. Pa ni bilo tako enostavno. Nobena tiskarna ga ni hotela sprejeti v tisk. Ker smo bili trmasti, smo ga tiskali sami na ciklostil (tisoč tristo izvodov). Nenavaden časopis je bil tako všeč mladim bralcem, da smo vztrajali. Naslednje leto smo le dobili tiskarno, ki nam je tiskala Ognjišče, in naklada se je v dveh letih dvignila na štirideset tisoč in potem osemdeset tisoč do stoštiri tisoč izvodov.

Primorski duhovniki, in vi ste med njimi, so imeli in imajo še danes velike zasluge za razvoj verskega tiska na Slovenskem. Povejte nam kaj več o povojnem obdobju, ko ste ustanavljali tako Družino kot Ognjišče!

Zanimivo je, da smo prav primorski duhovniki v tistih letih vodili večino slovenskega množičnega verskega tiska. Družino, ki jo je ustanovil primorski apostolski administrator Mihael Toroš, je kmalu vzel v roke Drago Klemenčič, tajnik Mohorjeve družbe je bil Otmar Črnilogar in Ognjišče je bilo rojeno na Primorskem. Kako to? Primorski duhovniki smo imeli vedno veliko navdušenja za delo v naši Cerkvi, to pa more premagati vsako oviro. V tistih časih je bilo treba veliko poguma. Morda tudi zato, ker smo Primorci po naravi bolj temperamentni.

Ognjišče je zelo brana revija, čeravno sami večkrat na glas pravite, da danes med Slovenci bralnost upada. Kako je s tem? Se to pozna tudi pri verskem tisku?

Ko je z osamosvojitvijo prišlo v Sloveniji tudi do večje demokracije, sem bil prepričan, da bo sedaj nastopila zlata doba verskega tiska, ker ne bo nihče več tega tiska preganjal. Pa smo se zmotili. Z demokracijo je prišlo do toliko novih časopisov raznih smeri, da so postali huda konkurenca tudi verskemu tisku. Ljudje v sedanjih razmerah ne morejo kupiti vsega in zato kupijo branje, ki je bolj lahkotno, da ne rečem zapeljivo. Res je tudi, da se danes manj bere, ker ob televiziji in internetu zmanjka časa. To ni samo slovenski pojav, pač pa svetovni. Toda tisti, ki se hočejo poglobiti, nekaj imeti od področja, ki jih zanima, ne morejo in ne bodo mogli mimo tiskane besede, časopisov in knjig. Tisk bo še vedno imel zelo pomembno mesto v našem življenju in ni nevarnosti, da bi izginil. Res pa je, da ga bo manj. Verski tisk pa je še sam po sebi bolj zahteven od drugega tiska in zato bolj občuti konkurenco.

Pri Ognjišču ste pred leti začeli zbirati pomoč v denarju in stvareh za potrebne in takrat zaradi tega imeli veliko težav. Prav iz Ognjišča se je kasneje razvila slovenska dobrodelna organizacija Karitas.

Tisk je močno sredstvo obveščanja in to smo izkoristil, za organiziranje še drugih dejavnosti, ki so bile ali prepovedane, kot Karitas, ali pa ovirane. Zavedali smo se, da kristjan brez razsežnosti dejavne pomoči potrebnim ne more biti pravi kristjan. Dobrodelnost je bila vedno živa med slovenskimi kristjani, le da ni bila organizirana, spodbujana. Tega smo se lotili mi pri Ognjišču in naleteli na velik odmev pri ljudeh in na poskuse zatrtja dejavnosti s strani oblasti. Zato smo imeli hišne preiskave, zaplembe in vsem na uredništvu in upravi so vzeli potne liste in prepustnice. Tri leta nisem mogel iti niti v Trst (deset kilometrov). Tudi to smo vzdržali in nadaljevali s tem delom.

Bili ste tudi pobudnik romanja bolnih in prizadetih, invalidov na Brezje. Koliko let že trajajo ta romanja in kdaj jih organizirate?

Z našo dobrodelnostjo smo se preko rubrike *Predal dobrote* seznanili z invalidi, bolniki, ostarelimi, ki so nam pisali in smo njihova pisma objavljali. Tako nam je prišlo na misel, da bi se vsako leto tudi dobili na romanju na Brezje. To je postalo in je še sedaj vsako leto največje slovensko romanje, ki zbere od osem do deset tisoč ljudi. Zahvaliti se moramo, kot pri vsem našem delu, duhovnikom, ki pripeljejo z avtobusi invalide, bolne in ostarele iz svoje župnije. Letos bomo imeli to romanje v soboto, 23. junija. Romanje bo že triintrideseto po vrsti.

V Ognjišču imate stalno rubriko o preizkušanih bratih in sestrah. Kdaj ste se odločili zanjo in koliko preizkušanih ste že intervjuvali?

Dopisovanje z invalidi nas je pripeljalo do zamisli, da bi vsak mesec obiskali enega invalida ali invalidko. Ta rubrika je po anketi ena najbolj branih. Začeli smo jo leta 1973, torej jo objavljamo že celih osemindvajset let. Od leta 1997 jo vodi naš urednik Božo Rustja. Osebno sem naredil okrog dvestoosemdeset intervjujev z invalidi.

Kot urednik Ognjišča že od prvega začetka skrbite za eno najbolj branih rubrik v Ognjišču, za Pismo meseca, v katerem prihajajo na dan vsakodnevne in tudi generacijske težave mladih. Kakšna je razlika med težavami mladih izpred desetih, dvajsetih let in težavami današnjih najstnikov?

Pri Ognjišču smo si postavili načelo, da ne bomo pridigali, ampak predstavljali spodbudne dogodke in ljudi iz današnjega sveta. Tudi v rubriki, ki vsebuje največ moralnih načel in verskega nauka, imajo pomembno vlogo pisma. S tem smo ostali konkretni, ker nam bralci pišejo o svojih čisto določenih težavah, vprašanjih in dvomih. Ob teh življenjskih izkušnjah skušam razložiti katoliški pogled na vprašanje. Včasih smo duhovniki rekli: "Saj vemo, ti najprej napišeš 'pismo', potem pa odgovor nanj". Če bi bil tega zmožen, ki se lahko imel za "genija". Prav ta pisma nam omogočajo, da smo v stiku z dejanskimi problemi tega trenutka. Niti enega pisma si nisem izmislil, nisem si ga "izposodil" od kakšnega drugega časopisa. Čeprav je človeška narava v bistvu enaka, so konkretni problemi precej različni. Zadnja leta imamo precej pisem konvertitov, ki so bili prej pod vplivom Cerkvi sovražne propagande, ki je sicer tudi danes ne manjka, je pa bolj praktične in ne več toliko ideološke ali filozofske narave.

Ustanovili ste tudi Radio Ognjišče in TV3. Predstavite nam obe hiši in njuno vlogo v slovenskem medijskem prostoru.

Težko je v nekaj besedah obrazložiti eno ali drugo. Čutim, da smo z Radiom Ognjišče napolnili veliko vrzel v našem prostoru in ljudje so za to zelo hvaležni. Radio je tudi medij, ki se največ posluša (ob delu, v avtu). Imeli smo srečo ali, jaz pravim "božji dar", da smo dobili, tako kot pri Ognjišču, odlične sodelavce. Pri TV3 je zadeva nekoliko drugačna. Finančno je zelo zahtevna in nismo našli pravih ljudi, ki bi jo postavili na noge. Pri Radiu smo "naše mlade ljudi" (študente) vzgojili in usposobili, na televiziji moraš imeti "profesionalce", ki so prav zato bolj zahtevni in manj idealisti. Menjali smo že cel kup direktorjev in osebja. Sedaj je program siromašen, kajti za dober program je treba veliko denarja, ki ga nimamo. Finančno se položaj počasi stabilizira (težko dobimo oglase, ker smo pač to, kar smo). Program ni tak, kot bi ga želeli (včasih tudi moralno pod kritiko), ker za dober program je treba imeti dobro izbiro in ljudi, ki ga bodo kontrolirali. Ognjišče ima pri TV3 samo osem odstotkov deleža. Upamo pa, da se bo TV3 sedaj počasi izvlekla iz tega položaja. Zapreti televizijo ni težko, ker pa nam s tem propadejo frekvence (imamo jih šestnajst), bi ta medij izgubili za vedno. Koliko danes lahko vpliva televizija na ljudi, pa sami vemo.

Kako vam uspe usklajevati duhovniško službo z velikim delom pri vseh odgovornih mestih, ki jih imate?

Usklajevati duhovniško službo z mojim delom ni težko, saj vse to je "oznanjevanje evangelija". Težko sem se ločil od župnije, vendar sem vedel to: če opustimo te priložnosti, opustimo možen vpliv na naš narod. Tega si nisem mogel dovoliti. Potem pa je šlo eno z drugim. Hvala Bogu, da mi je Bog dal odlične sodelavce; za Bogom gre njim vsa zahvala, če smo lahko kaj naredili.

Kakšne so perspektive za verski tisk v Sloveniji in kje vidite njegovo vlogo v današnjem in jutrišnjem svetu?

Tisk kot tak je že neprecenljiv božji dar, verski tisk toliko bolj. Mi spodbujamo naše bralce, da hranijo letnike Ognjišča, ker iz izkušnje vemo, da v pravem trenutku, ko človek išče rešitve ali poglobitve, jo najde v teh pisnih zakladih. Tudi v bodoče bo tako. Ves blišč in zunanji sijaj pustita človeka praznega. Kristjani bi morali stalno črpati božji navdih iz verskega tiska, posvetiti mu več časa. Razvoj tehnike in elektronike omogoča vedno večje količinsko zasičevanje, ne pa vsebinskega. Ta glad človeška duša čuti in ga bo vedno čutila.

Ob koncu pogovora bi vas prosili še za misel za naše bralce v zamejstvu, ki ga dobro poznate, saj večkrat prihajate v našo sredino.

Naši zamejci dobro vedo, kaj je zanje in za njihove družine pomenila slovenska pisana beseda; zato so mnogo žrtvovali za svoj verski tisk. V tem sem vas vedno občudoval. Ob globalizaciji bo to za vas in za nas še bolj potrebno, če nočemo izgubiti svoje slovenske in krščanske duše. Bog nam daje veliko možnosti prav po verskem tisku. Od nas bo za vse te darove zahteval tudi račun, kako smo jih uporabili ali kako smo jih zanemarili. Ali lahko ob tem mirno spimo? Ni še prepozno, še lahko nadoknadimo, česar morda nismo storili.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU C

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

4. NAVADNA NEDELJA

"Preden sem te upodobil v materinem telesu, sem te poznal." (Jer 1, 5)

"Nate sem se opiral od materinega telesa." (Ps 71, 6)

"Zdaj spoznavam delno, takrat pa bom spoznal, kakor me Bog pozna." (1 Kor 13, 12)

"Vstali so, ... da bi ga pahnili v prepad." (Lk 4, 29)

V pravljicah se ponavadi začne pripovedovanje o čem hudem, toda na koncu se mora vse srečno zaključiti. V današnjem evangeliju pa se zgodi ravno obratno. Preteklo nedeljo smo namreč brali odlomek o navdušenju Nazarečanov nad besedami in delovanjem rojaka Jezusa. V današnjem odlomku pa se zgodi nekaj groznega: nedolžnega Jezusa zgrabijo, da bi ga pobili. Besede resnice jih namreč tako zbodejo, da postanejo ubijalci preroka, ki jim spregovori o blagovesti ubogim, o prostosti jetnikov, o slepih, ki spregledajo, o svobodi zatiranih, o letu Gospodove milosti (Lk 4, 18-19).

Tudi apostol Janez poroča, da so ga Judje želeli umoriti (Jn 7,1). Celo njegovi najožji sorodniki nagovarjajo Jezusa, naj bi se pokazal svetu s čudeži (Jn 7, 3 ss).

Toda svet sovraži Jezusa, ker pričuje o njem, da so njegova dela hudobna (Jn 7, 7).

Podobno kot pri Luku najdemo pri Janezu nerazumljivo sovraštvo nekaterih do Boga in do vsega, kar je sveto. Jezus takim očita, da so od svojega očeta, hudiča, in da hočejo uresničevati njegove želje (Jn 8, 44).

Samo namig na uboštvo, ponižnost, boj proti grehu, samozatajevanje sprožijo v njih verižno odklonilno zadržanje do Boga. Toda to se dogaja od začetka upora proti Bogu. Zaradi tega vsi preroki, današnji odlomki SP nam prikažejo tri: Jeremijo, Elijo in Elizeja, so doživljali podobno sovraštvo zaradi oznanjevanja pravičnega Boga. Ker pa nam je Sv. gora posebno ljuba, lahko dodamo še zadnjega, največjega preroka SZ, Janeza Krstnika, o katerem je Jezus dejal: "Elija res prihaja in bo vse prenovil. Povem pa vam, da je Elija že prišel, a ga niso prepoznali, temveč so storili z njim, kar so hoteli. Tako bo tudi Sin človekov trpel od njih. Tedaj so učenci doumeli, da jim je govoril o Janezu Krstniku" (Mt 17, 11-13); in: "Med rojenimi od žena ni bil obujen večji od Janeza Krstnika" (Mt 11, 11). **(Na sliki: Elija in Janez Krstnik).**

Elija, ki je naslikan v milostni svetogorski podobi Matere Božje z Detetom in Janezom Krstnikom, je živa podoba človeka, ki ga preganjajo zaradi oznanjevanja vere in pravičnosti ter češčenja edinega pravega Boga.

Jeremijo so vklenili v verige, ga spravili v vodnjak, v blato. Velikega Izajijo so verjetno živega prežagali na dvoje.

Ko sta apostola Jakob in Janez sanjala o prvih mestih v Božjem kraljestvu, ju je Jezus posvaril in jima napovedal trpljenje, pitje keliha, zaradi vere (Mt 20, 20-28).

Čeprav je Jezus že prej učil, tega nista doumela: "Glejte, pošiljam vas kakor ovce med volkove... Varujte pa se ljudi, ker vas bodo izdajali sodiščem in bičali v svojih shodnicah... Vsi vas bodo sovražili zaradi mojega imena" (Mt 10, 16. 17 22); "Če hoče kdo iti za menoj, naj se odpove sebi in vzame svoj križ ter hodi za menoj" (Mt 16, 24).

Po krstu smo vsi verniki deležni Jezusove preroške službe, tudi otroci. Preroštvo pa ne pomeni zgolj napovedovanja prihodnjih stvari, marveč pričevanje o nevidnih stvareh, o Bogu in njegovi skrivnosti. Saj posredujejo božji govor, so njegova usta. In kot taki so deležni vsega Jezusovega trpljenja – keliha. Ker smo prejeli njegov ukaz: "Govori!" Jeremiju dostavlja tolažbo: "Jaz sem s teboj, da te rešujem" (Jer 1, 19).

Iskanje Boga je v človeku kakor ogenj; hrepenenje po Bogu je sila, ki je ni mogoče potlačiti: "Zares, Gospodova beseda mi je ves dan v sramotenje in zasmeh. Če rečem: 'Ne bom ga več omenjal ne več govoril v njegovem imenu, je v mojem srcu kakor goreč ogenj, zaprt v mojih kosteh'" (Jer 20, 8-9).

Boj nam ni prihranjen, toda dana nam je moč vztrajnosti in zagotovilo zmage na koncu: "Tako tecite, da jo (nagrado) boste dosegli" (1 Kor 9, 24). "Zdi se mi namreč, da je Bog nas apostole postavil na zadnje mesto, kakor da bi bili obsojeni na smrt, kakor da smo postali prizor, ki ga gledajo svet, angeli in ljudje... Postali smo kakor smeti sveta, kakor izvržek vseh" (1 Kor 4, 9. 13); in: "Bojuj dober boj vere" (1 Tim 6, 12). Pavel dostavlja: "Dober boj sem izbojeval" (2 Tim 4, 7). In še : "Na vse načine smo doživljali stisko: zunaj boji, znotraj strahovi" (2 Kor 7, 5).

Saj ne spoznavamo Boga popolno, marveč samo v veri, nejasno, z ogledalom, delno, takrat pa, ko se bo prikazal, ga bomo gledali iz obličja v obličje in spoznali, kakor smo bili spoznani (1 Kor 13). Goriška Sinoda nas spodbuja k molitvi že s svojim geslom: "Gospod, pokaži nam svoje obličje!".

Vsekakor prosimo za ljubezen do Boga in do človeka, saj je Bog ljubezen (1 Jn 4, 8).

SVETI OČE IMENOVAL NAJVEČJE ŠTEVILO KARDINALOV DOSLEJ

SVEŽ VETER JE ZAPIHAL V KARDINALSKEM ZBORU

JURIJ PALJK

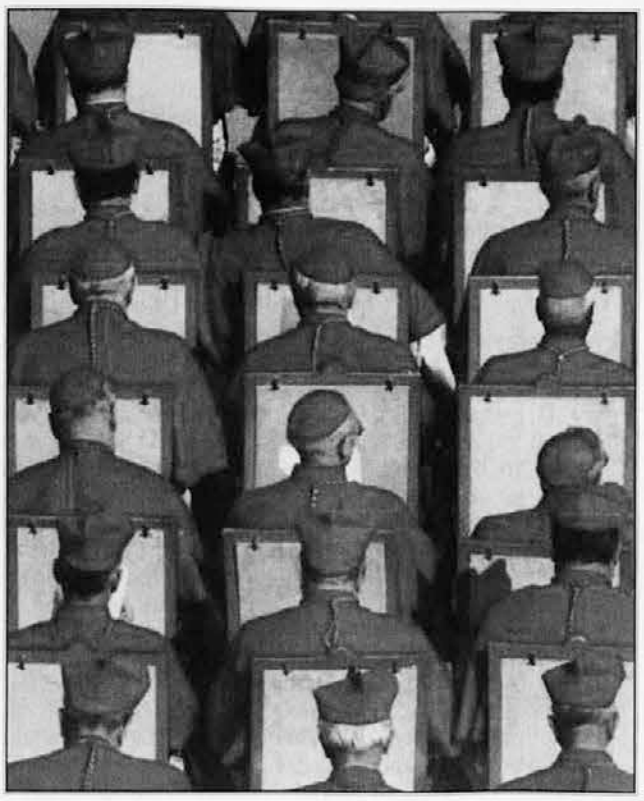

Papež Janez Pavel II. je v nedeljo ponovno dokazal, da so imeli prav tisti, ki so trdili že ob njegovi postavitvi na čelo Cerkve, da bo ta poljski duhovnik, kot sam sebe rad imenuje, temeljito spremenil zunanjo in notranjo podobo Cerkve. V nedeljo, 21. t.m., je namreč po pričakovanjih med tradicionalno in v svetu izjemno odmevno molitvijo angelskega češčenja povedal, da je imenoval nove kardinale.

Kar 37 novih kardinalov je odslej v Cerkvi; že ta podatek pove dovolj, da se tudi neuki in nepoučeni bralec zave, kakšna korenita sprememba je to za samo vodstvo Cerkve in posledično tudi za ves svet. Kar deset novoimenovanih kardinalov prihaja iz latinskoameriških držav; ta podatek je dovolj, da se zavemo, kako se v Cerkvi veča število kardinalov, ki po rodu niso Evropejci. Razmerje med evropskimi in ostalimi kardinali je sedaj v Cerkvi 86 proti 92. Po novem je torej 128 kardinalov, ki imajo manj kot osemdeset let in imajo volilno pravico v primeru izvolitve novega papeža. Osem več jih je torej, kot naj bi jih bilo po pravilu, da naj kardinalski zbor-konzistorij sestavlja 120 kardinalov z vsega sveta. Mejo številke 120 je postavil papež Pavel VI., a naučeni smo, da papež Janez Pavel II. podira meje. Tudi tokrat je bilo tako, saj je v svojem nagovoru na Trgu sv. Petra v nedeljo dejal, "da je še veliko drugih ljudi, ki bi si zaslužili, da postanejo kardinali, ker so tega naziva in odgovornosti vredni. Upam torej, da bom imel v prihodnosti priložnost, da dokažem tudi na ta način tako tem osebam kot državam, iz katerih so, svoje veliko spoštovanje in naklonjenost." Ker vemo, da so konzistoriji vsaka tri leta, papež torej namerava tudi v bližnji prihodnosti še imenovati kardinale.

Dne 21. februarja letos se bo torej v Vatikanu na konzistoriju zbralo vseh 178 kardinalov; med njimi je 128 takih, ki v primeru volitev za papeža lahko oddajo v skrinjico svoj glas. Od teh je 68 neevropskih in 60 iz evropskih držav, še vedno največ iz Italije.

Tudi v nedeljo je papež imenoval sedem novih italijanskih kardinalov in zato, ker jih poznamo, navedimo njihova imena. To so Giovanni Battista Re, doma iz okolice Brescie, prefekt škofovske kongregacije in eden najtesnejših papeževih sodelavcev; p. Roberto Tucci, doma iz Neaplja, jezuit in filozof, sicer pa organizator papeževih potovanj po svetu in nekdanji direktor Radia Vatikan; Crescenzio Sepe, rojen v Caserti, glavni organizator prireditev v jubilejnem letu 2000, še prej pa v Kongregaciji vere in naslovni škof v Gradežu Agostino Cacciavilan, doma iz Vicenze, je bil do sedaj škof v Vatikanu, zadolžen za upravljanje s cerkveno imovino; Mario Francesco Pompedda, Sardinec po rodu, predsednik vatikanskega "kasacijskega" sodišča; Sergio Sebastiani iz mesta San Benedetto del Tronto, predsednik Prefekture za gospodarska vprašanja pri Svetem sedežu in od leta 1994 do leta 1999 tajnik organizacijskega vodstva za jubilejno leto 2000, ter Severino Poletto, najbrž edini kardinal, ki je dve leti delal v tovarni kot skladiščnik in težak, sicer pa je po rodu iz Piemonta, do sedaj pa nadškof v Turinu.

Med starejšimi novoimenovanimi kardinali, ki že imajo ali pa bodo v kratkem dopolnili osemdeset let, omenimo vsaj koptskega patriarha Stephanosa II. Ghattasa, naslovnega škofa v Toursu Jeana Honoreja, Lea Scheffczyka iz Münchna ter jezuita Averya Dullesa iz New Yorka. Prav tako ne moremo mimo novoimenovanega kardinala nemškega rodu, ker že samo njegovo ime vsakomur, ki se kaj spozna na sodobno teologijo, pove ogromno: Walter Kasper je bil do sedaj namreč tudi tajnik Sveta za edinost med kristjani in do sedaj se še nikdar ni zgodilo, da bi človek, ki je na tem mestu, postal kardinal. Opazovalci zato menijo, da bo kardinal Kasper kmalu nasledil predsednika Sveta za edinost med kristjani kardinala Cassidyja, ki je sedaj predsednik omenjene važne vatikanske ustanove. Papež Janez Pavel II. je na mesto prvega moža, ki je v Cerkvi takoj za papežem najbolj odgovoren za ekumensko gibanje, torej postavil teologa, ki je vse svoje življenje posvetil prizadevanjem za večjo edinost med kristjani in je znan tudi po tem, da izjemno jasno in nedvoumno govori.

Povejmo še, da se je tudi prvič zgodilo, da je bil za kardinala imenovan kak viden predstavnik gibanja Opus Dei, znane verske ustanove, ki jo je bil ustanovil blaženi Josemaria Escrivà. Janez Pavel II. je namreč v nedeljo za novega kardinala imenoval tudi Jeana Luisa Ciprianija, nadškofa iz Lime, ki je zelo aktiven član družbe Opus Dei.

Papež je imenoval tudi dva druga kardinala, katerih imen ni povedal, imenoval jih je torej *in pectore* in bosta njuni imeni znani šele čez čas, morda tudi čez leta, če gre za duhovnika ali škofa, ki živita na območju, kjer je katoliška Cerkev preganjana in bi jima javno imenovanje lahko samo škodilo.

Papež je imenoval za kardinale cerkvene dostojanstvenike iz Nemčije, Poljske, Španije, Južne Amerike, iz Irske, s Slonokoščene obale, iz ZDA, iz Brazilije in Ekvadorja, iz Portugalske, Velike Britanije, Čila, Litve, Venezuele, Peruja, Hondurasa, Argentine in seveda iz Italije in Francije.

Če lahko k navedenemu še kaj dodamo, bomo rekli, da se je sveti oče Janez Pavel II. pri imenovanju novih kardinalov dobro posvetoval, a imel sam odločilno besedo, saj je dal svetu jasno znamenje že s tem, da je imenoval deset novih kardinalov iz Južne Amerike, iz tako imenovanega tretjega sveta, če ne že ravno četrtega. Gre torej za jasen znak, da je Cerkev na strani tistih, ki resnično verujejo, na strani najbolj zapostavljenih in revnih. Zapišimo še to, da tokrat papež ni imenoval za kardinala enega samega diplomata, nuncija, ampak se je odločil predvsem za take škofe, ki imajo neposreden stik z verniki in ljudstvom ker delajo na pastoralnem področju. Tudi to je pomemben znak in veliko znamenje Cerkve, ki se vrača k svojim koreninam. Veliko kardinalov je špansko govorečih; tudi to moramo gledati v luči števila vernikov, saj je prihodnost Cerkve gotovo v Latinski Ameriki, a tudi v Združenih državah je drugi jezik že španščina, v nekaterih državah v ZDA pa že celo prvi jezik.

Seveda so sedaj po svetu že na vrsti ugibanja, kdo izmed novimenovanih kardinalov bo naslednik sedanjega papeža. Pri teh ugibanjih prednjačijo seveda Američani, ki so, recimo, v Newsweek že zapisali, da bo novi papež skoraj zagotovo novoimenovani kardinal Giovanni Battista Re. Seveda ne vemo, kaj si je eminentni škof, ki je izjemno blizu svetemu očetu, ob tem pisanju mislil, a skoraj prepričani smo, da se je spomnil stare šale, ki govori o tem, da pride iz "konklav"-volitev za papeža tisti, "ki gre kot papež noter, ven vedno kot kardinal..." Sicer pa je ugibanj sedaj veliko, a mi želimo svetemu očetu Janezu Pavlu II. še vrsto zdravih let in se seveda ob dejstvu, da tudi ugledni časnikarji, kot je Marco Politi, ki je eden najbolj uglednih italijanskih vatikanistov, pišejo, da bo prihodnjemu papežu ime Juan Pablo III., nasmehnemo, ker vemo, da prav za volitve novega papeža še kako velja svetopisemski rek, "da Duh veje, kamor hoče."...

Konzistorij je sklic zbora vseh kardinalov in vedno ga skliče papež, običajno vsaka tri leta, da bi se kardinali s svetim očetom pogovorili in dogovorili o pomembnih vprašanjih, ki zadevajo Cerkev in vse človeštvo. Prav tako se na konzistoriju določa, kdo bo proglašen za blaženega, kdo za svetnika. Letos bo konzistorij v sredo, 21. februarja, ko bodo novoimenovani tudi uradno imenovani za kardinale.

PA SLOVENIJA?

IZPOD PETROVE KUPOLE...

Zadnjo nedeljo je papež Janez Pavel II. sam sporočil, da bo sredi meseca februarja imenoval 37 novih kardinalov. To bo že njegov osmi konzistorij. Zadnji je bil leta 1998, ko je v kardinalski zbor vstopil tudi naš slovenski rojak, torontski nadškof msgr. Alojzij Ambrožič. To je bilo gotovo za vse Slovence doma in po svetu lepo priznanje, ki smo ga tudi pričakovali.

Prepričani pa smo bili, da bi na naslednjem - torej sedanjem - konzistoriju moral priti v ta najvišji cerkveni zbor tudi predstavnik škofov matične Slovenije, saj bi to med drugim že kot samostojna država tudi zaslužila.

Prav zato smo bili v nedeljo neprijetno presenečeni oz. razočarani nad sedanjimi imenovanji za nove kardinale. Če lahko že skoraj vsaka afriška, azijska ali še bolj oddaljena država dobi svojega cerkvenega kneza, bi to zaslužila tudi Slovenija, zlasti pa slovenska Cerkev, ki ima med svojimi škofi vredne in pokončne naslednike apostolov. Sam slovenski narod ima za seboj že dobrih 1000 let krščanstva in bi tudi s tega vidika lahko enakopravno z drugimi narodi sedel v kardinalskem kolegiju.

Vatikan oz. Sveti sedež je bil prva država, ki je uradno priznala republiko Slovenijo ob njeni osamosvojitvi. Zato je škoda, da sedaj ista duhovna sila s Petrovim naslednikom na čelu ni še dala slovenski Cerkvi tega najvišjega priznanja z mestom v kardinalskem kolegiju, ki bi ga Slovenija vsekakor bila vredna.

AB

RAZISKAVA O JAVNIH OBČILIH V SLOVENIJI

REVIJA OGNJIŠČE JE ŠE VEDNO ZELO BRANA

Strokovnjaki inštituta za raziskovanje medijev v Ljubljani so 18. januarja objavili rezultate raziskave o branju, poslušanju in gledanju sredstev javnega obveščanja oz. medijev v Sloveniji. Ugotovili so, da prebivalci poslušajo radio povprečno več kot tri ure na dan, poltretjo uro spremljajo oz. gledajo televizijo, četrt ure berejo časnike, sedem minut berejo revije in že skoraj štiri minute deskajo po svetovnem spletu (internetu). To slednje sredstvo obveščanja in komuniciranja med ljudmi se najhitreje širi v mlajši in srednji generaciji, med visoko izobraženimi osebami.

Med dnevniki so najbolj razširjene Slovenske novice, ki jih redno prebira kar 300 tisoč bralcev oz. 18,2 odstotka prebivalcev. Sledijo mu: Delo, z 13,2 % in 222 tisoč bralci, mariborski Večer z 202 tisoč bralci in Dnevnik, ki ima, sodeč po raziskavi, 148 tisoč bralcev. Nagel vzpon je dosegel športni časnik Ekipa, ki ima že 46 tisoč bralcev.

Nadaljuje se težnja po izbiranju in selekciji radijskih in televizijskih programov. Največ poslušalcev ima najraje drugi program radia Slovenija, posluša ga namreč okoli 16,3% prebivalstva. Med zasebnimi komercialnimi radijskimi postajami je najbolj razširjen Radio HIT v Ljubljani. Kar zadeva televizijo, je Pop TV lani imel že 56% vseh gledalcev tega medija. Prvi program javne televizije Slovenija je imel 41,8% gledalcev, drugi program pa 12,7% gledalcev. Javna TV je sicer obdržala višje in visoko izobraženo publiko, medtem ko je tega med gledalci komercialnih programov manj kot prej. Ob teh rezultatih raziskav poudarjamo, da bi bila slika in pregled popolnejša v primeru, da bi strokovnjaki inštituta v Ljubljani ugotavljali tudi poslušanost radijskih postaj v tujini, denimo radia Trst A, ki oddaja v slovenščini, in gledanje tujih televizij, ki je v Sloveniji precej razširjeno.

Pri tednikih je še naprej na prvem mestu Nedeljski dnevnik, s kar 476 tisoč bralci. Med mesečniki je po nakladi sicer na prvem mestu Slovenski delničar, toda njegova razširjenost je predvsem posledica tega, da ga prebivalci Slovenije prejemajo brezplačno.

Zaradi tega je uspeh mesečnika Ognjišče, ki se je uvrstil na drugo mesto, še pomembnejši. Raziskava je ugotovila, da ta mesečnik, ki ga prebira 15,6% Slovencev starejših od 14 let, ohranja svoj ugled in priljubljenost. Ognjišče, njegov glavni in odgovorni urednik je msgr. Franc Bole, ima okoli 74 tisoč naročnikov, prebira pa ga od 263 tisoč do 384 tisoč prebivalcev. Pri ocenjevanju tega mesečnika je treba upoštevati, da Tiskovno društvo Ognjišče v Kopru izdaja tudi knjige in druge publikacije. Kot je v pogovoru za naš časnik povedal g. Franc Bole, je Ognjišče v letu 2000 izdalo 30 izvirnih tujih del v slovenskem prevodu.

M.

DUHOVNO BRANJE PRI CELJSKI MOHORJEVI

SVETUJEMO, BERITE!

Celjska Mohorjeva družba redno in zgledno skrbi, da se na slovenskem knjižnem trgu pojavljajo knjige, ki bi jih sicer v slovenskem prevodu ne imeli. Tu mislimo predvsem na izjemno dobro knjižno zbirko *Cerkveni očetje*, v kateri je doslej izšlo že deset za razumevanje zahodnega sveta in krščanstva temeljnih knjig velikih krščanskih duhov - cerkvenih očetov.

Veliko krivico pa bi delali celjski Mohorjevi, če bi se omejili samo na to zbirko, saj izdaja tudi vrsto drugih knjig z duhovnim branjem in niz priročnikov. Če včasih pomislimo ob besedi duhovno branje na težko čtivo in mestoma duhomorne tekste, ob katerih nas ne mika, da bi segli po takem branju, naj takoj povemo, da bomo danes v tem kratkem zapisu predstavili tri sveže knjige celjske Mohorjeve družbe, ki so zanimive in so kot požirek bistre vode v vročih dneh naše potrošniške družbe, v kateri je vse premalo časa za notranjo poglobitev.

V zbirki *Cerkveni očetje*, ki jo ureja dr. Janez Dular, je izšla že deseta knjiga, ki jo je za slovensko izdajo iz grščine prevedel, zraven pa še napisal uvod in opombe eden največjih slovenskih poznavalcev krščanske misli, Gorazd Kocijančič. Prav on tudi več kot zavzeto skrbi, da v slovenskih prevodih zadnja leta spoznavamo nove mislece predvsem vzhodnega sveta. Tokrat je prevedel *Izbrane spise* Maksima Spoznavalca, ki je živel med letoma 580 in 662 in je "eden najglobljih učiteljev vsega krščanstva ter zadnja priča nedeljene Cerkve." V uvodnem Kocijančičevem eseju izvemo veliko o Maksimu Spoznavalcu in njegovem delu, predvsem pa to, da je bil odličen mož, ki je morda eden zadnjih velikih krščanskih duhov, poosebljena sinteza med vzhodno in zahodno teološko mislijo, razpet kot je bil med Rimom, Bizancem in Afriko. Kocijančič je za slovensko izdajo izbral štiri stotice izrekov Maksima Spoznavalca o ljubezni in t.i "gnostični stotici". Že ta podatek pove dovolj, da je knjigo vredno vzeti v roke, saj nas bo samo ena prebrana misel Maksima Spoznavalca spremljala ves dan in nam ga morda tudi osmislila. Naključno navedimo samo eno: "Samoljubje je strastna in nesmiselna naklonjenost do telesa. Nasproti sta ji ljubezen in samoobvladovanje. Kdor je samoljuben, ima vse strasti." Sezite po tej knjigi, ki je kot nalašč, da postane vaša "knjiga za na nočno omarico"; zagotovo vam ne bo žal, da ste jo tja položili in jo berete "po požirkih"!

Življenje nas uči pa je naslov povsem drugačne knjige, ki sta jo napisala Pierre Lefevre in Bruno Perrinet in nosi podnaslov *Vedre in napete zgodbe*. To je že drugi del zgodb, ki nam bodo polepšale dan, če bomo knjigo vzeli v roke. Napačno bi bilo misliti, da gre za "lažje branje", ki je namenjeno najstnikom ali pa nezahtevnemu bralcu, kajti že v uvodu nam avtorja povesta, da je že sloviti Chesterton povedal, da je naše življenje v bistvu samo še ena zgodba; mislec Newman pristavlja še tole misel: "Shakespearove zgodbe se nam zdijo zanimive zato, ker je krepost za Shakespearja krepost, pregreha pa je pregreha." Knjigo vedrih in napetih zgodb, ki so napisane kot izhodišče za razmišljanje in morda tudi napotek za življenje, je prevedel Jože Stabej, oblikoval pa Tomaž Maras. Dvesto zgodbic, ki so opremljene tudi z odlomkom iz evangelija in vprašanji, ki silijo človeka, da razmisli svoje življenje, vas bo spremljalo čez dan in vam ga tudi polepšalo.

Kako preživeti s katoličanom? pa je naslov priročnika, pravzaprav slikanice, ki jo je poslovenil Marko Dobravec, strokovno pa sta jo pregledala in dopolnila dr. Bogdan Dolenc in dr. Vinko Škafar. V angleščini se naslov glasi *Kako preživite, če ste poročeni s katoličanom?* Za angleški izvirnik so odgovorni redemptorist p. Michael Henesy, ki je narisal stripe in jih tudi napisal, medtem ko sta druga besedila v knjigi prispevala p. Michael Henesy in Rosemary Gallagher. To je tipična sodobna knjiga, ki na prijazen in nevsiljiv način kaže ljudem, ki niso katoliške vere, kakšni smo katoličani, jim neposredno in slikovito razkrije osnove naše vere in omike, pove pa marsikaj zanimivega tudi nam, ki zase trdimo, da smo katoličani. Ker je knjiga bogato opremljena s slikanicami-stripi, bo seveda privlačna tudi za mlajše bralce, nam pa bo služila tudi zato, da razmislimo našo vero, naše vsakdanje življenje in svojo umeščenost v sodobno družbo. Zaradi neposrednosti, sodobnega izraza, preglednosti in jasnega izražanja, preprostih, a zato ne naivnih odgovorov na temeljna vprašanja krščanstva jo toplo priporočamo v branje. Staršem pa svetujemo, naj jo dajo v roke otrokom in najstnikom, kot jim tudi toplo priporočamo, naj jo sami odprejo, ker bodo v njej našli nekatere stvari, za katere so sicer sami prepričani, da jih vedo, a ni tako.

JUP

SVETNIK TEDNA

24. JANUAR

SILVESTER ČUK

FRANČIŠEK SALEŠKI, CERKVENI UČITELJ

Pred dobrimi štiristo leti je Frančišek Saleški, današnji godovnjak, skupaj s svojim bratrancem šel v Savojo spreobračat kalvince, zagrizene sovražnike katoličanov. Ljudje so se bali prihajati k njunim pridigam, zato je Frančišek začel tiskati kratke in ognjevite letake v obrambo katoliške vere in Cerkve in jih je z velikim uspehom širil med ljudmi. Bil je zelo izobražen mož, ki je imel čut za lepo oblikovanje misli. Pisanje mu je postalo potreba in užitek. Iz njega se je razvil v oblikovnem pogledu prav pomemben pisatelj, ki ima odlično mesto v francoskem slovstvu, vsebinsko pa so njegovi spisi pomembni za ves katoliški svet. Zato ga je papež Pij IX. leta 1877 razglasil za cerkvenega učitelja, Pij XI. pa leta 1923 za zavetnika katoliških pisateljev in časnikarjev.

Rodil se je 21. avgusta 1567 v Savoji kot prvorojenec stare plemiške družine (za njim je prišlo še devet otrok). Pri krstu so mu dali ime Frančišek Bonaventura. Oče je bil iz rodu, ki je imel svoj dom na gradu Sales, zato je dobil priimek Salesius, po naše Saleški. Na njegovo življenjsko pot so odločilno vplivala leta študija v Parizu: nabral si je odlične izobrazbe, notranje je dozorel, napredoval v duhovnem življenju, poleg tega pa si je pridobil znancev in prijateljev, ki so bili kasneje vodilni v francoskem javnem življenju. Iz Pariza je šel v Padovo, kjer je opravil doktorat iz obojnega prava. Ko se je vrnil domov, mu je bratranec priskrbel mesto prošta ženevskega kapitlja. Frančišek je leta 1593 prejel mašniško posvečenje in kmalu zatem nastopil kot odličen pridigar in zelo iskan spovednik. Za duhovnega voditelja so si ga izbrali celo njegovi starši in drugi domači.

Ženevski škof je želel pripeljati nazaj v naročje katoliške Cerkve tiste dele svoje škofije, ki so se oprijeli kalvinskega nauka. Tja sta šla misijonarit Frančišek in njegov bratranec Ludovik in Frančišek je pozornost kalvincev privabil z letaki. V katoliško Cerkev se je vrnilo nad 70.000 ljudi. Ko je ženevski škof iskal pomočnika, ki naj bi ga tudi nasledil, se je njegovo oko ustavilo na Frančišku, ki se je dolgo na vse kriplje branil, potem pa je to odgovorno službo vendarle sprejel, ker je v tem videl božjo voljo. Škofovsko posvečenje je prejel leta 1602. Kot škof je "vsem postal vse". Posebno skrb je posvečal vzgoji in izobrazbi dobrih duhovnikov. Nikomur ni odrekel osebnega pogovora. Obiskal je tudi najbolj zakotne dele svoje škofije. Ob nedeljah in praznikih je vernikom sam razlagal krščanski nauk. Pri vsem tem je tudi veliko pisal. V svojih spisih - najbolj je znana Filoteja - je poudarjal misel, naj se krščansko življenje uresničuje v svetnem življenju in prava pobožnost mora voditi vsako poklicno delo.

Ko je čutil, da njegove moči pešajo, si je za škofa pomočnika izbral svojega mlajšega brata Janeza Frančiška. Pred božičnimi prazniki leta 1622 je začutil, da se bliža konec. Na praznik sv. Janeza Evangelista (27. decembra) je še s težavo maševal, naslednji dan, na praznik nedolžnih otrok, pa je izdihnil dušo. Med svetnike ga je prištel papež Aleksander VII. že leta 1665. Njegov god obhajamo 24. januarja, ko so ga slovesno pokopali v Annecyju.

Danes goduje kar lepo število naših Frančiškov, Francev in Francetov pa tudi Frančišk in Franck. Kot osebno ime se - sicer bolj poredkoma - uporablja tudi njegov "priimek" - Salezij, Salezija (zlasti nekdaj za redovnice).

O VLOGI IN POKLICANOSTI LAIKOV

KAKŠNA PRIHODNOST BREZ DUHOVNIKOV?

MARTIN MARUSSI

Ko sem bil star šestnajst let, so me odrasli moški in ženske iz župnije prosili, da bi se jim pridružil na srečanju s škofom. Treba ga je bilo prepričati, naj v župnijo pošlje novega, mladega duhovnika, ki bi zamenjal starejšega, s katerim je župnija zadnje čase izgubljala svojo živahnost in dejavnost in ki je več kot trideset let zelo dobro in uspešno služil našim ljudem. Ni mi bilo jasno, zakaj sem šel. Sprejel nas je generalni vikar za Slovence, pozorno poslušal, in ko smo nehali z izrazi našega nezadovoljstva, je sočutno povedal: "Vi prosite škofa novega duhovnika, po možnosti mladega, ki naj bi oživil župnijo. Vendar kam naj gre škof iskat mladega slovenskega duhovnika, če ga v svoji škofiji nima?"

Dve leti pozneje je v našo deželo prispel na pastoralni obisk papež Janez Pavel II. Ko je imel daritveno mašo na Travniku v Gorici, sem kot skavt pred obhajilom pospremil duhovnika na postajališče za obhajanje. Med kratko razdaljo od zakristije do postajališča sva si izmenjala nekaj besed. Ker je bil duhovnik iz Slovenije, me je vprašal, kako gre z župnijami v zamejstvu. Rekel sem mu: "Stare duhovnike imamo, težko jim je slediti." On pa mi je odgovoril s stavkom, ki ga ne bom nikoli pozabil, kajti zapisal se mi je v srce: "Če župnija ne da duhovnika, ga niti Bog ne da." V naslednjih letih me je notranja duhovna sila pripeljala v bogoslovje, kjer sem z vsemi svojimi močmi poskusil postati duhovnik, vendar brez uspeha. Spoznal sem to: če ni Božje roke, ki te spremlja v poklic duhovništva, do tega ne bo prišlo. Psalm pravi: "Zaman se trudijo zidarji, če Gospod ne zida hiše; zaman čujejo straže, če Gospod ne bdi nad mestom".

Ko sedaj gledam naše zamejske župnije in njihove pastirje, se sprašujem: "Kam bo vse to peljalo? Kdo jih bo nadomestil?" Pregovor pravi: "Po duhovnikih vera gor, po duhovnikih vera dol". S tem stavkom se osebno ne strinjam. Ali je res, da so naše župnije in naša župnijska občestva odvisna samo od duhovnikov? Če je to res, potem je našim župnijam odpisana ura. Konec je. Da, res je, rešitev se vedno najde. Prišli bodo italijanski duhovniki in maševali v slovenščini.

Že res je, da pastir mora biti, da nekdo mora voditi ljudstvo, vendar to ni vse. Tudi pastir brez ovc nima smisla. In tudi pastir je nemočen, če mu ovce oz. laiki ne pomagajo, če ga ne poslušajo in ga ne podpirajo. Duhovnik je vzet izmed ljudi in postavljen za ljudi. Vendar se je za duhovniški poklic treba truditi, treba je veliko moliti in ga dobesedno izprositi. Izprosi ga ne samo človek, ki postane duhovnik, temveč ga izprosijo molitve bolnikov, ostarelih ljudi, preizkušenih družin, ki imajo v svojih rokah skoraj že "izguljen" rožni venec. Skratka: molitev žive Cerkve, ki jo sestavljajo ljudje. Jezus sam nam pravi: "Prosite Gospoda žetve, naj pošlje delavcev na svojo žetev".

Potrebno je, da se laiki v Cerkvi zavemo prepotrebne vloge, ki jo imamo. Že res, da nas je Slovencev malo, še manj je slovenskih vernikov, vendar to ni razlog, da bi se ne potrudili izboljšati stvari. V naslednjih desetletjih ali - verjetno - celo letih bo prišlo v župnijski pastorali do velikih preobratov. Laiki bodo morali nadomestiti duhovnike. To ne pomeni, da bodo laiki maševali, vendar bodo postali župnijski upravitelji, ki bodo držali na nogah župnijo. Skrbeli naj bi za vse, kar se dogaja v župniji bodisi na pastoralnem kot na gospodarskem nivoju. Iz kleriških središč, kjer bo živelo po več duhovnikov skupaj, pa bodo prihajali duhovniki ob koncu tedna na župnije in bodo tam spovedovali in maševali. Resnica je pač taka. To se že dogaja v Švici in Nemčiji, ki sta postali - kot Afrika - misijonsko področje.

Zato je potrebno, da našo vero poglobimo, da skrbimo za naše župnije vsak po svoji moči. Potrebno je, da postanemo odrasli, zavedni kristjani, ki znajo braniti svoja stališča in prepričanja; da se znamo žrtvovati za pomoč duhovnikom in jih spodbujati pri njihovem delu.

Naj sklenem zgodbo, s katero sem začel zapis. Naposled smo v domači župniji res dobili novega mladega slovenskega duhovnika. Oživil je župnijo in jo še naprej uspešno vodi. Medtem je tudi starejši duhovnik umrl. Sedaj nam trosi milosti iz nebes in moli za nas pri Bogu. Tudi mladi duhovnik bo moral nekoč oditi od nas. Prej ali slej ga bo pot peljala proč. Ostali bomo mi, ostale bodo ovce. Sedaj razumem, da je res odvisno od ovc, laikov, ali hočejo ali ne imeti pastirja.

Z JEZIKOVNIMI DVOŽIVKAMI SAMI SEBI SPODKOPUJEMO JEZIKOVNE TEMELJE

O JEZIKOVNI MALOMARNOSTI

MAJDA ARTAČ STURMAN

Zadnje čase je v naši javnosti zaznati občuten porast jezikovnih dvoživk (izrazov v mešanici slovenskega in italijanskega jezika), da se zaskrbljeno vprašujem, kam vodi tako početje. Kako je mogoče, da sami sebi spodkopujemo jezikovne temelje z jezikovno malomarnostjo? Kako je mogoče, da nekateri pisci in govorci nimajo prave jezikovne zavesti, da bi se vsaj v medijih, ki pač v precejšnji meri oblikujejo govorne navade pripadnikov naše manjšine, pošteno potrudili in gojili knjižno slovenščino? Zdi se mi, da se premnogi spozabljajo in sprenevedajo, misleč, da je izražanje v latovščini, ki poleg slovenskih besed vsebuje tudi italijanske ali celo poulične izraze tržaškega narečja, bolj učinkovito kot sicer.

Da bi ne govorila v prazno, samo nekaj primerov. Že več časa je ustaljeno poimenovanje bančnega zavoda in tudi sponzoriziranih ekip z nemogočo skovanko "Nuova kreditna". Naš dnevnik pa nam včasih postreže tudi v naslovih z dvoživkami, ki zvenijo italijansko, se pa pregibajo po pravilih slovenskega oblikoslovja. Tako me je pred časom naravnost šokiral naslov uvodnika, ki se je glasil približno takole: "Doping v calciu". Pred božičnimi prazniki pa sem prebrala razmišljanje z naslovom "Nikoli in retro", ki bi ga lahko lepo poslovenili Vedno naprej! Seveda se tudi v gledališču vse bolj zabavamo v slogu "Allegro, ma ne preveč..."

Ko pa je pred kakim tednom skoraj pol strani dnevnika pokrival dopis, posvečen problematiki začetka novega tisočletja, v katerem je nezadovoljni bralec stresal vsepoprek in sem ter tja italijanske in pogovorne tržaške izraze, sem se spet vprašala, zakaj in čemu. Pri vseh slovnicah, pravopisu, slovarju in predvsem pri različnih priročnikih, primernih prav za našo jezikovno raznoliko in ogroženo zamejsko stvarnost (kot sta npr. Lažni prijatelji in Dve muhi na en mah Diomire Fabjan Bajc), moramo v časopisu poleg tiskarskih škratov, pravopisnih in skladenjskih napak prenašati tudi take jezikovne dvoživke.

To, kar se zdi na prvi pogled duhovito ali izvirno, je v resnici dokaz miselne lenobe, včasih neznanja. Pri tem pa seveda ne gre le za jezikovni, marveč za globlji duhovni problem. Dejansko je asimilacija svoje lovke stegnila tako daleč, da je prepredla celo vsakodnevno poročanje medijev, ki bi morali zelo paziti na jezik sporočanja. Ko so prejšnjo jesen narasle reke v deželi, je bilo po radiu slišati, da je reka Iudrio preplavila bregove. Ob takih napakah in grobih jezikovnih spozabah se marsikateremu bralcu in poslušalcu ježijo lasje.

Še dobro, da imamo slovenske šole, o katerih v nedeljo, 14. januarja, berem na goriški strani dnevnika, da postajajo elitne, ker se vanje vpisujejo otroci tudi iz ne povsem slovenskih ali celo iz italijanskih družin. Nadalje berem: "Pojav je spodbuden, temelji pa najbrž na različnih dejavnikih, tako v zunanjem okolju kot v zavestni izbiri slovenskih šol, ki manj poudarjajo narodno pripadnost in vse bolj bogastvo večjezikovnega izobraževanja."

Upam, da le ni povsod tako, kot berem. Upam, da se je pišočemu zapisalo. Upam, da si vsepovsod v slovenskih šolah vzgojitelji prizadevajo za spodbujanje jezikovne in narodne zavesti učencev (seveda pa tudi strpnosti in sožitja). Upam.

Ne bi rada, da bi malčki, ki jih vpisujejo v slovenske vrtce in šole, dragoceni, kot so, čez nekaj let govorili čudovito angleško, odlično italijansko, morda dobro nemško, a knjižne slovenščine ne bi znali, ker bi obvladali samo neko čudno sporazumevalno govorico, neko spakedranščino s slovensko-italijanskim besediščem in skladnjo.

KORISTEN PRIROČNIK MARIJANA BRECLJA

BIBLIOGRAFIJA PREVODOV IZ ITALIJANŠČINE V SLOVENŠČINO

V Goriški knjižnici Franceta Bevka je v četrtek, 11. januarja, potekal pomenljiv kulturni dogodek. Predstavili so namreč knjigo z naslovom *Štiri stoletja in pol prevajanja italijanskih del v slovenščino 1555-2000*, ki jo je sestavil znani novogoriški knjižničar, bibliograf, literarni zgodovinar in prevajalec Marijan Brecelj **(na sliki)**. Dobro obiskan večer je uvedel pred kratkim imenovani v.d. direktorja novogoriške knjižnice Boris Jukić, moderator pa je bil njen donedavni direktor Rajko Slokar.

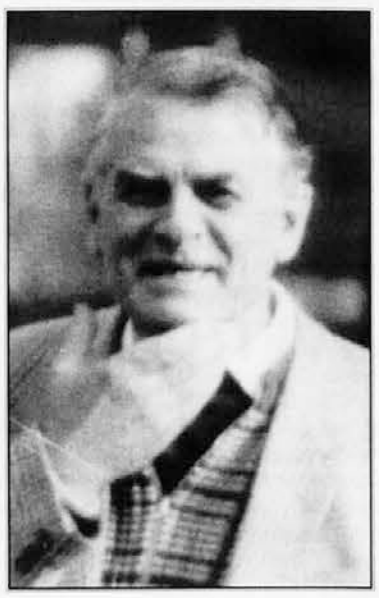

Za uvodno predstavitvijo je obširneje spregovoril avtor bibiografije Marijan Brecelj, ki je opozoril na dejstvo, da obsega zlasti enote s področja humanistične kulture, in še to predvsem samostojne tiske, niso pa upoštevani članki v časnikih, časopisih, revijah, biltenih in zbornikih, prav tako ne besedila, ki so nastala za moderna komunikacijska sredstva (zlasti radio in televizijo). Poudarek je torej predvsem na temeljnih literarnih zvrsteh, kot so poezija, dramatika, proza, deloma splošna kultura, morebitna bodoča bolj popolna bibliografija pa bo morala upoštevati tudi uporabne vede.

Kdor se je kdajkoli ukvarjal s strokovnim pisanjem ali urednikovanjem, ta ve, da v tovrstna dela ni mogoče uvrstiti vsega željenega, in v tej luči moramo presojati tudi pričujočo bibliografijo. Kjub nujnim omejitvam, ki so bile potrebne zaradi omejenega časa nastajanja, dostopnosti popisanega gradiva in finančnih možnosti, pa je pred nami izredno koristen priročnik, ki bo dobro služil strokovnjakom in drugim zainteresiranim bralcem. Bibliografski popis se prične z letom 1555, ko je izšel Trubarjev prevod verskega spisa Petra Pavla Vergerija, iz 17. stoletja je navedena samo ena enota, prevodi se nato pomnožijo že v 18. in še bolj v 19. stoletju, pravi pravcati razmah pa doživijo v 20. stoletju (pomislimo le na številne slovenske izdaje Collodijevega *Ostržka*, priljubljene knjige za otroke!). Tudi po besedah Marijana Breclja na novogoriški predstavitvi bera prevodov iz italijanščine v slovenščino sploh ni tako slaba, kar dokazuje živost prenašanja kulture sosedov med Slovence že v preteklosti pa tudi danes.

Izid te bibliografije prevodov sta avtor in založnik, t.j. Goriška knjižnica Franceta Bevka, posvetila 1000-letnici prve omembe Gorice in zasnove Goriške, finančno sta jo podprla Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije in Mestna občina Nova Gorica, natisnila pa jo je tiskarna Grafika Soča iz Nove Gorice. Podrobnejšo oceno o njej bomo še objavili.

MV

MONOGRAFIJA IN KIP ŽIGE HERBERSTEINA

IDEOLOG ZDRUŽENE EVROPE V 16. STOL.

ERIKA JAZBAR

Kot smo poročali v novembrski številki našega časopisa, so 31. oktobra lani slovesno odkrili v atriju Vseruske državne knjižnice tuje literature v Moskvi ob prisotnosti visokih predstavnikov Ruske federacije prvi doprsni kip v svetu posvečen Žigi Herbersteinu, vojščaku, državniku in diplomatu, ki je doraščal v Vipavski dolini v 15. stol. Kip, ki je odlit v bronu in postavljen na granitni podstavek, je delo kiparja Potočkega. Izvedbo projekta je finančno podprlo prek 60 sponzorjev, t.j. podjetij in posameznikov, zaslugo za pomembni trenutek pa ima društvo Dr. France Prešeren, ki deluje v Moskvi in si prizadeva za promocijo gospodarskih, kulturnih, znanstvenih in športnih stikov med Rusijo in Slovenijo.

Ob slovesni priložnosti so odgovorni pri društvu predstavili tudi zelo zanimivo in bogato monografijo o Herbersteinu, ki je izšla v dvojezični, in sicer slovensko-ruski obliki. Publikacija je izšla tudi v počastitev 10-letnice razglasitve suverenosti Republike Slovenije, naslovili pa so jo *Žiga Herberstein 1486-1566, potomec znamenitega rodu iz slovenske Karantanije, vojščak, državnik, diplomat in mirotvorec v "Moskovskih zapiskih" odkril Rusijo Evropi*. Knjigo je zasnoval, izbral tekste in uredil predsednik omenjenega društva Just Rugel (društvo je publikacijo tudi izdalo in založilo), svoje tehtne prispevke pa so posredovali Ana Horoškevič, Andrej Lenarčič, Jožko Šavli, medtem ko sta predgovore napisala France Bučar in akademik V. L. Janin. Prvi predsednik slovenskega parlamenta med drugim takole piše: "*Pojav in delo Žige Herbersteina spada med mejnike nastajanja moderne Evrope, v čas, ko se je začela oblikovati nacionalna država in porajati narodna zavest. Tudi Slovenci smo bili soustvarjalci tega novega toka evropske zgodovine. Zavest o tem nam je toliko bolj potrebna danes, ko ponižno trkamo za sprejem v tisto Evropo, katere temelje smo polagali tudi mi.*"

Izbor člankov ruskih in slovenskih avtorjev je posvečen dejavnosti vrhunskega diplomata v službi Svetega rimskega cesarstva, ki se je rodil v slovenski Vipavi, bil pa je tudi zgodovinar in literat, avtor med drugim znanega dela *Zapiski o Moskoviji* (izšlo leta 1549), prvega temeljitega poročila o tej novi ogromni evropski deželi, prebivalcih in sosedih. Knjiga o Herbersteinu obsega 205 strani, je pestro ilustrirana, bogati jo zajetna bibliografija, zanimive karte vzhodne Evrope iz 15. in 16. stol. in povzetek v slovenskem, ruskem, nemškem in angleškem jeziku.

Publikacijo je vzela v prodajo Mladinska knjiga, zato jo lahko kupimo tudi v Sloveniji, stane pa 5.900 tolarjev.

DOMAČI ZAKLADI POLPRETEKLE ZGODOVINE

O POSPRAVLJANJU (2)

RAFKO DOLHAR

Na prvih straneh prvih petih številk letnika 1927 revije *Naš glas* je objavljena daljša povest Lojza Krajgherja, Matej in Matilda. Albert Širok objavlja zapis o dveh obiskih. Prvi obisk pri pisatelju Francetu Bevku je opremljen z velikim, skoraj celostranskim linorezom, Bevkovim portretom, ki je delo slikarja A. Bucika. Pojavijo se tudi pesmi v hrvaščini Iva Lazariča in Iva Mihoviloviča, ki jih najdemo tudi v drugih zvezkih istega letnika. Objavljena je pesem Stana Kosovela: *Motiv iz tvornice*. Krajšo prozo pa prispevajo še Ivan Vouk, Marijana Kokaljeva, Karlo Kocjančič in Drago Godina. Pojavi se tudi rubrika *Šport in telovadba*, ki jo skozi ves letnik piše Mirko Luin. V drugi številki revije je objavljen obisk Karla Široka pri skladatelju Vasiliju Mirku, ki ga krasi Mirkov portret, perorisba, Alberta Sirka. Karel Širok prispeva tudi pesem *Tam zunaj*, France Bevk črtico *Mrtvaški ples*, Zorka Pregarčeva *Izgubljena pisma*. Pojavi se hrvaški zapis Draga Gervaisa: *Istra v literaturi*. Nastane rubrika Iz življenja in sveta, ki jo piše Zj s sestavkom: *Društvom v premislek*. Začne se s stavkom: "Naša prosvetna društva preživljajo že dolgo let hudo krizo v svojem najglobljem bistvu, ki mnogim grozi, da postane naravnost katastrofalna."... V tretji številki spet Bevkova črtica: *Čas, ki hodi z berglami*. Milko Bambič prispeva dve perorisbi o Hlapcu Jerneju. V novi rubriki Znanost in vzgoja se L.Č. (Lavo Čermelj) spominja stoletnice Aleksandra Volte, Dr. Just Bačar pa razpravo o nastanku bolezni. Zorko Jelinčič se v dveh številkah sprehaja po Trnovskem gozdu. Številka 4 ima na prvi strani celostranski linorez Milka Bambiča: *Vstajenje*; sredi zvezka najdemo še njegov linorez Procesija. Damir Feigel objavlja tekst: *Povest se začenja*. Pesmi objavljajo še Stanko Buc, Radivoj Rehar in Janko Samec ter v hrvaščini Branko Perovič. Prvo stran šeste številke krasi Dalmatinska madona (drvo orehovina) Marina Studina. Pojavijo se hrvaški teksti Stjepana Štica (pesem) in Marice V. Arambašin (proza). Likovni prispevek: olje Vena Pilona: *Montmartre*, Milko Bambič linorez: *Babica pripoveduje turško pravljico*. V rubriki *Znanost in vzgoja* začne prof. F. Peric psihološko razpravo: *Življenjski ustroj osebe*. Mirko Luin nadaljuje rubriko o športu, ob njej je fotografija Danila Gruntarja: najboljši slovenski lahkoatlet v Italiji. V številki 6 revije se začne Franceta Bevka *Povest o grofu*, ki so ga uši snedle, ki jo s perorisbami ilustrira Milko Bambič. Pesmi prispevajo že omenjeni avtorji. Dr. JM. R. prispeva zelo zanimiv in še danes veljaven sestavek: *Zgodovinski početki Slovencev v današnji Julijski Krajini*. V številki 7 najdemo prispevke in rubrike že poznanih piscev. Bambič objavlja risbo *V krčmi*, Pilon pa olje iz leta 1926: *Ženske v baru* in *Ajdovščina* (1923). Objavljeni sta tudi fotografiji umrlega nogometaša S.D. Adrije: Karla Vrbca in lahkoatletske čete M.D. Prosveta iz Trsta. Zanimiv je še oglas lekarne Castellanovič, ki propagira vodo proti izpadanju las "Dell' alabarda" in švedske kapljice sv. Antona za želodčne tegobe. Sploh predstavljajo oglasi trgovskih podjetij na četrti strani platnice, svojevrstno zanimivost. V vseh številkah najdemo oglas Tržaške posojilnice in hranilnice, registrovana zadruga z omejenim jamstvom, ki uraduje v svoji lastni hiši ulica Torre bianca 19, I. n. Najstarejši slov. den. zavod.Skoraj v vseh številkah revije najdemo tudi oglas ordinacije poznanega zobozdravnika dr. Sardoča. Avgustovo številko revije krasita Goršetova risba *Tercet* in Pilonovo olje *Barkovlje* (1924). Septembrski zvezek krasita Pilonovo olje *Portret Pavle* (1922) in Goršetova študija *Čitajoča deklica* (1927). Pojavi se *Kotiček za otroke* s stripom, ki ga prispeva Milko Bambič, ki je, kot znano, začetnik stripa med Slovenci. Ob še znanih avtorjih najdemo prispevek o Reziji in Rezijanih. V deseti številki novo hrvaško ime: Ante Iveša s tekstom o bolgarskem slikarju Borisu Georgievu s tremi njegovimi risbami. Nadaljuje se Bambičev strip o *Bu-cibubu*. Deseta številka prinaša Bambičevo risbo: *Lepa Vida* in Sirkov portret Karla Kocjančiča. V zadnji številki letnika se zaključi Bevkova povest. Objavljena je fotografija Pilonovega kipa glave pokojnega ajdovskega notarja Arturja Lokarja in kip Josipa Bužana: *Gospa Mirkova*. Zadnja številka letnika 1927 revije Naš glas prinaša še spodobno kazalo vsebine letnika in topel poziv za naročnino za leto 1928. Celoten letnik obsega 412 strani. Seznam podatkov tega letnika zanimive revije je seveda suhoparen, morda bo pa le med bralci našel koga, ki ga zanima. Jaz sem opravil svoje.

DALJE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH / ODER 90, PREMIERA: STROGO ZAUPNO

SVEŽ NASTOP POMLAJENE SKUPINE

IVA KORŠIČ

V zgibanki, ki je izšla ob premieri komedije Marca Camolettija *Strogo zaupno* (prevod Jože Vozny), so člani Odra 90 z režiserjem Jožetom Hrovatom, igralcem Primorskega dramskega gledališča, iskreno zapisali, da igrajo, ker se imajo radi, ker jim je lepo ob večerih, po sicer utrujajočih vajah, si v prijetni družbi povedati kaj lepega po naše, se pri tem zavedati, da so zadovoljni in srečni, ker niso zapravili večera pred televizijsko "škatlo". Te svetle misli, ki so združevale skupino od oktobra dalje, so očitno prevzele širši krog prijateljev. V soboto, 20. t. m., se je namreč velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž na drugem večeru niza veseloiger ljubiteljskih odrov *Iskrivi smeh na ustih vseh* razveseljivo napolnila tudi z veliko mladimi obrazi. Ti so z radovednim pričakovanjem gledali, kdaj se bo odstrl zastor in razkril odrsko prizorišče, na katerem bi končno ugledali svoje prijatelje, vrstnike oz. sošolce, ki so v tej sezoni radi in z navdušenjem pristopili k Odru 90 pod okrilje SKPD Mirko Filej. To je edina dramska skupina, ki deluje v našem mestu in ima za seboj že hvalevredno desetletnico delovanja. Zelo vzpodbudno je, da se ji je v letošnji sezoni pridružilo kar šest novih članov, ki so prvič doživeli pomembno odrsko izkušnjo. Z le šestindvajsetimi, toda intenzivnimi vajami jih je igralec Jože Hrovat vodil preko vseh zaprek in strmin odrskega ustvarjanja in jih varno, predvsem pa povsem zadovoljivo, v nekaterih primerih dobro ali celo odlično privedel do premierskega nastopa. Le-ta je, še posebno v drugem delu, prepričal publiko, ki se je ob domislicah posmejala in se ob koncu igralcem oddolžila za ves vloženi napor z dolgim, prisrčnim ploskanjem.

Jože Hrovat je svojo prvo, naporno, a tudi zadoščenja polno režijsko izkušnjo, v katero je vložil svoje igralske veščine, imenitno opravil, saj je v zelo katkem času novince Alice Černic (receptor), Davida Peterina (Babušin), Nadjo Šuligoj (Beatrice), Petra Špacapana (Tom), Vanja Hobana (Robert), Valentina Devinarja (Bernard) z vajo in trmastim ponavljanjem posameznih gibov in kretenj »zgnetil« - nekatere presenetljivo dobro – v komedijske like. Zraven tega pa je od izkušenih igralcev Marka Černica (Pavlov), Roberta Cotiča (Jerry), Roberta Juretiča (Bertrand) dosegel, da so dali kar največ od sebe. Robert Cotič je s tokratno obdelavo vloge spet potrdil svoj naravni igralski talent; nedvomno bi si zanjo zaslužil priznanje.

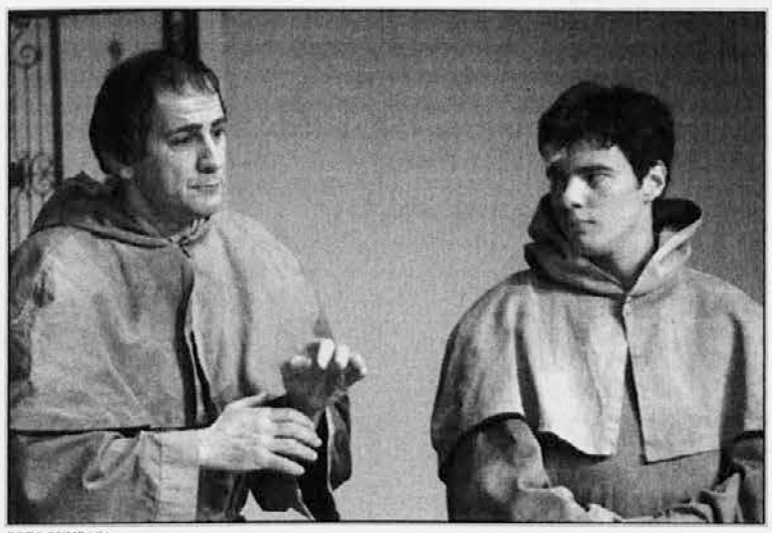

FOTO BUMBACA

Linearno funkcionalni scenski elementi, ki so jih po zamisli Branka Drekonje izdelali Alojz Maraž in člani društva, so uokvirjali dejanji, ki sta se dogajali v elegantnem pariškem hotelu. Le-ta se je znašel v vrtincu tajnih ruskih in ameriških agentov – zgodba se pač dogaja v času napetosti med vzhodno in zahodno velesilo -, ki so preoblečeni v dva meniha in sramežljivi ženski na vsak način hoteli izpuliti iz rok lepe agentke pudernico, ki pa je seveda prešla, ob dobro zamišljenem koncu, v prave roke. Preobrazbe, predvsem tiste v nežni spol, so bile zelo učinkovite tudi po zaslugi Snežice Černic, ki je vestno in natančno, čeprav razpolaga vedno s skromnimi sredstvi, poskrbela za izbiro kostumov, lasulj, pričesk in rekvizitov. Luči in primerno glasbeno podlago je upravljal Fabjan Sfiligoj, ki sedaj predseduje SKPD Mirko Filej in ima posebno zaslugo, da sta v skupini vladala sloga in sproščeno razpoloženje. Za odrskimi zavesami je zavzeto prišepetavala Alessandra Posillipo.

Ko je premierska trema mimo, želimo izvajalcem, predvsem debitantom Odra 90, in seveda režiserju-igralcu Hrovatu še mnogo uspešnih ponovitev in vztrajnosti na težavnih, a čarobnih ljubiteljskih gledaliških stezah. Obenem upamo, da bo prijetna »odrska bolezen« okužila še katere mlade, da bodo stopili v gledališki krog Odra 90.

FILMSKA PRODUKCIJA SREDNJE IN VZHODNE EVROPE

FESTIVAL ALPE ADRIA V POLNEM TEKU

V gledališču Miela v Trstu je v polnem teku dvanajsta izvedba filmskega festivala Alpe Adria, ki je posvečen pregledu filmske produkcije iz srednje in vzhodne Evrope.

Festival se je začel 19. t.m. s predvajanjem slovenskega filma Želimirja Žilnika z naslovom *Trdnjava Evropa* ob prisotnosti režiserja in nekaterih protagonistov. Film, skupaj z drugimi deli (kot npr. *Zahod italijanskega* režiserja Corsa Salanija, *Sunshine* Madžara Istvana Szaba in drugimi), spada v sklop, ki obravnava vidike aktualnega vprašanja nezakonitih pribežnikov. Sicer pa vsebuje festival še šest drugih sklopov. Sklop *Druga Evropa* vsebuje izbor iz filmske produkcije v srednji in vzhodni Evropi v letu 2000. Drugi sklop se ukvarja s problematiko odrinjenosti spomina s posebnim ozirom na odnos med judovstvom in ostalo družbo. Sklop *Podobe* ponuja večje število kratkih filmov in video posnetkov že afirmiranih avtorjev, pa tudi mlajših oz. študentov in začetnikov. *Na koncu sveta* je naslov retrospektive, ki jo letošnji festival namenja romunski filmski produkciji od 60. do 80. let. Posebna sklopa sta namenjena poljskemu režiserju Wojciechu Jerzyju Hasu in ljubljanski Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo. Na sporedu pa je tudi več okroglih miz in srečanj z avtorji. Zaključek festivala z nagrajevanjem bo v soboto, 27. t.m. Ob tisti priložnosti bodo podelili nagrade Premio Trieste (Nagrada Trst) za najboljši celovečerec, zatem pa nagrado Laboratorio Mediterraneo za kratke filme in nagrado Luxa za filmsko produkcijo on line.

Festival Alpe Adria prireja združenje Alpe Adria Cinema ob podpori italijanskega ministrstva za kulturo, dežele F-Jk, občine in pokrajine Trst, vladnega komisariata za F-Jk, fundacije tržaške hranilnice, fundacije Laboratorio Mediterraneo ter v sodelovanju z ustanovo Friuli Venezia Giulia Film Commission in z družbo Luxa web TV.

IŽ

RAZSTAVA OB 100-LETNICI ROJSTVA GORIŠKE IGRALKE

ČAR SKRIVNOSTI NORE GREGOR

V soboto, 3. februarja, bo ob 18. uri v prostorih goriške Državne knjižnice odprtje razstave *Nora Gregor. La regola del gioco - Pravilo igre - Die Spielregel.* Razstavo pripravlja Kinoatelje v spomin na filmsko igralko, rojeno v Gorici 3. februarja 1901. Življenjska in igralska pot jo je peljala iz Gorice na Dunaj, nato v Berlin, Hollywood, Pariz in Latinsko Ameriko. Kinoatelje želi z razstavo osvetliti njen lik tako, da osvetli glavne postaje njene bleščeče kariere in najpomembnejše trenutke njene osebne zgodbe: mladost v Gorici, uveljavljanje v igralskem poklicu, poroko s princem Starhembergom, beg v Francijo in izselitev v Južno Ameriko. Razstava bo zajela podobe, dokumente, intervjuje itd. Dokumentacijo sta dala na razpolago tudi Bibliotheque du Film v Parizu in arhiv rodbine Starhemberg v Eferdingu (Linz). Kinoatelje je izpeljal obsežno razstavo v sodelovanju s Filmarchivom Austria z Dunaja in Slovensko kinoteko v Ljubljani. S tem je rekonstruiral življenjski mozaik ženske, ki sta jo hrepenenje in ustvarjalna strast postavila pred neizprosna pravila igre.

SKUPAJ NA POTI - POMEN ROMANJ IN BOŽJIH POTI

ZBORNIK KRŠKE ŠKOFIJE 2001

PETER RUSTJA

V predbožičnem času je navada, da se pojavijo tudi zborniki, ki obeležijo tako pravkar minulo leto kot dogodke v prihajajočem. Na Koroškem poleg Mohorjevega koledarja in knjižnega daru, ki že tradicionalno spremljata ne le koroške Slovence in podobne publikacije Slovenske prosvetne zveze iz Celovca, opravlja to nalogo tudi morda v naših krajih manj znan dvojezični zbornik krške škofije.

Letošnji zbornik krške škofije ponuja bralcu vrsto zanimivih člankov z naslovom *Skupaj na poti*.

Naslov celotnega zbornika se nanaša predvsem na prvi razdelek, ki izpostavlja in predstavlja z različnih zornih kotov pomen romanj in božjih poti.

V uvodnem razmišljanju krški škof dr. Egon Kapellari po eni strani vzpostavlja prisotnost in pomen besed "romar" in "poti" v Sv. pismu, po drugi pa z zadovoljstvom ugotavlja, da so se v zadnjih 50 letih romarska gibanja v Evropi razširila in oživela tudi zaradi mladih, ki se v raznih delih Evrope odpravljajo na romarske poti zlasti k Marijinim svetiščem.

Med prispevki o pomenu romanj lahko zasledimo tudi dva prispevka v slovenskem jeziku.

KR Jože Kopeinig, rektor Katoliškega doma prosvete v Tinjah, začenja svoje razmišljanje *Romar-kaj je tvoj cilj?* s citatom indijskega misleca Rabindranatha Tagoreja: "Kdor ljubi ljudi, je povsod doma."

Kopeinig izpostavlja v svojem prispevku človekovo večno popotovanje v iskanju smisla, v neprestanem stiku z drugimi ljudmi, dvomi, razočaranji, a tudi z veseljem.

Romanje je pravzaprav značilnost Jezusove Cerkve, saj, kot nakazuje sam avtor, so svetopisemski zgledi romanj in poti prisotni tako v stari kot v novi zavezi - od Mojzesovega potovanja z izvoljenim ljudstvom po puščavi do Jezusove poti po puščavi in seveda na misijonske poti apostolov.

Pot in romanje sta predvsem izziv za posameznika v iskanju in potrditvi vere, zato Kopeinig uvodnemu vprašanju doda kot zaključek ne odgovor, ampak misel za nadaljnje iskanje: "Ustavi se in v šepetu molka boš zaslišal Njegov glas in za seboj boš zagledal Njegove stopinje!"

Drugi prispevek v slovenščini je prispeval župnik v Bad Kleinkirchheimu, msgr. dr. Andrej Kajžnik. Že v samem naslovu *Dan kasneje kot preizkus – Pripombe k romanju vsakega 13. v mesecu* lahko razberemo, da gre za kritično razmišljanje.

Mesečna romanja vsakega 13. v mesecu imajo na Koroškem nekajdesetletno tradicijo. Na ta dan se je namreč leta 1917 v Fatimi pojavila Marija in prosila, naj ljudje molijo rožni venec.

Iz začetne pobude, ki naj bi združevala ljudi, je v času prišlo do zožitve prvotne širine in odprtosti. Pobuda je ostala tako v rokah določenih skupin, ki so tudi samo romanje in torej priložnost za razmišljanje omejile na nekatere, sicer važne teme. Tveganje in iskanje novega pa je po mnenju Andreja Kajžnika tudi izraz potujoče Cerkve, zato je pravzaprav 14. v mesecu, to je "dan kasneje", pravi preizkus za pravo obhajanje romanj 13. v mesecu.

V obsežnem pregledu romanj in romarskih poti na Koroškem lahko zasledimo, da tovrstna romanja vsakega 13. v mesecu potekajo tudi na dvojezičnem koroškem ozemlju, in sicer na Žihpolju v Rožu. Med ostalimi romanji na dvojezičnem ozemlju velja omeniti romanje podjunskih župnij Pliberk, Globasnica, Šmihel, Šteben in Žvabek v Vogrče prvo nedeljo v maju, romanje po treh gorah, ki prav tako v Podjuni pelje romarje od Lisne gore mimo Svetega mesta do Humca drugi petek po Veliki noči, v Rožu pa romanje k desetim cerkvam, ki pelje romarje zadnjo soboto v maju od Malošč preko Bač, Podgorij, Lož, Rut, Škocijana, Gorič, Tehoršč, Deše vasi do Štebna. Romanja in romarske poti ne poznajo državnih meja, saj so del verskega življenja in tradicije ljudi. Tako med romanji po koroških poteh lahko preberemo, da se tretjo soboto in nedeljo septembra odpravi na romanje v Maria Luggau nemško govoreča skupnost iz Sappade, prav tako zasidrano v koroško zavest pa je romanje na Sv. Višarje.

Zbornik krške škofije nadalje predstavlja različne vesti delovanja škofije v minulem letu, med temi zasledimo tudi zanimiv članek o posvetitvi cerkve ob avtocesti v kraju Dolina, na vzhodnem delu Celovca.

Publikacija predstavlja tudi izbor pastirskih pisem krškega škofa dr. Egona Kapellarija, med katerimi najdemo tudi pismo ob posvetitvi Antona Martina Slomška za blaženega ter izčrpen šematizem krške nadškofije, kjer najdemo mdr. tudi podatke, naslove in telefonske številke slovenske Katoliške akcije, Katoliškega doma prosvete v Tinjah, Pastoralnega centra sv. Cirila in Metoda v Celovcu (v Celovcu imajo svoj pastoralni urad še Hrvati, Madžari in Poljaki), slovenskih šolskih sester sv. Frančiška v Celovcu, Pliberku, Podgorjah, Št. Petru in Velikovcu, med moškimi samostanskimi redovi pa minoritski samostan sv. Heme v Svečah ter seveda popoln seznam dvojezičnih dekanij in župnij.

POKRAJINSKI OBČNI ZBOR SZSO-TS

VAŽNOST STIKOV MED SKUPINAMI IN VZGOJE MLADIH

Nekega mrzlega in oblačnega nedeljskega popoldneva, ko se je na kraški planoti prvič v novem tisočletju pokazal sneg, so se v nabrežinski župnijski dvorani zbrali vsi voditelji tržaškega dela Slovenske zamejske skavtske organizacije za redni pokrajinski občni zbor, ki je sledil jutranjemu, deželnemu občnemu zboru.

Na dnevnem redu je bila najprej izvolitev predsedstva občnega zbora: za predsednico je bila izvoljena Vestna vidra (Jadranka Cergol), za tajnika pa Zviti leopard (Štefan Pahor). Takoj za tem sta svoje poročilo najprej podala načelnika Navihana antilopa (Matejka Bukavec) in Vztrajni bober (Mitja Ozbič), ki sta s tem občnim zborom tudi zaključila svoj trileti mandat in tako podala obračun tega trileta z analizo stanja v posameznih starostnih vejah. Sledili sta še poročili blagajnika Superlativnega volka (Martina Rustje) in cerkvenega asistenta g. Toneta Bedenčiča, nato pa še poročila štirih stegovodij, ki so podali kratek obračun delovanja po teritorialnih enotah (stegih). Delovanje je bilo v vseh štirih stegih zelo bogato in raznoliko, kar še nadalje potrjuje pomembno vlogo, ki jo ima skavtska organizacija pri vzgoji mladine.

Eden najbolj zanimivih delov pokrajinskega občnega zbora pa je bila najverjetneje debata na temo o načinu delovanja znotraj tržaškega dela organizacije. Pred leti se je namreč način dela precej spremenil: aktivnosti so sedaj osredotočene na teritorialno raven, kar omogoča boljšo analizo teritorija in poseganja vanj. Ta način je zamenjal prejšnjega, ki pa je bolj težil k delovanju po starostnih vejah. Debata se je sukala okoli tega, če je to res najprimernejši način delovanja ali pa če bi bilo treba poiskati neko srednjo pot. Iz izkušenj je bilo razvidno, da je današnji sistem nedvomno boljši, saj omogoča voditeljem, da sledijo vzgojni poti vsakega člana posebej, od trenutka obljube vse do odhoda. Neizbežno pa je tudi dejstvo, da bi bilo treba pospeševati stike med skupinami, ki so razpršene po celotnem teritoriju tržaške pokrajine. Na dan so prišle tudi številne težave, ki jih voditelji imajo pri vzgoji svojih varovancev.

Najbolj pričakovani trenutek srečanja pa je bila izvolitev novih načelnikov. Navihana antilopa in Vztrajni bober sta še zadnjič pozdravila zbrane voditelje. Za nova načelnika tržaškega dela skavtske organizacije pa sta bila izvoljena Prizadevna puma (Katja Volpi) in Močni netopir (Jordan Pisani). Celotna SZSO se odhajajočima načelnikoma zahvaljuje za vloženi trud, novima načelnikoma pa zakriči trikratni hip hip, hurra!

(JC)

NABREŽINA / NEDELJA KATOLIŠKEGA TISKA

ZAVZEMATI SE JE TREBA ZA REVNE IN ZAPOSTAVLJENE

Krščanska sredstva množičnega obveščanja se morajo zavzemati za revnega, socialno zapostavljenega človeka. Poštenje naj velja tako v zasebnem kot tudi in predvsem v javnem življenju. To je bila osrednja misel posega našega urednika dr. Draga Legiše na prireditvi v podporo katoliškemu tisku (le-temu je, kot znano, posvečen mesec januar), ki je bila v nedeljo, 21. t.m., v župnijski dvorani v Nabrežini.

Dr. Legiša je še dejal, da ob tehnološki revoluciji, ki jo je doživel svet množičnega obveščanja oz. medijev (tiska, radia, televizije in interneta), so ostali neokrnjeni nameni, smotri in cilji: ljudi je treba informirati, obveščati in seznanjati z dogajanjem, saj družba potrebuje osveščenih članov, ki kritično spremljajo dogajanje. Pri tem se je govornik navezal na pomen tistih medijev, ki temeljijo na t.i. krščanskem etosu in na krščanskih vrednotah: ljubezni do bližnjega, solidarnosti, spoštovanju drugačnega idr. Naš tisk pa je in bo tudi v prihodnosti imel nenadomestljivo vlogo pri ohranjevanju in utrjevanju slovenske narodne zavesti. Slovenci se moramo namreč znati obnašati kot ozaveščeni ljudje, ki sprejemajo svoje soočanje z večinskim narodom kot enakopravni sogovorniki. Pri tem je treba odpravljati občutek manjvrednosti, ki pelje v asimilacijo: in prav tu je pomen dobrih slovenskih medijev, ki temeljijo na krščanskem etosu, saj je Cerkev danes v zamejstvu edina institucija, ki Slovencem priznava enakopravnost. V krajšem razgovoru s prisotnimi se je dr. Legiša dotaknil tudi nekaterih praktičnih vidikov.

Nabrežinsko nedeljo katoliškega tiska je, kot mnogo drugih pobud, priredil neutrudni domači župnik Bogomil Brecelj. Ob tej priložnosti so Gregor Pertot, Herman Jazbec, Peter Hrovatin in zastopnik skavtov prebrali odlomke iz pesnitve Jože Lovrenčiča *Sholar iz Trente*, ki je izšla v okviru knjižnega daru Goriške Mohorjeve družbe, zatem pa še članke iz Novega glasa, Mladike in Ognjišča. Stene nabrežinske župnijske dvorane so krasile slike umetnice Klavdije Raza (ki je tudi prispevala dve umetnini za priložnostni srečolov), prisotne pa je poveselil tudi nastop harmonikarja Egona Taučerja.

IŽ

JUBILEJNI DESETI SLOVENIJA PARTY V DVORANI NEMŠKEGA DOBRODELNEGA DRUŠTVA

"VZPOSTAVITI TAKA RAZMERJA, KI BODO KORISTILA VSEM"

MATJAŽ RUSTJA

FOTO KROMA

V dvorani Nemškega dobrodelnega društva v Trstu je bil sobotni večer, 20. januarja, nadvse slovesen in poln prijetnega vzdušja, saj je zaživel deseti Slovenija party, jubilejni in obenem prvi v novem tisočletju. Da je januarska pobuda že prešla v tradicijo, ni nobenega dvoma, poleg tega pa se lahko ponaša z izvirnostjo, ki ji že daje pečat unikata: Slovenija party ali praznik ob osamosvojitvi in mednarodnem priznanju matične domovine nima para v zamejstvu, Sloveniji in zdomstvu. Organizatorji Mladih v odkrivanju skupnih poti in Slovenskega kulturnega kluba (na pomoč so priskočile še nekatere članice Slovenske prosvete in Zadružna kraška banka z Opčin) imajo zato trdno voljo, da bo Slovenija party še dolgo živel "zaradi ideje, zaradi vrednote. Zaradi ponosa, da pripadamo narodu, ki ima svojo državo. Ponosa in veselja, da sta narod in njegova država sedaj jasno prepoznavna v svetu. Zaradi zadoščenja, da lahko črpamo moči iz kulture in duhovnosti naroda, ki je znal opevati lepote tega edinstvenega koščka zemlje, od našega ljubega Jadrana do Alp in Panonije, ki pa je bil ves čas tudi odprt v svet. Žive naj vsi narodi! - kakšen pogum, veličina, kakšna odprtost! Slovenci v Italiji nismo osamljeni, nismo neka čudna multikulturna tvorba. Kdaj pa kdaj se je treba spomniti, da smo del tistega naroda, ki ima svoj dom tam, za mejo na Fernetičih. Slovenija party je prijeten, zabaven, sproščen način, da sami sebi in celemu Trstu na glas zakličemo, da smo radi Slovenci", je v pozdravnem nagovoru dejala v imenu organizatorjev Breda Susič.

Mirne duše lahko trdimo, da je bil tudi letošnji Slovenija party zelo uspešen in je izpolnil pričakovanja. To je potrdilo tudi številno občinstvo (dvorana je bila polna do zadnjega kotička) in ugledni gostje, vidni predstavniki kulturnega, političnega in gospodarskega sveta s tostran in onstran meje, v prvi vrsti bi seveda omenili častnega gosta dr. Franceta Bernika, predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Če je na predlanskem Slovenija partyju presenetil prisotne mladostni Leon Štukelj, lani pa bojeviti Srečko Katanec, je letos počastil srečanje najvišji predstavnik umetnosti slovenskega človeka.

Kulturni program (sledil mu je ples z ansamblom Zamejski kvintet) je povezovala misel velikega Prešerna, lepota neminljivih stihov ljubezni in zdravega slovenstva, ki najde popolnost v največjem slovenskem dosežku vseh časov - v samostojni Sloveniji. Odlomke slovenske klasike so prebrali Tina Sossi, Martina Malalan in Matteo Dimai, ki so tudi povezovali program.

Slavnostni govornik je bil predsednik SSO Sergij Pahor, najprej pa se je zaustavil ob zaščitnem zakonu. "Kot manjšina ne iščemo nič drugega kot normalnost, ne zahtevamo privilegijev, nočemo nobene prednosti razen tistih, ki so povezane z našim statusom. Potegovati se za dvojezičnost na svojem teritoriju ni noben privilegij, pač pa samo posledica priznane pravice: če je država spoznala, da smo manjšina in je to priznala, kakor zgleda, da je, je podelitev pravic nekaj neizogibnega. Če del prebivalstva gleda na to kot privilegij, je to njihov problem, ne naš." Kakovostno pa se naš status ni spremenil niti v prvih desetih letih samostojne Slovenije. "Pričakovali smo, da bo manjšina dobila ob slovenski osamosvojitvi utemeljitev in interes za tesnejše zveze z matico in za pogumnejšo opredelitev v narodnostnem smislu. Toda družba se hitreje razvija od naših želja in pričakovanj. Kriza vrednot na eni strani, globalizacija ekonomije, predvsem pa sveta informacije na drugi, so narodno pripadnost z drugimi vrednotami vred potisnile v drugo vrsto. Mnogi med našimi mladimi si postavljajo vprašanja, ki prejšnjim generacijam niso povzročala težav. Zdi se, da je mladincu tik ob slovenski meji, zdaj ko je za mejo Slovenija, težje čutiti ali priznati, da je Slovenec, kot mu je bilo mogoče prej, ko je imel za sabo Jugoslavijo. Zame je to zagonetka, o kateri bi veljalo razmisliti. Tudi zato, ker nekateri krogi odpirajo to vprašanje povsem sistematično, verjetno z namenom, da bi spodnesli notranje psihološke temelje narodnostnega čutenja." "Skrita šibka točka v celotni naši problematiki morda niti ni v nedorečenosti zaščitnega zakona, splošnosti in njegovi zelo nejasni konkretizacijski sposobnosti, kolikor bolj v dejstvu, da doslej še niti ni prišlo do pravega srečanja med tu živečimi Italijani in Slovenci. Ni pravega prostora za diskusijo, kaj šele za dialog", je dejal Pahor in se pri tem zaustavil ob zaprti tržaški družbi.

"Čeprav zaščitni zakon ne bo rešil vseh naših problemov, ga vendarle pričakujemo z nestrpnostjo in se za njegovo usodo še vedno bojimo. Vendarle - in v tem je njegova glavna vrlina - bo Slovencem Videmske pokrajine prisodil enak status kot ostalim pripadnikom manjšine. To je bistveni del zakona, ker bo izbrisal grd madež v italijanski zakonodaji, tako v institucionalni kot v administrativni praksi. Ti Slovenci so bili v narodnostnem pogledu praktično brezpravni."

Takole pa je Pahor strnil misli posega, ki je brez pesimizmov predstavil stanje slovenske manjšine v Italiji na začetku novega tisočletja: "Kljub tem negativnim vidikom iz našega manjšinskega vsakdana pa moramo najti vendarle razloge tudi za manj črnogleda pričakovanja. Slovenska manjšina v Italiji je dobro organizirana, zelo pluralistično usmerjena z institucijami, šolami, občili, ki dajejo možnost pripadnikom, da v veliki meri uveljavljajo svoje sposobnosti, težnje in upravičene želje. Prav zaradi tega postaja privlačna tudi za Neslovence. Tudi od nas bo odvisno, ali bomo z njimi sposobni vzpostaviti take odnose in razmerja, ki bodo koristila vsem, predvsem pa izboljšala vzdušje med Italijo in Slovenijo v trenutku, ko bo med njima odpadla državna meja in se nam bodo rojaki pridružili v skupni Evropi."

MePZ Mačkolje (vodi Ivo Lešnik) je govorjeni spored obogatil z lepoto slovenske pevske zakladnice. Tudi misel častnega gosta Franceta Bernika je poletela do Prešerna; bil je resnično največji slovenski pesnik, ne po pomoti, kot bi nekateri to želeli prikazati, pač pa po milosti božji. Slovenskemu narodu je prinesel prvo samostojnost duha in polnopravno mesto v družbi evropskih narodov. Na Slovenija partyju so pripadnost pokazali mladi, iz srca jim je dr. Bernik čestital z željo, da bi se tudi v matici bolj zavzemali za utrjevanje vrednot zvestobe domovini in ponosa državnosti. Vzgoja državljanske zavesti je nujna, da bi ne v prihodnosti jokali za izgubljenim!

V PRIREDBI OBČINE DEVIN-NABREŽINA

RAZSTAVA ANNAMARIE DUCATON

Od 27. januarja do 18. februarja 2001 se bo v prostorih Grudnove hiše v Nabrežini odvijala likovna razstava *Vrata Duše*: poklon Annamarie Ducaton Ani Frank. Pobudo prireja devinsko-nabrežinska občinska uprava v sodelovanju z Jadranskim zavodom združenega sveta iz Devina z namenom, da bi proslavili 27. januar - dan, ko so bili končno osvobojeni taboriščniki iz Auschwitza. Državni zakon št. 211 iz leta 2000 je določil 27. januar za Dan spomina. Vse proslave, ki potekajo tega dne, želijo obujati spomin na množični pokol Židov, pa tudi italijanskega in slovenskega prebivalstva, v obdobju nacističnega rasnega čiščenja, piše v tiskovnem sporočilu devinsko-nabrežinske občine, ki smo ga prejeli.

Annamaria Ducaton, umetnica židovskega porekla in grškega rodu, razstavlja dvaindvajset slik, ki so nastale ob petdesetletnici smrti Ane Frank in pričajo o njeni tragični usodi. Otvoritev bo v soboto, 27. januarja 2001, ob 18. uri, medtem ko bo razstava na ogled do 18. februarja 2001 s tem urnikom: ob četrtkih in petkih od 9. do 12. ure, ob sobotah od 9. do 12. in od 16. do 19. ure, ob nedeljah od 10. do 12. in od 16. do 19. ure.

V DEVINU-NABREŽINI NOV ODBORNIK

V devinsko-nabrežinskem občinskem odboru je prišlo do nove zamenjave. Dosedanji odbornik za tehnično službo Corrado Mari je odstopil iz osebnih razlogov, na njegovo mesto pa je prišel Massimo Veronese, ki bo tudi predsedoval občinski gradbeni komisiji. 28-letni Veronese, po izobrazbi inženir, je bil izvoljen na zadnjih upravnih volitvah v občinski svet na listi Levih demokratov in je do imenovanja za odbornika načeloval svetovalski skupini te stranke. Mesto načelnika skupine bo odslej kril Lorenzo Corigliano, ki je svojčas bil član Italijanske socialistične stranke, pred časom pa je pristopil k LD. Z Veronesejem šteje sedaj občinski odbor tri člane, ki so izraz slovenskih komponent italijanskih levičarskih strank.

DSI / RAZGOVOR O KNJIGI O IVANU MARIJI ČOKU

ORIS BOLJ ZAMOLČANE KOT KONTROVERZNE OSEBNOSTI

IVAN ŽERJAL

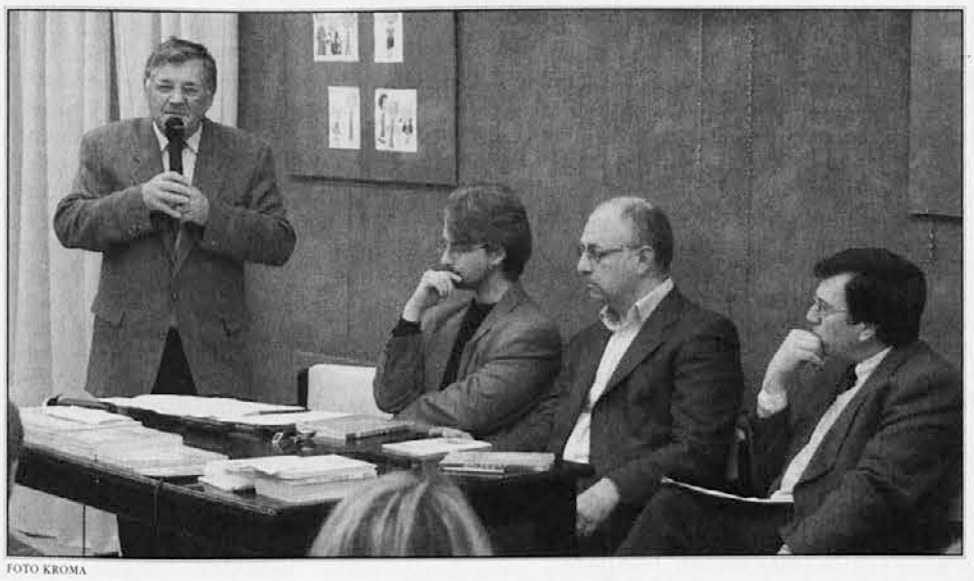

FOTO KROMA

Ivan Marija Čok je bil po mnenju mnogih "sporna" oz. "kontroverzna" osebnost. Pa vendar bi bilo pravičneje reči, da je bil predvsem zamolčana osebnost kljub vloženemu trudu pred drugo svetovno vojno in po njej, da bi na koncu Julijska krajina (Primorska in Istra) v celoti pripadla takratni matični domovini Jugoslaviji. To je bila nekako osrednja misel, ki je izšla iz razgovora ob predstavitvi knjige mladega tržaškega zgodovinarja Gorazda Bajca *Zapletena razmerja - Ivan Marija Čok v mreži primorske usode*, ki jo je pred kratkim izdalo Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske. Razgovora, ki je potekal pred številnim občinstvom v okviru rednega tedenskega večera Društva slovenskih izobražencev v Peterlinovi dvorani v Trstu v ponedeljek, 22. t.m., so se udeležili avtor knjige Gorazd Bajc, zgodovinar Aleksej Kalc (ki je pred leti napisal diplomsko nalogo o Čoku) in predstavnik društva TIGR Karlo Kocjančič, medtem ko je pogovor vodil Ivo Jevnikar. Med občinstvom pa je bil prisoten tudi eden redkih preživelih "primorskih padalcev", ki so jih med vojno zavezniki poslali na slovensko ozemlje, Ciril Kobal, poleg njega pa še nekateri lonjerski sorodniki Ivana Marije Čoka.

Bajčevo knjigo so pred časom že predstavili v Lonjerju, Čokovi rojstni vasi, kjer društvo TIGR načrtuje postavitev plošče na njegovi rojstni hiši. Zato knjiga (v začetku je bila mišljena le brošura) v predstavah pobudnikov služi tudi za senzibiliziranje vaške skupnosti, da se med ljudmi vzpostavi pozitivna naravnanost do tega predloga. Pri pisanju svojega dela se je avtor naslonil tako na Kalčevo diplomsko nalogo, pa tudi na nove podatke, ki jih je našel v do pred kratkim zaprtih londonskih in ljubljanskih arhivih. Iz vsega odkritega se dajo razbrati nekatere stalnice v Čokovem delovanju: tako mu je bil glavni cilj priključitev celotne Julijske krajine Jugoslaviji, pri tem pa je bil pripravljen iskati podporo povsod. Tako je imel dostop do najvišjih oblasti v Beogradu (celo na dvoru), povezan je bil tudi s tajnimi službami zahodnih zaveznikov in se govori tudi o njegovih domnevnih povezavah s prostozidarstvom. Čok, pravita Kalc in Bajc, je bil tudi osebno zelo ambiciozen (upal je, da bo postal član jugoslovanske begunske vlade), do Italije in njenega dolgoročnega načrta prodora na Jadran pa je bil nezaupljiv: zato se je vedno zavzemal za politično in vojaško močno in centralistično Jugoslavijo. Poleg tega si je predstavljal, da bo slovenski narod ob pogajanjih moral biti dobro pripravljen. Te stalnice so zaznamovale njegovo dejavnost tako v predvojnem obdobju v okviru primorskih emigrantov kot tudi med vojno, ko je bil predsednik Jugoslovanskega odbora iz Italije. Kljub tej dejavnosti pa ga je po vojni Titova Jugoslavija zavrnila in razglasila za britanskega agenta, po drugi strani pa je zaradi svojega prizadevanja za vzdrževanje dialoga tudi s komunistično Jugoslavijo doživel odklon tudi v Trstu, tako da se je na koncu umaknil v Združene države Amerike in tam kmalu umrl.

Na ponedeljkovem večeru DSI je bil torej orisan lik nadvse kompleksne, a istočasno tudi zelo zanimive osebnosti, o kateri zelo verjetno ni bilo rečeno še vse. Po besedah Gorazda Bajca je v Londonu še vedno fascikel o Čoku, ki ni še na ogled, zato v prihodnosti lahko še vedno naletimo na nekatere novosti. Vsekakor si Ivan Marija Čok še kako zasluži spominsko ploščo v Lonjerju, kar spada v načrt društva TIGR v letošnjem letu, kot bodo letos postavili ploščo Dorčetu Sardoču na njegovi rojstni hiši v Slivnem. Poleg tega, kot je dejal Karlo Kocjančič, ima društvo v načrtu še izdajo brošur o Tonetu Rutarju in Mirku Brovču ter o delovanju TIGR-a na ilirsko-bistriškem območju.

Kot je dejal na ponedeljkovem večeru padalec Ciril Kobal, pa bi bilo koristno, da bi mlajši zgodovinarji osvetlili zgodovino "zapletenih razmerij" v zvezi s prekomorci. Tu je Kobal podčrtal zlasti lik in vlogo Ivana Rudolfa, ki je bil med drugo svetovno vojno tajnik Jugoslovanskega odbora iz Italije in je, kot znano, zbiral primorske fante, ki so se kot italijanski vojni ujetniki nahajali v britanskih taboriščih. Prav tako bi po njegovih besedah morali biti pozorni na lik Virgila Ščeka. Tu gre, je bilo še ugotovljeno na večeru v DSI, za celo galerijo osebnosti, ki v zavesti naših ljudi daleč prekašajo sedanje voditelje Slovencev v Italiji. Leti pa bi navdih za svoje delovanje morali črpati tudi iz učenja primorske polpretekle zgodovine.

NOVA PREDSTAVA GLEDALIŠKEGA VRTILJAKA

ŽIVAHNA LISIČKA ZVITOREPKA

FOTO KROMA

V Marijinem domu pri Svetem Ivanu je bila v nedeljo na sporedu že četrta predstava iz abonmaja, ki ga je Radijski oder v sodelovanju s tržaškim SSG pripravil za otroke in njihove starše. Na sporedu je bila otroška igrica pisateljice Zvjezdane Ladike *Lisička Zvitorepka* v izvedbi gledališča Španski borci iz Ljubljane.

Čeprav je bila igra dolga kar celo uro in čeprav je njena vsebina zelo enostavna, rekviziti pa minimalni, je imenitna izvedba treh igralcev pritegnila pozornost zelo številnih malih gledalcev, ki so igri z zanimanjem sledili, se večkrat nasmejali ali glasno odgovarjali osebam na odru. Mojco, Špelo in Miho, ki z vozičkom, polnim zgodbic, potujejo iz kraja v kraj in sproti, na podlagi rekvizita, ki ga potegnejo iz vozička, ustvarjajo nove zgodbe, so mojstrsko zaigrali Barbara Vidovič, Milena Grm in Bogomir Veras. Z izrazito in duhovito mimiko, petjem, popolnim obvladovanjem odra in z dikcijo, ki je bila tako razločna in glasna, da se ni izgubila niti ena beseda, so vzpostavili stalen stik z otroško publiko in dokazali, kako lahko pritegneš otrokovo pozornost, pa čeprav marsikateri mali gledalec ne obvlada popolnoma slovenskega jezika, kaj šele gorenjsko narečje, ki je v nekem prizoru tudi zazvenelo na odru. Tako so malčki zadovoljno vztrajali do konca in se potem še vključili v malo čarovnijo, ki jo je zanje pripravila animatorka Francesca. Na prihodnjo predstavo pa bodo verjetno prinesli dosti novih risbic, na katere bodo kot najljubšega junaka narisali enega od nastopajočih v Lisički Zvitorepki.

OBVESTILA

POTOVANJE V Sirijo in Jordanijo. Vse prijavljence na potovanje, ki ga Novi glas organizira v Sirijo in Jordanijo od 12. do 20. marca, seznanjamo, da lahko poravnajo stroške celotnega potovanja najkasneje do 10. februarja. Prijavljenci, ki se zglasijo na tržaškem uredništvu, so naprošeni, da ob plačilu prinesejo s seboj že pripravljeno fotokopijo potnega lista, ker je potreba za vizum.

SKD BARKOVLJE vabi na redni občni zbor v četrtek, 25. t.m., ob 20. uri v prvem in ob 20.30 v drugem sklicanju. Vhod v dvorano iz ul. Bonafata 6.

SKD BARKOVLJE vabi na Dan slovenske kulture v nedeljo, 28. t.m., z začetkom ob 17. uri. Nastopili bodo učenci šole Finžgar, pel bo Oktet Odmevi; priložnostno misel bo podal Jurij Paljk. Vhod v dvorano iz ul. Bonafata 6.

SLOVENSKO STALNO gledališče. Alessandro Baricco, Devetsto, v interpretaciji Janka Petrovca in režiji Marka Sosiča. V nedeljo, 28. t.m., ob 16. uri. Zaradi omejenega števila sedežev je potrebna rezervacija. Rezervirate na tel. št. 040 362542.

SLOVENSKO STALNO gledališče. Boris Kobal, *Allegro ... ma ne preveč*. Kabaretna monodrama v interpretaciji Borisa Kobala, glasba Miran Košuta. V torek, 30. januarja, ob 20.30. Rezervacije sprejemamo do petka ter v ponedeljek in torek od 10. do 14. ure, na telefonski številki 040 362542.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca in Klub prijateljstva vabita k maši in uri molitve za duhovne poklice, mladino in družine, ki bo v četrtek, 8. februarja, ob 18. uri v barkovljanski cerkvi.

SKD BARKOVLJE pripravlja razstavo starega mizarskega orodja. Zato vabi vse, ki imajo staro orodje ali predmete, ki bi prišli v poštev za razstavo, da jih posodijo društvu. Predmete sprejema društvo od ponedeljka do petka od 18. do 20. ure do konca meseca januarja. Vhod iz ul. Bonafata 6. Informacije na tel. št. 040 411635.

DAROVI

EDI FILIPČIČ daruje v spomin na svoje starše po 100.000 lir za misijone in za Marijin dom v Rojanu.

ČESTITKE

Dolgoletna organistinja **VIDA URŠIČ-RUDEŽ** ***(na sliki)*** *je praznovala 80-letnico rojstva. Od osmega leta starosti je igrala 16 let v Gorjanskem. Po poroki s Francem Rudežem je prišla v Sv. Križ in ostala osem let. Potem je prišla v Nabrežino in tudi po operacijah nadaljevala z orglanjem do danes. Pred vojno je igrala v Brestovici. Zaslužni organistinji čestitamo, se zah-valjujemo in ji voščimo obilo zdravja in božje pomoči!*

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Anton Tomaž Linhart

TA VESELI DAN ALI MATIČEK SE BO UOŽENU

V PRIMORSKEM NAREČJU

VRTOGLAVA KOMEDIJA ZA VSE

REŽIJA **Vito Taufer**

PREMIERA **v petek, 26. januarja, ob 20.30 red A.**

PONOVITVE: **v soboto, 27. januarja, ob 20.30** red B; **v sredo, 31. januarja, ob 20.30** red D; **v četrtek, 1. februarja, ob 20.30** red E; **v petek, 2. februarja, ob 20.30** red F; **v nedeljo, 4. februarja, ob 16. uri** red C; **v petek, 16. februarja 2001, ob 20.30.** red T.

VABLJENI STE NA OTVORITEV PRODAJALNE

WALTERCARPOINT

na Opčine, ul. Carsia 45/2a

Nova prodajalna nudi vse vrste radiov za avto, telefonov in še veliko druge opreme za vse vaše potrebe. Pri nas boste našli sposobnost in razpoložljivost, iskren nasvet, ki bo rešil vsak vaš dvom.

V soboto, 27. januarja 2001,

boste dobrodošli od 18. ure dalje, da se srečate z vašim novim prijateljem.

"V ČUDEŽNI DEŽELI..."

LIKOVNI TEČAJ VESNE BENEDETIČ

Ilustratorka Vesna Benedetič ponuja letos tromesečni tečaj likovnih dejavnosti "v čudežni deželi...", in sicer od februarja do konca aprila.

Tečaj je sad desetletne dejavnosti likovnice na področju ilustracije in promocije didaktičnih dejavnosti za likovno vzgojo otrok in mladih.

Odvija se v dvanajstih srečanjih, enkrat tedensko ob torkih ali ob četrtkih, od 16.30 do 18.30, v prostorih male dvorane paviljona ARAC v Ljudskem vrtu v Trstu. Za člane ARAC je predviden popust. Predstavitev bo v petek, 26. januarja, ob 17.30, v baru Ljudskega vrta (vhod z ul. Cologna). Tečaj se bo začel v torek, 6. februarja 2001.

Za vse informacije in vpise je Vesna Benedetič dosegljiva na telefonskih številkah 040 763875 (v večernih urah), 0333 5952107 ali po elektronski pošti benedetic@mail.com.

Formularji za vpis so na razpolago tudi v baru Ljudskega vrta.

PO OBISKU V EVROPSKEM PARLAMENTU

KDO JE PRIKAZAL GORIŠKO STVARNOST V STRASBOURGU?

Lahko bi te vrstice naslovili tudi Od Soče do Rena, *pa bi verjetno vse to izzvenelo preveč slikovito ali literarno. Vsekakor pa je izhodišče. Mesto ob Soči je v marsičem podobno mestu ob Renu, ki tudi zgodovinsko predstavlja neko stalno in obenem sporno mejo med Francozi in Nemci.*

Ren je tu tisto, kar je Soča pri nas, simbol dveh mest ali, bolje, dveh držav s svojim zgodovinskim pečatom. Alzacija je ena od francoskih dežel oz. departmajev (Bas-Rhin), ki še zlasti v toponomastiki in tudi v svojem zunanjem okolju ohranja svoje germansko lice - poglejmo le veličastno gotsko katedralo... Vse to in zlasti mestna okolica kaže na neko za Francijo drugačno lice. Tu je sicer tudi močna nemškogovoreča alzaška skupnost, ki si prizadeva za ohranitev nekdanjega značaja te dežele, ki je dala med drugim v zgodovini velike osebnosti, kot je protestantski pedagog Sturm, v sodobnem času pa je zlasti znan eden od graditeljev nove Evrope Robert Schumann.

Danes je tu sedež evropskega parlamenta, enega od simbolov evropske povezave oz. združitve. Sicer pa na vse to kažejo tudi druga alzaška mesta (Metz, Horvar, Moulhouse itd).

In tu so se znašli pred kratkim predstavniki Gorice, Nove Gorice in Šempetra-Vrtojbe. Šlo naj bi za prikaz obmejne stvarnosti na področju med Italijo in Slovenijo. Vse v redu! Ni pa v redu sestav goriške delegacije. To je sestavljala občina Gorica oz. njena samo desničarska večina. Ni se tu slišal glas bolj odprte goriške pokrajinske uprave, niso bili prisotni predstavniki Slovencev v Gorici. Za kakšno evropsko podobo našega mesta je torej šlo? Res je delegacijo spremljal evropski poslanec Dimitrij Volčič, pri vsem tem pa do evidentiranja slovenske prisotnosti v Gorici ni prišlo...!

Malo nas tu zanima uradna udeležba delegacije iz Nove Gorice, če pa prisotnost Slovencev v Gorici ni bila zabeležena oz. opazna. Take poteze so lahko le dvorezne oz. enostranske.

Zato mislimo, da mora tudi v evropskem kontekstu Gorica igrati vlogo mostu in povezovalca. To pa bo možno, le če bo najprej v lastni sredi občinska uprava znala in hotela ovrednotiti večnarodno zgodovinsko in kulturno podobo Gorice.

OPAZOVALEC

GORIŠKI VRTILJAK / ABONMA ZA MLADE IN POLŽKOV ABONMA

AFRIŠKA PISANOST IN VESELI KEKEC

IVA KORŠIČ

Po daljšem premoru so petošolci in učenci srednje šole I. Trinko spet dočakali svojo predstavo Goriškega vrtiljaka, ki jim že tretje leto ponuja gledališke, plesne in glasbene izseke v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž s sodelovanjem Primorskega dramskega gledališča, Slovenskega stalnega gledališča in goriškega Kulturnega doma. Po prvi predstavi Abonmaja za mlade, pretresljivi uprizoritvi drame *Dnevnik Ane Frank*, ki so si jo v izvedbi SSG-ja zaradi zahtevne scenske postavitve ogledali v tržaškem Kulturnem domu, so se spet zbrali v gledališču v torek, 16. t.m.

Tokrat so v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž spoznali čudovito pestrost afriške celine. V oddaljeni madagaskarski svet jih je živahno popremil s sliko, besedo in glasbo Joseph Rakotorahalahy, glasbenik in arhitekt, doma z Madagaskarja, ki že več let živi, dela in nastopa v Sloveniji, zato dobro obvlada naš jezik. Iz diapozitivov in njegovih besed so naši malce razvajeni najstniki spoznali pristno, a večkrat trdo življenje tamkajšnjih prebivalcev, njihovo kulturo, mišljenje in drugačnost. Ta drugačnost je bila seveda prikazana kot veliko bogastvo, ki naj pomaga pri gradnji vezi med narodi in naj krepi strpnost v ljudeh vsega sveta. Gledalci so se najbolj ogreli, ko je Joseph razkazal značilne afriške instrumente, nanje zaigral in ob koncu poklical na oder nekaj mladih poslušalcev, da so se še sami preizkusili v igranju nepoznanih, a očarljivih glasbil. Ker je občinska uprava to predstavo sprejela v Projekt Ptolomej, so si jo ogledali tudi italijanski učenci. S simultanim prevajanjem sodelavca NG Petra Szaba so lahko spremljali Josephove tehtne misli, ki so mlade tudi posvarile, naj spoštujejo naravo in njeno bogastvo in naj ne tratijo po nepotrebnem njenih darov.

Gledališki polžki pa so po božično-novoletnem počitku prišli na svoj račun v sredo, 17. t.m. Velika dvorana se je kot ponavadi dvakrat napolnila z našimi malčki. Najprej so Kekčeve dogodivščine vneto spremljali malčki iz vrtcev in osnovnošolci prvih štirih razredov iz doberdobskega ravnateljstva z gosti s Tržaškega, nato pa še otroci iz goriškega ravnateljstva z gosti iz špetrske dvojezične šole. Lutkovno gledališče Ljubljana je predstavilo krstno uprizoritev *Kekca* Aleša Čara po motivih Josipa Vandota (režiser Saša Jovanović). Pet igralcev je spretno odigralo dvanajst različnih vlog: s Kekcem so v zgodbo bili vpleteni Tinkara, Mojca, Srnica, Pehta, Vila Škrlatica, mama, Bedanec, Rožle, oče in Volkec. Vedno veseli Kekec je otrokom pokazal, kako lahko s srčnostjo in dobro voljo preženemo vse nasprotne sile. Posamezne šolarjem znane zgodbe Josipa Vandota so strnjeno oživele v zanimivi scenski postavitvi z izrazitimi lesenimi lutkami, ki so v veščih rokah igralcev-animatorjev zaživele v vsej čarobni toplini.

KOBALOV ALLEGRO... MA NE PREVEČ V GORICI

V petek, 12., v ponedeljek, 15., in torek, 16. t.m., so se v goriškem Kulturnem domu zvrstile tri ponovitve kabaretne monodrame avtorja in izvajalca Borisa Kobala *Allegro... ma ne preveč*. S svojo pikro satiro in ostrimi puščicami, ki so streljale v levo in desno, je kot običajno popolnoma obvladal oder in občinstvo ter tudi goriške gledalce pozabaval, a obenem jim zapustil nekaj melanholije in grenkobe v srcu.

V KULTURNEM DOMU

KULTURNI VEČERI

V četrtek, 25. t.m., bodo ob 18. uri v Kulturnem domu v Gorici v okviru tradicionalnih *Srečanj z avtorji* predstavili knjigo *Zorko Jelinčič. Nad prezrtjem in mitom. Ob stoletnici rojstva*, ki je izšla pri založbi Branko iz Nove Gorice. Na predstavitvi bodo sodelovali Žarko Rovščček, Dušan Jelinčič in Branko Marušič. Publikacija zaključuje niz pobud, ki so se zvrstile v Jelinčičevem letu.

Dan kasneje ob 20.30 pa prireja Kmečka banka tudi letos tradicionalni koncert. Ob tej priložnosti bo nastopil Orkester Mandolina iz Ljubljane pod vodstvom Dušana Nedoviča. Na pobudo ZSKD in pod pokroviteljstvom Zadružne kreditne banke Doberdob-Sovodnje bo v soboto ob 20.30 koncert v sklopu *7. revije Kraških pihalnih godb*. Goriški koncert bo prvi in sodi v niz treh večerov, ki jih ZSKD organizira v sodelovanju s Skladom RS za ljubitelje kulturne dejavnosti-območna izpostava Sežana. Na večeru bodo nastopili Pihalni orkester Divača, Godbeno društvo Prosek in pihalni orkester Kras iz Doberdoba. Do 31. t.m. pa je v galeriji Kulturnega doma na ogled samostojna razstava tržaškega umetnika Klavdija Palčiča.

S 1. STRANI

NAPREJ Z UPANJEM IN OPTIMIZMOM

Tajnik Slovenske skupnosti dr. Andrej Berdon pa je imel zaključni govor, ki ga zaradi pronicljive politične analize sedanjega utripa naše manjšine objavljamo posebej v celoti.

Ponovoletnega srečanja SSk se je udeležilo ogromno političnih predstavnikov italijanskih demokratičnih strank v F-Jk, bilo pa je tudi nekaj najvidnejših predstavnikov političnega življenja F-Jk, med njimi evropski poslanec in senator Dimitrij Volčič, italijanski poslanec v Rimu Lapo Pistelli, podpredsednik Dežele F-Jk Miloš Budin in drugi, med njimi vsi obmejni župani z obeh strani državne meje, ki od Gradnikove kleti na Plešivem teče v oddaljenosti petdesetih metrov, in predstavniki političnih strank iz Slovenije. Predvsem pa je bilo srečanje na Plešivem priložnost, da so nazdravili novemu letu vsi somišljeniki in prijatelji SSk.

NAGOVOR DEŽELNEGA TAJNIKA ODV. BERDONA

Dragi prijatelji,

Leto 2000 je bilo leto številnih obletnic in jubilejev, med katerimi bi vas na tem mestu spomnil na tiste, ki nas osrečujejo: v prvi vrsti smo seveda praznovali deset let življenja Republike Slovenije. Nesporno je naša domovina Slovenija v tem kratkem obdobju naredila velikanske korake - danes lahko brez nadaljnjega trdimo, da je pravi nagelj na gumbnici Evrope. Solidna in razvita matična država predstavlja za pripadnika manjšine ne le materialno oporo, a ga tudi navdaja s ponosom, ki ga mora začutiti, da ostane zvest svojemu narodnemu poreklu.

Leta 2000 pa smo praznovali tudi 25 let delovanja naše stranke na deželni ravni. SSk živi in obstaja v imenu ideala samostojnega političnega nastopanja Slovencev v Italiji, v imenu slovenstva, ki je za nas neminljiva vrednota, pred katero ne more stati nobena ideologija.

Leta 2000 smo doživeli tudi odobritev zaščitnega zakona v poslanski zbornici v Rimu. Zbornica je besedilo odobrila s hudo zamudo, s kar štiriletnim odmikom od leta 1996, ko je v Italiji zmagala levosredinska koalicija pod znakom Oljke, za katero smo v valu navdušenja glasovali Slovenci v Italiji. Takrat smo se nadejali, da se bo naše vprašanje vendarle rešilo v doglednem času. Temu žal ni bilo tako, delno zaradi predvidljive trde opozicije Nacionalnega zavezništva, delno pa zaradi neusklajenosti, zavlačevanja in omahovanja v sami večini. Žal je vladajoča koalicija izgubila veliko časa tudi v mučnem iskanju kompromisov z nasprotniki zaščite. Znano je, da ti kompromisi niso privedli do rezultata: postopek je bilo navsezadnje treba kalendarizirati, saj opozicija ni umaknila niti enega amandmaja, čeprav se je besedilo spreminjalo v njeno zadoščenje, se pravi z zniževanjem ravni zaščite. Med debato v zbornici smo prisostvovali tudi mračnemu pogrevanju dogodkov iz tukajšnje zgodovine, ki je seveda dramatična, ampak ne bi smela pogojevati vprašanja zakonske zaščite slovenske manjšine. To vprašanje bi morala moderna evropska država, kakršna je in želi biti Italija, obravnavati mimo dogodkov izpred 50 let, v duhu današnjega časa, v sozvočju s številnimi dokumenti evropskih ustanov, v razpoloženju, ki je nastalo po padcu berlinske-

FOTO BUMBACA

ga zidu in po vzpostavitvi demokracije v Sloveniji. Ponujala se je priložnost za zrelo, sodobno in razbremenjeno debato, a v zbornici tega nismo doživeli: nasprotno, priča smo bili mračnim parolam iz tržaškega nacionalističnega besednjaka, ki so v razpravi prevladale in niso doživele kritične protiargumentacije.

No, navsezadnje je bilo besedilo odobreno, ne da bi opozicija popustila za milimeter, kar dokazuje, kakor je zatrjeval Luciano Caveri, da se v končni fazi iskanje kompromisa ni obneslo. Pa tudi sicer bi bilo neprimerno, saj ni kazalo dodatno krčiti že tako ohlapen koncept zaščite, v katerem so npr. kolektivne pravice povsem nedorečene. Naj tu spomnim na groteskno debato o eni petini ali eni tretjini občinskih svetnikov, ki naj bi odločili, ali spada neka občina v zaščiteno območje, kakor če bi človekove pravice mogle biti predmet preglasovanja v krajevnih izvoljenih telesih.

Slovenska skupnost se je razprave udeležila s pomočjo poslancev Južnotirolske Ljudske stranke in Valdostanske unije, ki sestavljajo v parlamentu skupino narodnih manjšin, v kateri bi po našem mnenju morali nastopati tudi slovenski predstavniki. Kljub temu da so bili nekateri naši amandmaji zavrnjeni, in to tudi z glasovi parlamentarne večine, smo ponosni, da je v parlamentarnih aktih ostala zapisana naša volja. Ne gre pozabiti, da je seznam petintridesetih občin danes zahteva naše stranke, da je pokojni senator Bratina še decembra leta 1994 predložil skupni osnutek, kjer je ta zahteva imela vsemanjšinski značaj, v duhu vseh dotedanjih zakonskih osnutkov.

Kakorkoli že, poslanci so svoje opravili in sprejeli besedilo. Zamuda v senatu in današnje trepetanje pred morebitnim neuspehom, ki naj bi mu botrovali "tehnični razlogi", izhajata torej iz štiriletne zamude v zbornici. Če bi se v zbornici stvar hitreje premikala, bi bil zakon pod streho najbrž že pred časom.

Nedavni zaplet v zvezi s financiranjem naših dejavnosti pa daje celotni zadevi vtis ne le tehnične nepremišljenosti, a že kar nerodnosti. Nahajamo se v stanju, ko so od zakona odvisne ne le tako zaželene zaščitne norme, a celo golo preživetje nekaterih manjšinskih ustanov, ki so za nas življenjskega pomena. Gre za nerodnost, ki bi nas lahko drago stala, če ne bi bil zakon odobren.

Dragi rojaki in rojakinje, kljub zaskrbljenosti mislim, da bo senat vendarle odobril Masellijevo besedilo, če drugega ne, zaradi posegov Slovenije. Vse večji diplomatski pritisk naše matice, ki je, resnici na ljubo, vselej aktivno spremljal dogajanje v Rimu, demantira tezo o manjšini kot notranjem vprašanju Italije, ki se pojavlja v nekaterih italijanskih političnih krogih. Mi smo prepričani, da temu ni tako ne le s strogo pravnega vidika, še posebej pa ne s političnega. Prepričani smo, da je bila skrb za rojake onkraj nacionalnih meja stalnica v zunanji politiki Republike Slovenije, in dogodki iz zadnjih tednov nas v tem potrjujejo.

Ne gre torej pristati na tezo, da se bo naše vprašanje rešilo samo znotraj italijanskega pravnega in političnega reda, povrh tega v znamenju nekakšne ustavne solidarnosti, v kateri naj bi se kar naenkrat vsi skupaj prepoznavali. Slovenci v Italiji težko dojemamo ta koncept ustavne solidarnosti, saj na svoji koži že desetletja čutimo nespoštovanje prav šestega člena ustave, ki nam priznava jezikovne pravice, a je bil doslej neizpolnjena obljuba. Takšno ustavno solidarnost bi prej čutili do ustavnih načel RS, kjer je manjšinsko vprašanje vzorno urejeno, pač po ustavi Slovenije.

Zato pričakujemo, da bo matica stala na naši strani tudi v bodoče, ko se bo Masellijev osnutek spreminjal v vsakdanje življenje, ko se bodo npr. v paritetnem odboru izoblikovali konkretni zaščitni predlogi. Slovenski člani Odbora jih bomo morali strnjeno podpreti, saj ne bomo imeli na drugi strani vnaprej naklonjenih sogovornikov, in tedaj bo še kako potrebna pomoč politike in civilne družbe iz Slovenije.

Z zaščitnim zakonom se bo torej odprlo novo obdobje, na katerega mislim, da moramo gledati z upanjem in optimizmom, a tudi z inventivnostjo in fantazijo, z ustvarjalnim naporom in inteligentnimi prijemi. Če torej ni smiselno vnaprej razglašati nekakšnega apriornega pesimizma, je po drugi strani pravilno, da SSk opozarja na šibke točke v zakonu, kar je doslej vztrajno delala. Skrbijo nas npr. odločitve videmskega pokrajinskega sveta, ki v zvezi z zakonom 482/99 kaže izjemno razumevanje za furlanski jezik, nikakršnega pa za naše rojake; skrbi nas tudi zadržanje goriške občine, ki doma trmasto molči o zahtevah Slovencev, v Strasbourgu pa se diči z nekakšnim namišljenim sožitjem. Naj tu direktno povem, da se ne strinjamo s podporo, ki jo je taka pobuda prejela od novogoriške občine, ker je bila v njej slovenska manjšina povsem prezrta in ker so bile tukajšnje razmere neustrezno prikazane. Skrbi in žali nas tudi nezaslišana odredba deželnega odbora za kontrolo zakonitosti aktov, ki je razveljavil sklep špetrske občine, ker naj bi bilo postavljanje dvojezičnih tabel protizakonito! Gre za poteze, ki sramotijo omenjene organe pred evropsko javnostjo.

Slovenska skupnost je prepričana, da so takšni pojavi usedlina preteklosti, ki se ne more ponoviti, ker je obsojena na smetišče zgodovine. Danes si res ne moremo zamišljati, da bi tako početje bilo praksa obmejne politike, ki mora biti usmerjena v prihodnost, v sodelovanje med narodi in državami. V tem smislu nas bodrita napredek RS in njen skorajšnji vstop v EZ, ki ga je določil lanski vrh v Nici. To bo epohalen dogodek za ves slovenski narod, tudi in predvsem za nas zamejce, saj bodo naši ljudje lahko spet enovito zadihali z rojaki onkraj današnje meje.

DRUGI OBČNI ZBOR SKUPNOSTI DRUŽIN SONČNICA

S SONCEM OBSIJANO

HARJET DORNIK

"Vrednote so tisti smerniki, ki ljudi privlačijo in jim dajejo moč, da jim sledijo. Vodijo njihovo razmišljanje, čutenje in vedenje, skratka so smerniki, ki uravnavajo njihovo življenje." Te besede patra Christiana Gostečnika brez dvoma veljajo za prijateljske družine, ki so včlanjene v Skupnost družin Sončnica.

Nekaj teh družin se je zbralo v petek, 19. januarja, da bi na drugem rednem občnem zboru kot uradno organizirana skupnost odobrile proračun in obračun ter hkrati potegnile črto pod lanskim delovanjem.

Najprej je predsednica Mirjam Bratina preletela vse pobude, ki jih je ta krog uresničil lani. "Leto 2000 je bilo za skupnost Sončnica res s soncem obsijano!", je poudarila. Uresničenih in uspelih pobud je bilo veliko, tudi raznolike so bile. Med letom so se zvrstili sproščeni trenutki smeha, plesa, plezanja in ure globljega razmišljanja. Večina pobud je bila namenjena širšemu krogu, bilo je tudi nekaj takih, pri katerih se je zbralo manj članov. Sončnica je s skupnimi močmi priredila pustovanje v telovadnici na Drevoredu, romanje - izlet v Stru-njan in po Istri, Dan družine v Rupi, poletno središče za otroke Srečanja 2000, martinovanje v Šempasu, predavanji Alenke Rebula *Otroci so različni* in Christiana Gostečnika *Zakaj se bojimo mladostnikov?*, nazadnje še nastop kantavtorja Adija Smolarja. Skupnost je sodelovala tudi s CISI-jem in Dijaškim domom pri prireditvi *Ustvarjalnost in vzajemnost*. V ožjem krogu pa so si člani ogledali botanični vrt v višješolskem središču, praznovali v piceriji prvo obletnico ustanovitve društva, se avgusta povzpeli na Triglav in se zbrali na predbožični duhovni obnovi v Zavodu sv. Družine. Med vsemi pobudami vsekakor izstopa po zahtevnosti organizacije pet tednov *Srečanj 2000* za otroke v parku Zavoda sv. Družine. Lanski novosti v okviru te dejavnosti sta bili priprava cementne plošče za trajno nameščeni bazen ob Alojzevišču, kjer so se lahko otroci kopali tako v jutranjih poletnih urah kot tudi v popoldanskih, in udeležba pri Zelenem tednu na Medvedjem Brdu.

Predsednica je z veseljem ugotovila, da so vse predlagane pobude naletele na velik odziv in ugoden odmev v zamejstvu med mladimi starši, vzgojitelji, mladostniki in otroki. Nekatere so pritegnile tudi poslušalce s Tržaškega in Novogoriškega. Vse to potrjuje, da načrtuje odbor v pravi smeri, saj uspe zaznati potrebe velikega in občutljivega dela zamejskega tkiva.

Predsedniško poročilo je s finančnimi podatki dopolnil blagajnik Mauro Leban, njegovo delo pa je potrdil nadzorni odbor. V nadaljnjem razgovoru so prisotni člani, predstavniki enajstih slovenskih družin, odobrili finančni obračun in program za preteklo leto in proračun za prihodnje, si izmenjali mnenja o preteklem delovanju in iznesli predloge za bodoče. Govor je bil tudi o sedežu za društvo, sodelovanju z drugimi vzgojnimi organizacijami v zamejstvu in drugih vprašanjih. Občni zbor se je sklenil s krajšo preprosto družabnostjo, ki je kronala pretekle uspehe.

Krog družin v Sončnici se je v zadnjem letu razširil, trenutno je vanjo vključenih 43 odraslih in 50 otrok. Kar nekaj družin je torej, ki se prepoznavajo v vrednotah Skupnosti družin Sončnice, jih skušajo živeti in odražati navzven.

V KULTURNEM DOMU

KARNIČAR MED NAMI

Davo Karničar, alpinist, gorski reševalec in ekstremni smučar, ki je 7. oktobra lani kot prvi presmučal neprekinjeno z vrha Everesta v bazni tabor, bo **31. januarja** gost SPDG, goriške sekcije CAI, Kulturnega doma in ZSŠDI. Ob 20. uri bo v Kulturnem domu predstavil svoj življenjski podvig, ki ga je začel načrtovati že l. 1996 in ki ga je lahko uresničil lani, ko se je podal na streho sveta po jugozahodni smeri in uspel. Spust s smučmi je trajal več kakor pet ur in Karničar je presmučal več kakor 5 km dolgo pot in premagal okrog 3.500 m višinske razlike. Če k temu dodamo, da je istega dne opravil, skupaj z alpinistom Frencem Oderlapom in dvema šerpama osemurni vzpon z zadnjega tabora na vrh gore, si lahko predstavljamo, kakšen fizični in psihološki napor je bil potreben. Davo, je spust deloma sam posnel, deloma pa so mu s kamero sledili iz daljine. Predstavil ga bo na srečanju v Gorici. Sicer pa je Davo te dni nadvse zaposlen. Urejuje namreč vse potrebno, da bi v tej gorati deželi odprl smučarsko šolo. Za začetek bo sam ponudil tudi smučarsko opremo. Hvaležen bo, če mu bo kdo pomagal, bodisi denarno kot z nudenjem uporabne opreme.

OBVESTILA

POTOVANJE V Sirijo in Jordanijo. Vse prijavljence na potovanje, ki ga Novi glas organizira v Sirijo in Jordanijo od 12. do 20. marca, obveščamo, da lahko poravnajo stroške celotnega potovanja najkasneje do 10. februarja. Naprošeni so, da ob plačilu prinesejo s seboj potni list oziroma že pripravljeno fotokopijo, ker je potrebna za vizum.

KC BRATUŽ pripravlja spominsko razstavo Saše Šantla in njegove družine s poudarkom na dela Avguste Šantel Aigentler ter bratov Henrike, Saše in Avguste ml., ki so nastala na Goriškem. Obračamo se na lastnike Šantlovih slik s prošnjo, da nam za dobo razstave dajo na razpolago dela omenjenih avtorjev. Za informacije kličite v jutranjih urah na telefonsko številko 0481 531445.

JESENSKO OSEMDNEVNO potovanje z Novim glasom v Španijo in Gibraltar bo od 4. do 11. septembra. Potovanje bo z letalom in avtobusom. Glavni namen potovanja je obiskati Andaluzijo z Granado, Sivilijo in Malago ter obisk Gibraltarja. Vpisovanje se prične meseca aprila.

ŽUPNIJA SV. ANDREJA ap. v Štandrežu sporoča, da je še nekaj prostih mest za izlet v Budimpešto od 22. do 25. aprila 2001. Informacije in vpisovanje v župnijskem uradu (telefonska številka 0481 21849) ali pri Emi (telefonska številka 0481 21361). Cena 580.000 lir.

DAROVI

OB SEDEMNAJSTI obletnici smrti očeta dr. Antona Kacina, prvega predsednika Katoliškega doma, darujejo Marija, Janez in Metka 300.000 lir za Kulturni center Lojze Bratuž.

NABIRKA ZA LOG pod Mangartom na Božičnem koncertu v goriški stolnici: 1.243.200 lir.

ZA NOVI GLAS: druž. Ciglič Remigij 20.000 lir.

ZA CERKEV sv. Ivana: N.N. 100.000 lir.

ZA ŠZ SOČA: druž. Tommasi iz Sovodenj v spomin na Zorko Bevk Slokar 100.000 lir.

ZA MISIJON p. Kosa: Nada v spomin na drago sestro Valerijo 30.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: Malič Helena in Bojana v spomin na moža oziroma očeta Stanka 200.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu: za novi oltar N.N. 250.000 lir

ZA CERKEV v Gabrjah: N.N. 200.000 lir.

RAZPIS ZA IZVEDENCA ZA SLOVENKI JEZIK

Pri videmski univerzi bodo pogodbeno zaposlili izvedenca za slovenski jezik za 400 ur letno. Razpis za javno selekcijo je bil objavljen na oglasni deski univerze 11. t.m., rok za predložitev prošenj pa zapade 30 dni po objavi. Osnovni pogoji za sodelovanje pri selekciji so naslednji: dokazilo o ustrezni izobrazbi (univerzitetna diploma), strokovna usposobljenost na specifičnem področju, znanje italijanskega jezika. Prošnje je treba nasloviti na ravnatelja jezikovnega in avdiovizualnega centra (Centro linguistico e Audiovisivi) v Vidmu, ul. Zanon 6, 33100 Videm. Pogoji razpisa so dosegljivi tudi na internetu na naslovu http://web.uniud.it/ripe/frameset-assunzioni.htm.

DRAMSKI ODSEK PD ŠTANDREŽ PRED NOVO PREMIERO

NAMIŠLJENI ZDRAVNIK JE ŽE PRED VRATI

IVA KORŠIČ

Zadnja dva tedna gorijo luči na odru štandreške župnijske dvorane Anton Gregorčič pozno v noč. Vsak večer si namreč sledijo vaje domačega dramskega odseka. Premiera komedije *Namišljeni zdravnik* Hansa Weigla v režiji Emila Aberška, ki že nad dvajset let spremlja umetniško rast štandreškega odra, se naglo bliža. Medtem ko je prejšnji teden Snežica Černic skrbno preverjala, kateri kostumi bi bili najbolj prikladni za posamezne nastopajoče, smo izkoristili kratko pavzo in se z oblikovalci pomenili o predstavi, ki jo bodo domača publika in gostje premierno videli v kulturnem hramu pod štandreškim zvonom v soboto, 27. t. m. V komediji nastopajo sami "stari" in mladi znanci, le Marka Tabaja, ki je lansko leto imel eno izmed nosilnih vlog, ni med njimi. Gledalci bodo tudi zaman čakali Majdo Zavadlav; v tokratni postavitvi je namreč ni, sicer bodo imeli še veliko priložnosti se ob njej nasmejati, ko bo v raznih enodejankah nastopala z neločljivim Božem.

Mlajši igralci Federica Bello, Cristian Benedetti, David Vižintin in Vanja Bastiani so izjavili, da se prav dobro počutijo pred vajami in po njih. Rade volje zahajajo nanje, čeprav so utrudljive. Ker pa je skupina lepa, pravi Cristian, je laže prenašati trud. Z vlogo je zadovoljen, kot tudi vsi ostali, čeprav so vsi liki nekoliko čudaški. Prav je sicer, da ostanejo skrivnostno zaviti v meglo. Razkrili jih bodo gledalci sami. Federici je vloga všeč, saj je primerna zanjo. "Stara odrska mačka" Marko Brajnik in Božidar Tabaj sta vesela z izjavami mladih. Eden izmed ciljev dramske skupine je tudi združevanje mladine v prijetnem, sproščujočem vzdušju. Marko meni, da bo predstava dobra in da bo zaživela. Vloge so posrečeno izbrane; o celotni uprizoritvi pa ni hotel reči ničesar, komentar prepušča občinstvu. Tabaj je rekel, da so se spet lotili moderne komedije in opustili klasiko. Za celotno skupino je tekst pozitivna izkušnja, ker pač zahteva od igralcev različen pristop. Vaje so stekle že konec septembra in mladi so nanje vestno hodili. Pohvalno je, da opustijo marsikaj drugega za delo na odru. Upa, da njihov trud ne bo zaman in da bo publika odobravala izbiro; to namreč ni ljudska igra, ob kateri se nasmeješ do solz. Treba je pazljivo spremljati besedilo. Tematika je sicer poznana tudi iz raznih filmov.

Režiser Aberšek je prijazno povedal nekaj o avtorju, ki je Avstrijec. Rodil se je leta 1908, v času nacizma je pobegnil v Švico, nato v Ameriko. Tu je živel veliko let in iz tega sveta je v letih 50 zajemal tudi snov za svojo komedijo *Namišljeni zdravnik*. V njej se posmehuje iz psihoanalize in Freudove metode; smeši lažne šarlatane, ki jim ljudje slepo verjamejo. Avtor je bolj znan kot romanopisec, vendar je omenjena igra njegova svetovna uspešnica. Pred precej leti so jo igrali tudi v Mestnem gledališču Ljubljanskem z velikim uspehom. Za štandreško skupino predstavlja izziv, saj je posebna komedija, veristična, dialoška. To je igra "z distanco", s komentarjem, pri njej se smeh ne utrne kar sam od sebe. Sorazmerno je enostavna igra, a precizna. Vsa igralska in tehnična ekipa je sicer neutrudno "stregla" predstavi, da je bilo teden pred premiero že vse nared.

Ker je bil na vaji prisoten strokovni sodelavec Janez Starina, tudi on že "domač v Štandrežu", smo še njega zaprosili za par besed. Poudaril je, da so se štandreški prijatelji lotili zanimivega žanra, neke vrste psihološke komedije. Pri tem so naleteli na problem konverzacijske komedije, ki zahteva precej spretnosti in okretnosti v samem govoru, govornih obratih. Igralci jih sicer vešče obvladujejo in napredujejo s pridnim delom. Zato pričakuje, da bo predstava simpatična, čeprav nosi v sebi malce grenak prizvok zaradi duševnih težav, ki jih prikazuje. Tu ne gre za bolezni, ampak za neka sprenevedanja in drobne travme, ki so dokaz, da si v življenju veliko stvari nakopljemo čisto po nepotrebnem. Ker se ne znamo med sabo pogovarjati, jih nosimo v sebi dolgo let, nazadnje se izkažejo lahko razrešljive, kot se to pokaže v igri.

Zgoraj povedano bo morda izzvalo v bralcu kanček radovednosti in si bo predstavo ogledal.

UMOR OČETA DIAKONA ERNESTA

PRETRESLJIVA SMRT

Krščanska skupnost v Štandrežu je z žalostjo prejela iz Romunije novico, da je v mestu Valea Mare umrl Martin Roca, oče osmih otrok. Med njimi je Ernest diakon in opravlja svojo bogoslovsko prakso ter diakonsko službo v naši župniji. Okoliščine smrti so nejasne, znano pa je, da gre za umor. Vsaka smrt močno prizadene, nasilna pa še bolj pretrese. Z Ernestom in njegovo družino smo bili v težkih dneh močno duhovno povezani. Očetu Martinu pa se želimo oddolžiti za dar življenja osmim otrokom (štirje so posvetili svoje življenje Bogu v duhovniški ali redovniški službi) in ga priporočiti Božjemu usmiljenju v petek zvečer pri sveti maši. Vodil jo bo nadškof Dino, ki je lani posvetil Ernesta za diakona in je njemu kakor vsem bogoslovcem duhovni oče in voditelj.

PD ŠTANDREŽ - DRAMSKI ODSEK
Hans Weigel
NAMIŠLJENI ZDRAVNIK
Komedija v treh dejanjih REŽIJA **Emil Aberšek**
Premiera v soboto, 27. januarja 2001, ob 20.30;
ponovitev v nedeljo, 28. januarja 2001, ob 17. uri
Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič
POD POKROVITELJSTVOM ZSKP

SPDG - KULTURNI DOM - C.A.I - ZSŠDI
v sredo, 31. januarja 2001, ob 20. uri
bo naš gost v Kulturnem domu v Gorici (ul. I.Brass 20)
DAVO KARNIČAR
Znani aplinist, gorski vodnik in mojster ekstremnega smučanja bo v besedi in sliki predstavil življenjski podvig: neprekinjen spust s smučmi z vrha Everesta do baznega tabora, ki ga je uresničil 7. oktobra 2000.
VABLJENI!

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ GORICA
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
ISKRIVI SMEH, NA USTIH VSEH
NEDELJA, 4. februarja 2001, ob 17. uri
Dramski odsek PD štandrež
Hans Weigel
NAMIŠLJENI ZDRAVNIK
TOREK, 6. februarja 2001, ob 20.30
NATEČAJ MLADI ODER,
NAGRAJEVANJE
Dramski odsek PD Štandrež
Janez Povše
POLITIKA TUDI PRAV PRIDE
VELIKA DVORANA KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ, GORICA

BENEŠKA SLOVENIJA

GORIŠKA KRONIKA

MEPZ SEDEJ V TERSKI DOLINI

PRAZNOVANJE V BARDU

V nedeljo, 21. januarja, je vaška skupnost v Bardu v Terski dolini slavno praznovala farnega zavetnika sv. Antona Puščavnika - Opata, varuha živali in narave. Sv. mašo je pevsko oblikoval in obogatil MePZ F. B. Sedej iz Števerjana. Po procesiji, na kateri so verniki počastili kip barškega zavetnika po vaških ulicah, se je zaključil verski obred, v spominu ostaja živ zgled tega ljubitelja in varuha gorskega sveta. Sledil je ogled etnografskega muzeja, kjer so si števerjanski pevci in ostali gostje ogledali razne stare kmečke predmete in pa zadnje sledi vaške mlekarne, ki so jih vaščani rešili potresa, ki je zajel tudi naše kraje l. 1976, in ohranili so jih z jasnim namenom, da se ne izgubi njihova kulturna vrednost in da ostanejo v živem spominu bodočih rodov.

Praznovanje se je zaključilo v popoldanskih urah pri dobro obloženi mizi in ob zvoku slovenskih pesmi.

MD

ZGODOVINA NAŠIH OBČIN NA GORIŠKEM

POGLED V NAŠO POLPRETEKLO ZGODOVINO (3)

REMO DEVETAK

Enajste občinske volitve so bile 13. junija 1999. V Števerjanu je lista SSk napredovala in prejela 326 glasov, lista OE je zdrknila za 51 in prejela 251 glasov. Ponovno so torej zaupali Hadrijanu Corsiju, za podžupana je bil ponovno imenovan Dominik Humar, odbornica pa je Anka Černic. OE predstavljajo naslednji svetovalci: županski kandidat Ivan Humar, Damjan Štekar, Silvan Cibini in Florjan Planinšček. Neofašistična lista je prejela 15 glasov.

V Sovodnjah je prišlo, kot se je o tem govorilo že dalj časa, do nastanka tretje slovenske liste, (znak le-te lahko beremo tudi v dvigu glasov listi SSk na zadnjih volitvah). Tretja lista je dosegla zavidljiv uspeh. Predstavila se je z volilnim dvojezičnim znakom *"Skupaj za Sovodnje-Insieme per Savogna"* in je nastala, da bi spremenila način upravljanja občine, ki traja od prvih povojnih občinskih volitev leta 1951. Navedem citat volilnega programa: *"Za kakovost življenja. Že dalj časa je v naši občini občutiti željo po spremembah tudi na politično-upravnem področju. Prisluhnili smo številnim občanom v vseh krajih naše občine in se odločili, da se na volitvah za župana in občinski svet 13. junija predstavimo samostojno. Namesto dosedanjih dveh strank, od katerih je ena skoraj petdeset let na vladi in druga prav tako petdeset let v opoziciji, nudimo občanom možnost, da s svojim glasom pomagajo spremeniti dosedanje blokirano stanje. Namesto dosedanjih dveh skupin, lahko izberejo novo listo."* Vsemu temu je treba dodati, da je bil glavni nositelj oz. županski kandidat tretje liste bivši podžupan v dveh mandatnih dobah (1980-1985). Pravilo se je, da je pojav tretje liste treba brati kot posledico nesporazumov, do katerih je prišlo na pripravah volitev mandatne dobe 1990-95. Kljub pojavu tretje liste je zmagovita ostala lista OE, ki je prejela 560 glasov. Ožji odbor je bil potrjen: Igor Petejan župan, Leopold Devetak in Zdravko Kuštrin odbornika. Lista SSk je prejela 344 glasov s svetovalcema Julijanom Ožbotom in Petrom Černicem. Lista Skupaj za Sovodnje je prejela 299 glasov, v svetu pa jo predstavljata Vlado Klemše in Ljubica Butkovič por. Francescotto. Zakaj visok upeh tretje liste? Osebno vidim razlog v domači listi z dobrimi v javnosti znanimi imeni kandidatov. Medtem ko na listi SSk prevladujeta pomanjkanje znanih osebnosti, ki se pogosto javno ne udejstvujejo, ter apatičen odnos do dogajanja v občini.

V Doberdobu sestavljajo zmagoviti ožji odbor uprave potrjeni župan Mario Lavrenčič, imenovani podžupan Viljem Gergolet in odbornica Vlasta Jarc. Ostaja torej zmagovita lista OE s 588 glasovi, medtem ko je lista SSk doživela pravi polom, izgubila je nad sto glasov, saj jih je prejela 331. Listo SSk predstavljajo županska kandidatinja Martina Pahor por. Abrami, Ivan Černic, Romina Pizzo in Dario Bertinazzi. Povolilni očitki, katerih je bila deležna SSk, so bili v glavnem vezani na premladostna leta županskega kandidata in dejstvo, da ni izhajal iz središča občine Doberdob, kar pomeni, da ga središče ni podprlo.

Kot pri zaključku zapisa pred 15 leti velja potegniti pod povedanim črto. Mirne duše lahko v glavnem potrdimo, kar smo tudi tedaj zapisali. Še naprej vlada politična opredeljenost, primer Števerjana se je ponovno vrnil v prvotni tir. Občine so še trdno v slovenskih rokah. Pojav tretje liste v Sovodnjah nas ne sme zaskrbljati, kvečjemu pride do osipa glasov za eno ali drugo listo, v tem primeru predvsem za listo SSk. Paziti moramo, da ne dopustimo, da bi v naše narodno tkivo vpadle stranke, ki iščejo zgolj svoje koristi, ki niso slovenskega izvora ali so celo protislovensko usmerjene. Vsekakor bomo morali slovenski volivci prej ali slej pomisliti na skupen nastop z različnimi prijemi, kajti nujno je, da pride do angažiranosti ne samo v prosveti, ampak tudi v političnem udejstvovanju.

KONEC

31. NOVOLETNO SREČANJE SLOVENCEV V KOBARIDU

NAŠ ZAŠČITNI ZAKON ŠE V OSPREDJU

ERIKA JAZBAR

V hotelu Hvala v Kobaridu so se v soboto popoldan srečali in si voščili ob novem letu Slovenci iz Benečije oz. videmske pokrajine in Gornjega Posočja na tradicionalnem in priljubljenem vsakoletnem Novoletnem srečanju, ki ga že enaintrideset let prirejajo občine Kobarid, Tolmin, Bovec in Upravna enota Tolmin. Tudi letos so se obmejni družbenopolitični delavci ter visoki predstavniki Republike Slovenije, ob številni publiki, srečali, se pomenili in utrdili prijateljske vezi med prebivalci obmejnega območja.

Prisotni so bili Slovenci iz vseh predelov videmske pokrajine, iz Goriške in Tržaške, prišli predstavniki posvetnih in cerkvenih oblasti iz Slovenije in Italije, družbeno-kulturni delavci ter navadni državljani.

Častni gost letošnje prireditve je bil predsednik Državnega zbora Primorec Borut Pahor, ob njem pa bi omenili še državno sekretarko za Slovence po zamejstvu in po svetu Magdaleno Tovornik, slovensko generalno konzulko v Trstu Jadranko Šturm-Kocjan, državnega sekretarja Silvestra Gabršča, domače poslance Državnega zbora ter številne obmejne župane iz Italije in Slovenije. Po pozdravnem nagovoru prirediteljev, kobariškega župana Pavla Gregorčiča, ki je poudaril pomembnost čezmejnih odnosov tudi v luči odprave meje v prihodnjih letih, je pred mikrofon stopil glavni slavnostni govornik letošnjega Novoletnega srečanja predsednik Državnega zbora Borut Pahor. Med drugim je povedal, da doživlja slovenska narodna skupnost, ki živi v Italiji, v tem tednu pomembne trenutke, saj se bo v Državnem zboru odločalo o obnovitvi Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu, medtem ko naj bi se, po zagotovilih marsikaterega političnega predstavnika, v italijanskem senatu začela splošna razprava za odobritev zakona za slovensko manjšino. Glede prvega vprašanja je predsednik DZ povedal, da obstaja danes, kljub nekaterim začetnim odklonilnim stališčem nekaterih poslanskih skupin DZ glede imenovanja komisije soglasje vseh poslanskih skupin. Glede zaščitnega zakona za slovensko manjšino pa je Borut Pahor povedal, da bo imela odobritev omenjenega zakona velik pomen zaradi večdesetletnega zastoja pri reševanju pravne zaščite slovenske narodne skupnosti, ki živi v Italiji, odobritev besedila pa bi poglobila tudi zaupanje med sosednjima državama, to pomeni, da bi pripomogla k boljšim meddržavnim odnosom.

V imenu Slovencev iz videmske pokrajine je prisotne nagovoril beneški predsednik SDGZ Giorgio Černo, ki je sam povedal, da doživljajo Beneški Slovenci novo obdobje. Po hudih pritiskih se danes marsikaj spreminja na bolje. Spremenil se je pristop institucij do slovenske prisotnosti na tem predelu italijanske države, obogatilo se je čezmejno sodelovanje, nacionalistični pritisk postaja čedalje manj glasen, posledično se je tudi delovanje slovenskih ljudi in ustanov na Videmskem okrepilo in slovenska beseda se oglaša pogosteje. Kljub temu pa obstajajo negativne izjeme, kakršne so videmska pokrajina, čedajska občina in deželna uprava.

Beneške upravitelje je pred mikrofonom zastopal predsednik Gorske skupnosti Nadiških dolin Firmino Marinig, ki je pozitivno ocenil čezmejne odnose med obmejnimi upravami ter poudaril pomembnost okvirnega zakona 482/99 za beneške Slovence v pričakovanju specifičnega zakona za našo narodnostno skupnost.

Predsednik Planinske družine Benečije Igor Tull pa se je zahvalil vsem slovenskim planincem, ki so na raznorazne načine pomagali pri gradnji koče na Matajurju. Pozdravne besede je na srečanju prinesel v imenu SSK Tomaž Pavšič.

MINULO SREDO

TOVORNIKOVA V VIDEMSKI POKRAJINI

Minulo sredo, 17. t.m., se je mudila v videmski pokrajini državna sekretarka za Slovence v zamejstvo in po svetu Magdalena Tovornik, ki sta jo spremljali generalna konzulka RS v Trstu Jadranka Šturm Kocjan in konzulka RS v Trstu Lea Stančič. Visoka predstavnica se je sestala na sedežu KD I. Trinko s predstavniki iz Beneške Slovenije. Beneški Slovenci so Tovornikovi predstavili težaven položaj slovenske manjšine v Beneški Sloveniji, ker ji deželna vlada F-Jk odreka z deželnim zakonom priznano pravico obstoja, finančne težave, ki onemogočajo nemoteno delovanje slovenskih ustanov. Spregovorili so tudi o slabi vidljivosti slovenske nacionalne televizije ter o čezmejnem sodelovanju. Tovornikova je povedala, da Slovenija nestrpno čaka zaščitni zakon, ki bo morda res simboličnega pomena, dejstvo pa je, da priznava obstoj slovenske manjšine v videmski pokrajini. Iz Čedada je delegacija RS odšla v Špeter, kjer je obiskala dvojezični šolski center. Državna sekretarka RS si je ogledala šolo. Magdalena Tovornik je nato odšla še v Rezijo na sedež ZSKD v Solbici, kjer so jo sprejeli Slovenci iz Terske doline, Kanalske doline in seveda Rezije. Predsednica ZSKD Rezije Luigia Negro je Tovornikovi predstavila položaj slovenske manjšine v Reziji.

GLOSA JURIJ PALJK

O VODOINŠTALATERJIH

O vseh tistih »visoko in tehnično usposobljenih« ljudeh torej, ki jih domala vsi zaposleni nujno potrebujemo, ker sami ne znamo opravljati nujnih vzdrževalnih del v vsakem stanovanju ali pa hiši. Saj veste, da vodovodna cev navadno poči ali pa začne puščati vedno in samo za praznike ali pa v soboto zjutraj, ko se ravno odpravljamo iz hiše, ali pa smo se dogovorili s prijateljem za lep sprehod v naravo.

Če živimo v stanovanju, nam sosed, ki stanuje pod nami, z zaskrbljenim obrazom pove, »da mora pri nas nekaj puščati, saj se je v njegovi sobi na stropu pojavil velik madež.«

»Ma, ne!« rečemo mi.

»Ma, ja, ja!« reče on.

Naj kar pridemo in pogledamo, da bomo sami videli, če zares teče, in nas obtožujoče gleda, kot da bi mi nalašč sami narezali vodovodno cev, da njemu voda curlja v sobo. Potem gremo z njim in nemočno gledamo v strop sosedove sobe. Res je, na snežno belem stropu je madež, voda mu zares teče, nesramno maže njegov snežnobeli strop. Nemočno priznamo, da je vsa stvar zares grozna...

Od kod curlja, je prvo vprašanje, ki si ga postavimo, ko gremo v kopalnico in ne vidimo nikjer nobene napake, nikjer te sakramenske vode, ki tako razburja našega soseda. Le-ta nam je bil že tudi obvezno povedal: »Pa ravno letos sem sobo prebelil!« To samo poslabša stvari, ker se nam v glavi že vrti predobro znani scenarij seganja v denarnico, ker bo potrebno tudi sosedu povrniti škodo, ki mu jo je naredila voda, ko je stekla iz naše cevi.

Potem gremo k telefonu, poiščemo telefonski imenik in začnemo vrteti številke. Neusmiljeno in neumorno iščemo kakega vodoinštalaterja.

Povsod en sam: »Tu-tuuu, tu-tuuu.« Kvečjemu se kje na drugi strani žice oglasi telefonska tajnica, ki se ji reče danes tudi telefonski odzivnik ali predal, in neznan glas nam pove, da »v soboto gospod vodoinštalater ne dela in boste morali zato počakati do ponedeljka, ko ga morate poklicati od sedmih in trideset do osmih, ker ga potem spet ni v delavnici«.

Potem se spomnite, da poznate nekoga, ki se na vodovodne cevi dobro spozna, in ga pokličete, z zaspanim glasom vam morda le odgovori, da bo prišel pogledat čez uro, dve, morda celo tri, ker mora prej na »nujne opravke«.

Vaš izlet v naravo je seveda šel k vragu in ostanete doma.

Otroci se navadno ob takih priložnostih derejo, žena pa je vidno živčna. Čakate in čakate in takrat, ko vašega znanca obrtnika končno le dočakate, je ura že krepko čez poldan, in že na vratih vam znanec pove, da kaj dosti ne bo mogel narediti, ker je pač sobota in je ženi obljubil, da jo pelje po nakupih. Vaša žena vas pomembno pogleda, češ: «Vidiš, ne pa tako kot ti, a?«

Potem greste skupaj z njim v kopalnico in tam strokovno gleda in gleda, morda se tudi rahlo skloni in končno reče: »Ja, to bo težko, ker ni vodovodna cev, ampak je najbrž počila odvodna cev, odtok pušča in bo zato potrebno razbiti tudi ploščice pri kopalni kadi.« Zmaje, velikokrat zmaje z glavo in gre, morda tudi pove, da je bilo delo njegovega kolege, ki vam je bil kopalnico naredil, slabo opravljeno..

Na vratih ga še prosite, kdaj bo prišel popravit nerodno zadevo, a vam ne more »nič obljubiti, ker ima dela preko glave«.

»V ponedeljek se slišimo,« še reče in gre, dobesedno mrkne.

Sami se usedete in začnete razmišljati, zakaj niste postali vodoinštalater, zakaj sami ne znate delati takih stvari, kot jih zna on.

Če imate dobro ženo, vam bo ob takih trenutkih še povedala, da je jasno, zakaj je prišlo do okvare na cevi: »Spet si ga polomil, ne, kot le ti znaš! Otrokom in meni si obljubil, da bomo danes šli v gozd in sedaj tu visimo, ker sam nisi sposoben popraviti ničesar. Poglej sosedovega Franca, ta zna, ta, ne pa kot ti, ki nimaš niti pojma, kako se v rokah drži izvijač! Le zakaj imaš polno garažo orodja, a?«

Dve možnosti imate: prva je v tem, da ponorite, druga v tem, da mirno in stoično prenašate vse, kar vam bo lepega povedala o vas in sosedovem Francu vaša žena. Končno le rečete: »Pa pokliči Franca, če zares vse zna, ne?«

In takrat vam žena zmagoslavno pove, da je Franc z družino »šel smučat v Moso, ne pa kot mi, ki nikoli ne gremo nikamor.« Če sami rečete, da ne znate smučati, je odveč, ker vašo ženo to sploh ne zanima, ker je pomembno le to, da je šel Franc z avtom v Moso, vi pa visite doma, ker ste sami krivi, če vam je počila odvodna cev v kopalnici.

Nekako se prebijete do ponedeljka, sosed pod vami vam ob vsakem srečanju na stopnicah vedno z resnim obrazom pove, da se madež na njegovem stropu veča in bo gotovo potrebno na novo prebeliti sobo.

Da bi nehal!

A ne neha.

V ponedeljek kličete in kličete, nihče se vam ne javi, vodoinštalaterji imajo vedno ogromno dela.

Žena vas doma očitajoče gleda, sosed vas niti ne pozdravlja več, ko se končno proti koncu tedna le prikaže vodoinštalater z vajencem, kateremu naroči, kje naj z veliko macolo razbije vaše lepe ploščice v kopalni kadi, in gre.

Cel teden vam potem mažejo hišo in hodijo »visoko strokovno« noter in ven, nenehno nekaj nosijo s seboj in žena vam v službo po telefonu sporoča, da »ne more več, ker bodo vse razbili in vse pomazali, ti nimaš pojma, koliko prahu se je povsod nabralo, in tudi delajo zelo, zelo počasi.«

Ko končajo, vas čaka tak račun, da vas skorajda kap, in še na črno običajno plačate, da je vse skupaj nekoliko manj drago, kot bi sicer bilo. Čaka vas samo še to, da poravnate račun za pleskarja vašemu sosedu in zadovoljni se usedete na divan, ker nič več v vašem stanovanju ne pušča.

Na divanu v miru lahko razmišljate, kakšen osel ste bili, ko ste se odločali za poklic, ki ga opravljate.

DRŽAVNI ZBOR TUDI O PREOBRAZBI BREZCARINSKIH PRODAJALN

NEZAKONITI PREBEŽNIKI OGROŽAJO NOTRANJO STABILNOST SLOVENIJE

MARJAN DROBEŽ

V četrtek, 25. januarja, je Državni zbor pričel novo zasedanje, ki bo, sodeč po predlogu dnevnega reda, burno. Predsednika opozicijskih strank iz koalicije Nova Slovenija, Janez Janša in dr. Andrej Bajuk, bosta sporočila, ali se bodo njuni poslanci umaknili iz vseh vodstvenih funkcij v parlamentu, umaknili svoje člane iz odborov in komisij državnega zbora ali pa se celo odločili za bojkot sej parlamenta.

Stranki bi takšen sklep lahko sprejeli iz protesta, ker menita, da je bila opozicija pri predlogu za vodilna mesta v parlamentarnih telesih opeharjena, zaradi česar ne bi mogla opravljati svoje nadzorne funkcije, kakršno omogočajo parlamenti v drugih demokratičnih državah. Predsednik Socialnodemokratske stranke Janez Janša in predsednik Nove Slovenije, krščanske in ljudske stranke, dr. Andrej Bajuk, sta ob tem dejala, "da stranki ne pristajata na vlogo "figovega lista" oz. "maske" za ravnanje vladajoče koalicije. Razplet tega spora med večino in opozicijo naj bi bil torej znan na začetku sedanje seje državnega zbora, na kateri naj bi sicer obravnavali tudi dve pomembni vprašanji, ki vzbujata tudi spore in polemike v političnih okoljih. Gre za predlog liste treh kandidatov za sodnika evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourgu, ki ga je v parlament poslal predsednik države Milan Kučan. V nadaljevanju zasedanja naj bi potekali t.i. drugo in tretje branje predloga zakona o preoblikovanju (to je zaprtju) prostocarinskih prodajaln ob mejah z Italijo in Avstrijo 1. aprila letos. Proti temu ukrepu ogorčeno protestirajo podjetja, ki imajo take prodajalne, zaposleni v njih (vseh je okoli tisoč), sindikati, župani občin, v katerih delujejo brezcarinske prodajalne in Gospodarska zbornica. Protestniki, ki jih podpirajo tudi nekateri poslanci, zatrjujejo, da gre v primeru brezcarinskih prodajaln za izsiljevanje EU, Italije in Avstrije, in opozarjajo, da v takih prodajalnah pridobijo kar tretjino deviznih sredstev iz naslova tujega turizma v Sloveniji. Zanimivo je, da predlog za zaprtje omenjenih prodajaln podpirata tudi obe opozicijski stranki koalicije Slovenija, ker gre pač za sklep, ki ga je sprejela prejšnja prehodna, t.i. Bajukova vlada.

V SLOVENIJI LANI ODKRILI IN PRIJELI NAD 35 TISOČ ILEGALNIH PREBEŽNIKOV

V Slovenijo prihaja tolikšno število nezakonitih prebežnikov iz najrazličnejših držav, predvsem azijskih in afriških, da ta pojav prvič resno zaskrbljuje tudi vlado. Na seji v četrtek, 18. januarja, je ugotovila, "da nedovoljeno prehajanje državne meje ogroža notranjo stabilnost, lahko pa ogrozi celo nacionalno varnost Slovenije." Sprejela je več ukrepov za zajezitev prebegov, ki jih bosta izvajala zlasti notranje in finančno ministrstvo, s svojo tehnično pomočjo ali nasveti pa naj bi sodelovale tudi sosednje države, Italija, Avstrija, Madžarska in Hrvaška. Za vzpostavitev bolj uspešnega sistema varovanja državne meje, ki bo po sprejemu Slovenije v EU tudi t.i. schengenska oziroma zunanja meja evropske povezave, pa naj bi del finančnih sredstev prispevala tudi EU. Klavdijo Stroligo, direktor Urada Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja, je v pogovoru za neki časnik dejal, "da je problem ilegalcev že presegel meje normalnega, pravzaprav meji že na vojne razmere, in to z vseh vidikov, tudi zdravstvenih, pa tudi po denarju, ki ga mora vlada namenjati za ta problem. Včasih smo govorili o nekaj sto ljudeh, ki so jih policisti vsako leto ujeli na meji. Zdaj pa govorimo o deset tisočih. Pri tem je seveda število tistih, ki jim uspe priti čez mejo, po nekaterih ocenah celo od tri do petkrat višje, in jasno je, da to ustvarja toliko več umazanega denarja, ki se v tako majhnem gospodarstvu, kot je v Sloveniji, gotovo nekje pokaže. Pri večjih zadevah s tega področja smo svoj del pristojnosti opravili tudi v uradu za preprečevanje pranja denarja." Miran Koren, predstavnik slovenske policije za stike z javnostmi, je v pogovoru za Novi glas navedel natančne podatke o stanju prehodov državne meje in o celotni problematiki tako imenovanih ilegalcev v letu 2000. Povedal je, da so v Sloveniji lani odkrilii in prijeli 35.381 nezakonitih prebežnikov, od tega števila pa so jih 5.644 vrnili državam, iz katerih so prišli. Od preostalih pribežnikov jih je manjše število za nekaj časa ostalo v Sloveniji, morda tudi v pričakovanju, da jim bo odobren politični azil, največje število ilegalcev pa se je "razpršilo" tako, da so po raznih poteh in na različne načine uspeli priti v tujino, predvsem v Italijo. Tuje policije so lani Sloveniji vrnile 4088 ilegalcev, za katere so ugotovili, da so prišli iz Slovenije. Največ, natančno 3593 beguncev, je Sloveniji vrnila italijanska policija. Kot redko zanimivost iz tega pregleda nezakonitih prestopov meje navajamo, da je iz Italije lani v Slovenijo pobegnilo 105 oseb. Problematika ilegalnih prebegov meje ima poleg političnih in ekonomskih tudi socialne razsežnosti. Begunci namreč pogosto prebivajo v neprimernih in prenapolnjenih stavbah, tako imenovanih centrih za tujce oziroma v domovih za azilante. Razmere so najbolj pereče v poslopju na Celovški cesti v Ljubljani, kjer sta nastanjena Center za tujce in azilni dom. Notranje ministrstvo bo del beguncev kmalu preselilo v neko opuščeno vojašnico, težave pa nastajajo že zdaj, ker se večina Slovencev, žal, upira, da bi begunci prebivali, čeprav le začasno, blizu njih. Agencija Studio Marketing je o ilegalnih prebežnikih v Sloveniji objavila poseben razglas, v katerem je napisano tudi naslednje: "Ste se kdaj vprašali, zakaj ilegalni prebežniki skrivajo svojo identiteto pred kamerami in fotoreporterji? Odgovor je preprost: ob morebitni vrnitvi oziroma povratku v njihovo državo vse prepoznane čaka gotova smrt. Za razliko od nas Slovencev, nimajo nikakršnih možnosti. Zato ne pričakujemo, da jim boste pomagali iz težav, pričakujemo le nekaj razumevanja. Ali ga imate toliko, da jim vsaj tega ne bo treba plačati?".

OB 1000-LETNICI PRVE PISNE OMEMBE SOLKANA IN GORICE

AKTUALEN POSVET O GORIŠKI POKRAJINI

Organizacija civilne družbe Forum za Goriško bo 25. t.m. priredila konferenco o aktualni narodni in politični temi, namreč o ustanovitvi Goriške pokrajine. Gre za nekakšno oživitev goriško-gradiščanske dežele, ki je do prve svetovne vojne obsegala ozemlje, ki se sedaj nahaja v Sloveniji in Italiji. Konferenca bo v znamenju 1000-letnice prve pisne omembe Solkana in Gorice v listini cesarja Otona III.

V vabilu za udeležbo je zapisano, "da je cilj konference obeležiti zgodovinsko utemeljenost Goriške pokrajine in hkrati ozavestiti javnost o pomembnosti razprav in političnih odločitev v zvezi z gospodarskimi, socialnimi, kulturnimi in političnimi razsežnostmi regionalizacije v Sloveniji in tudi evropskih združevalnih in globalizacijskih procesov".

O Goriški pokrajini in njenih razsežnostih bodo govorili znani strokovnjaki in javni delavci z raznih področij. Tako bodo obravnavali Političnogeografske podlage za oblikovanje Goriške (Milan Bufon); regionalizacijo čezmejnosti (Daniel Jarc); regionalizacijo in trajnostni razvoj Goriške pokrajine (Inka Štrukelj); Novo Gorico kot regionalno središče (Cvetko Vidmar); Mednarodno politično utemeljenost Goriške pokrajine; Gospodarstvo regije (pokrajine Rino Velikonja); Vlogo Regionalne razvojne agencije za Severno Primorske; Decentralizacijo in kulturo; pa Goriško pokrajino kot stalnico ali novost (dr. Branko Marušič).

V predsedstvu konference o Goriški pokrajini bodo Joško Štrukelj, dr. Ciril Ribičič in Sergij Pelhan.

M.

POLEG BOLEZNI NORIH KRAV

TUDI DRUGI PROBLEMI IN NESMISLI

Glavni in odgovorni urednik vodilne slovenske revije za naložbo denarja Kapital je v zadnji številki te publikacije objavil uvodnik z naslovom Slovenske nore krave, v katerem opozarja tudi na druge težave in nesmisle, ki obstajajo v slovenski državi, a jih oblast ne upošteva in ne rešuje. Srečko Pirtovšek razmišlja takole: "Kot da Slovenci nimamo dovolj že lastnih norosti, moramo jih še uvažati. Slovenija je takoj našla denar za nakup najsodobnejših naprav za hitro testiranje živali, tako da se nam v prihodnosti ne bo treba pretirano bati. Če seveda odmislimo, da imajo nekateri bolezen v sebi že kar nekaj let, in kar se čudno sliši, da je za boleznijo zbolela ženska, ki je bila zadnja leta vegetarijanka. Ob tem je zanimivo, da smo toliko prahu dvignili, kljub temu da za boleznijo norih krav v Sloveniji še ni nihče zbolel.

Po drugi strani pa "mrtvohladno" v časopisih preberemo, da je lani na naših cestah umrlo več kot tristo Slovencev, ali še bolj grozljiv podatek, da jih je več kot petsto naredilo samomor. Skupaj skoraj tisoč Slovencev v enem letu! Pa zato nismo našli nobenih dodatnih sredstev, da bi uredili vsaj kakšno križišče, kjer je bilo minulo leto kar nekaj mrtvih, ali pa morda dodatno službo za pomoč ljudem v stiski. Ste morda slišali, da bi poslanci sklicali izredno sejo in razpravljali o samomorih? Niti slučajno, bolj jih zanima, kdo bo predsednik kakšne komisije! O tem lahko razpravljajo do nezavesti. Je že tako, da so živali veliko bolj iskrene in svoje bolezenske znake, tak je primer norih krav, takoj pokažejo. V politiki pa so ti znaki veliko bolj skriti. Ja, res so čudni časi. Skoraj sredi najbolj zimskega meseca imamo štirinajst stopinj, kolegi iz bodočega finančnega dnevnika pa pri poskusih za povečanje naklade največ stavijo na kolumne človeka, ki je strokovnjak za kulturo. Komu so ob vsem tem še sploh potrebne nore krave?".

M.

IZJEMNE KRITIKE O IONESCOVI PLEŠASTI PEVKI IN SLOVENSKI IZVEDBI

PDG SPET V JUŽNI AMERIKI (1)

MARIANA REMIAŠ

Del ansambla Primorskega dramskega gledališča je v začetku novega leta zamenjal deževno Novo Gorico za eksotično poletno vreme čilskega podnebja, kamor se je odpravil na tedensko gostovanje kot udeleženec gledališkega festivala Teatro a mil. Navdušen sprejem gledališčnikov, tri uprizoritve *Plešaste pevke* in trikrat polna dvorana so zagotovilo, da so tudi v Čilu gledališki sladokusci in ljubitelji prišli na račun in doživeli popoln gledališki dogodek.

V tipični čilski kavopivnici ali *cafeterii* sredi *puebla* (vasi): igralca Ivo Barišič in Janez Starina v družbi naših taksistov

Utrujeni člani igralske in mojstrske ekipe PDG: v ospredju igralec Iztok Mlakar, Aftero S. Kobal in Simon Kovačič

Nastanjeni v središču Santiaga, so organizatorji za 20-člansko ekipo, ki je pripotovala v Santiago, dobro poskrbeli; poleg predstav in vaj smo imeli čas tudi za oglede santiaških znamenitosti in celo za izlet v znano obmorsko mondeno letovišče Valparaiso.

Predstava *Plešasta pevka*, ki je doživela premiero aprila 1995, v režiji Vita Tauferja, v kateri igrajo Janez Starina, Ivo Barišič, Radoš Bolčina, Iztok Mlakar, Stane Leban in Peter Musevski, je univerzalen gledališki tekst, ki so ga doslej odprtih rok sprejeli že v Braziliji, Argentini in Urugvaju, še v marcu pa ga bodo najbrž v Venezueli, kamor se gledališče odpravlja za dobra dva tedna. Tudi cilj potovanja v Venezuelo je gledališki: največji južnoameriški gledališki festival, ki si ga ogledajo vsi svetovni gledališki managerji, bo izziv tudi za novogoriško gledališko ekipo. Ena od uprizoritev *Plešaste pevke* je kljub nadnapisom v španskem jeziku (igralci svoje vloge namreč igrajo v slovenščini) uspela še bolje kot ostali dve zaradi pretežno slovenske publike, ki je za ogled predstave priletela tudi iz Argentine, podobno kot slovenski odpravnik poslov na ambasadi v Buenos Airesu Tomaž Kunstelj, katerega gostje smo bili na sprejemu v gledališču San Gines.

Več o igralskem tednu sredi poletnega Santiaga in o Slovencih, ki jih je v tej južnoameriški državi sicer malo, a smo ravno pri enem od njih doživeli najgostoljubnejši dan na gostovanju, pa v naslednji številki tednika Novi glas.

DALJE

PRAVILNO SE REČE EVROPSKA UNIJA

Urad vlade za uniformiranje pri slovenski vladi je pri pojasnjevanju tega, kar mora vedeti Slovenec, jutrišnji državljan Evropske unije, objavil tudi sporočilo o tem, ali se pravilno reče Evropska unija ali zveza. V navodilu je pisano: "Pravilno je Evropska unija. Večina svetovnih jezikov namreč pozna obe besedi, unija in zveza. Če je bil torej leta 1992 v Maastrichtu izbran izraz Evropska unija, je bilo s tem zavestno poudarjeno, da gre za gospodarsko in politično unijo natančno določene skupine držav kot posledico procesa združevanja in integracije političnih postopkov in ustanov. Jezikoslovci so zato predlagali, naj se uporablja izraz Evropska unija in se s tem izogne najasnostim".

VERDIJEV REQUIEM V NOVI GORICI

Kulturni dom Nova Gorica vabi na četrti abonmajski koncert, ki bo v petek, 26. januarja, ob 20.15 v cerkvi Kristusa Odrešenika v Novi Gorica. Na sporedu bo izvrsten glasbeni večer, na katerem bodo poslušalci lahko slišali znani Verdijev *Requiem*. Nastopili bodo Slovenski komorni zbor, Zbor Consortium musicum, Orkester Slovenske filharmonije (dir. Mirko Cuderman); solisti pa so: Vlatka Oršanić (sopran), Franziska Gottwald (mezzosopran), Domenico Gheghi (tenor) in naš odlični bas-bariton Marko Fink. Z izvrstno zasedbo in veličastnim ter presunljivim glasbenim delom se bo torej tudi Nova Gorica poklonila italijanskemu skladatelju ob stoletnici njegove smrti.

SPORNA PORAZDELITEV

NAŠA DEŽELA IN PROIZVODNE KVOTE MLEKA

Deželna vlada Furlanije-Julijske krajine je pred nekaj dnevi sprejela odlok o porazdelitvi 8.650 ton dodatnih proizvodnih kvot mleka, s katerimi bo dežela razpolagala od aprila letos. Odlok določa 35 odstotkov kvot ali 3.027 ton in pol za mlade rejce, ki bodo po tem odloku lahko v določenem odstotku črpali kvote glede na osnovno kvoto, s katero so razpolagali 31. marca lani. Ostalih 65 odstotkov kvot pa je namenjenih drugim rejcem, ki bodo po istem ključu dobili proizvodne kvote v primeru, da so s prirejo dosegli ali presegli 90 odstotkov proizvodnih kvot, s katerimi so razpolagali 31. marca lani. Pri porazdelitvi bodo imeli določeno prednost rejci, ki živijo in delajo v goratih predelih dežele. Medtem pa za mlade in ostale rejce, ki delajo v nižinskem svetu, dežela ne predvideva nikakršnih dodatnih kvot.

V zvezi s to porazdelitvijo mlečnih kvot pa se že napoveduje nekaj prizivov na deželno upravno sodišče (TAR), saj je po mnenju nekaterih stanovskih organizacij odlok v protislovju z državnimi in evropskimi predpisi. Za spremembo deželnega odloka o porazdelitvi proizvodnih kvot mleka sta se izrekla tudi dva deželna poslanca, in sicer prof. Mario Prestamburgo, ki je bil izvoljen na listi Oljke ter je tudi podpredsednik komisije za kmetijstvo, in še poslanec Nacionalnega zavezništva Daniele Franz. Poslanca sta na skupni tiskovni konferenci ugotavljala, da bi izgubila dežela Furlanija-Julijska krajina, v primeru, da bi bili predstavljeni prizivi na odlok o proizvodnih kvotah sprejeti, kar trinajst tisoč proizvodnih kvot in 62 milijard lir. Prestamburgo in Franz sta zlasti izpostavila nesprejemljivost kriterija, da gredo dodatne kvote rejcem, ki so dosegli ali presegli devetdeset odstotkov celotnih proizvodnih kvot. To po njihovem mnenju pomeni ustvarjati privilegije, ki jih državni zakon zavrača. Predlagala sta, da bi dežela spremenila odlok in vsaj dvajset odstotkov dodatnih proizvodnih kvot namenila mladim rejcem, ki bi zanje zaprosili, tudi če ne razpolagajo še s proizvodnimi kvotami za prirejo mleka.

OB PODPISU POGODBE O UPRAVLJALCU SEDMEGA POMOLA

TRST, TRŽIČ IN KOPER ENO PRISTANIŠČE?

Podpis pogodbe o koncesiji za upravljanje sedmega pomola v tržaškem pristanišču, ki jo je za 30 let dobila družba Trieste international Container Terminal, v kateri ima največji, 49-odstotni delež Luka Koper, so v nekaterih okoljih in sredstvih obveščanja označili za zgodovinski dogodek.

Slovenski dnevnik Delo je ob dogodku objavil pogovora z Brunom Koreličem, predsednikom uprave Luke Koper, in z Mauriziom Maresco, predsednikom tržaške pristaniške uprave. Pojasnila sta svoja stališča o tem, kako bo podpis pogodbe lahko vplival na prihodnje odnose in sodelovanje med obema pristaniščema na severnem Jadranu.

Korelič je v pogovoru za Delo med drugim dejal, "da je bilo veliko političnega prepričevanja, preden so tržaške politične strukture podprle projekt. Zavedamo se, da je uspešnost upravljanja in delovanja sedmega pomola odvisna od tega, ali bo ekipa, ki jo hkrati s sedmim pomolom jemljemo v najem, učinkovita. Upravljati terminal z lastnimi zaposlenimi je dovolj zahtevna naloga, upravljati ga s tujimi zaposlenimi pa še toliko bolj. Do aprila bo treba skupaj s sindikati poiskati ustrezno organizacijsko in tehnološko strukturo, ugotoviti, kolikšno bo največje število zaposlenih. Problem je predvsem v tem, da so delavci pristaniške uprave v Trstu plačani precej nad kolektivno pogodbo. Naši načrti kažejo, da tako visokih izdatkov za plače ne bi zmogli. Nekaj stroškov za ohranitev omenjenih plač, ki so potrebne, da bodo delavci zadovoljni in bodo učinkoviti, bo prevzela tržaška pristaniška ustanova". Glede teženj, da bi v koprskem pristanišču omejili promet s kontejnerji, v korist tržaškega, pa je Korelič menil, "da je sodelovanje treba zastaviti tako, da bodo severnojadranska pristanišča v evropskem prostoru postala bolj pomembna. Zato omejevanje aktivnosti na terminalu v Kopru ne pride v poštev, lahko pa govorimo o usklajevanju prometa s kontejnerji v obeh pristaniščih. Mi bomo celotno upravljanje s trgom usklajevali z ekipami v Trstu. Naš cilj je jasen: v severni Jadran moramo v naslednjih petih letih namesto 300 tisoč pripeljati vsaj 500 tisoč kontejnerjev. Ne glede na to, kje bo pretovor".

Predsednik tržaške pristaniške uprave Maurizio Maresca je v pogovoru za Delo (objavljen 20. januarja, na dan podpisa pogodbe o koncesiji) podprl razmišljanja Bruna Koreliča, dodal pa je nekaj svojih misli. Na vprašanje, zakaj se povezovanje koprskega in tržaškega pristanišča tako "politizira", je odvrnil, "da je bila odločitev o koncesiji sprejeta v pristaniški upravi. V odboru te pristaniške uprave so resda tudi lokalni politiki, vendar je pristaniška uprava predvsem državni organ. Zatrdim lahko, da v tem trenutku odločitve pristaniške uprave niso pod vplivom lokalne politike. Prej nasprotno. Odgovornost za odločitev moram prevzeti predvsem nase, ker je to najprej moja odločitev. Uradne ustanove, kot npr. deželna in občinska uprava, so to odločitev podprle. Niso blokirale poteze".

Zanikal je domnevne zahteve, da bi morala Luka Koper zapreti svoj kontejnerski teminal. "Naš cilj je, da bi imeli v severnem Jadranu en sam terminal, ki bi zagotavljal enotne storitve s kontejnerskim terminalom. Nam ustreza, da je to Luka Koper, ker dokazuje, da je podjetje, ki zelo dobro opravlja svoje delo. Luka Koper naj bi bila torej nekakšno oporišče, ki bi upravljalo celo vrsto podobnih terminalov. Nas niti ne zanima natančno, koliko naj jih bo. Koreličev načrt je glede tega zelo preračunljiv. Korelič je odličen podjetnik in zato ni pretiraval s številkami o prometu s kontejnerji. Predvidel je povečanje za osem do devet odstotkov v prvem letu. Menim pa, da bodo te številke lahko bistveno presežene".

O železniških povezavah meni, da bi jih bilo potrebno več. "Tudi zame je zveza med Koprom in Divačo, med Trstom in severom ali vzhodom več kot koristna. Toda mi moramo kontejnerje prevažati zdaj in ne čez deset ali dvajset let. Torej moramo bistveno okrepiti obstoječe možnosti za železniške povezave."

Ob koncu pogovora je predsednik tržaške pristaniške ustanove napovedal, "da bosta luki Koper in Trst v desetih letih postali enotno pristanišče. Očitno je, da so Tržič, Trst in Koper enotno pristanišče. Prednosti ne bo imela samo Slovenija, ampak jih pričakuje tudi Trst, ki se lahko veliko uči od majhne, sodobne države. Šele nedavno je prišla v zagon in zdaj prehiteva čas."

M.

POJAV T.I. NORIH KRAV

KO ČLOVEK KRŠI TISTA PRAVILA...

ERIKA HROVATIN

Ko so v poznih šestdesetih letih prvič uvedli živalske beljakovine v prehrano goveda, drobnice in včasih tudi rib, je marsikateri znanstvenik na tiho pripomnil, da se tako očitno zoperstavljanje Naravi ne bo dobro obneslo. Kakorkoli že, sprememba sestavin krme je za masovno živinorejo in za vsakdanje prehrambene navade Evropejcev pomenilo pravo revolucijo. Srednja velikost živali se je povečala, njihova reja pospešila, tako da je postalo meso del vsakdanje prehrane. Večina manjših kmetij je zašla v krizo, uporabniki pa so končno lahko kupili meso po nižji ceni. Prvi problemi so nastali, ko so angleški strokovnjaki spoznali, da se virus "scrapie", ki običajno prizadene ovce, lahko prenese na krave (v obliki sindroma "nore krave"), to pa s krmo, v kateri so ostanki obolele živali. Prvi primer so odkrili v Veliki Britaniji leta 1989. Dokler je bil pojav omejen na živali, se o tem (kot običajno) ni govorilo. Stvari pa so se spremenile, ko so se pojavili prvi primeri variante Creutzfeld-Jakobovega simdroma na ljudeh, za katerega znanstveniki menijo, da bi lahko bil povezan z uživanjem okuženega kravjega mesa - kar pa zaenkrat ni še dokazano. V kratkem so primeri "norih krav" prišli na dan tudi širom evropske celine, in sicer v Franciji (1991), na Portugalskem (1998), na Nizozemskem (2000), nazadnje pa tudi v Italiji, 13. januarja letos.

V luči morebitnih posledic na zdravje človeka je italijanska vlada v teh dneh med drugim odločala o prepovedi prodaje "nevarnih" delov, kot so oči, možgani, tanko črevesje, limfni sistem in hrbtenični mozek z bližnjim mesom. Kljub stalnim zagotovilom o dobri kvaliteti italijanskega mesa pa med uporabniki vseeno vladata zmeda in strah. Po perutnini, okuženi z dioxinom, genetsko manipuliranih stročnicah, sedaj pa še po "norih kravah", nam pri mizi ne preostane veliko izbire.

Kljub vsemu pa je ta tragični pojav konec koncev morda le koristen, da človeku med drugim prikliče pred oči nekatere krute stvarnosti, ki stojijo za tolikšnim izobiljem, kot so na primer nesramne razmere, v katerih dorase to, kar med sprehodom po veleblagovnici z lahkoto vržemo v voziček. Vsak uporabnik, in kot tak osnovni del celotne verige, ima pravico in dolžnost, da zahteva resnično kakovost tega, kar kupi; ta kvaliteta pa bi zagotovo bila višja, če bi se celoten proces mesne industrije redimenzioniral na resnično uporabo oz. potrebo.

Poseg v najosnovnejši element človeškega življenja, to je v prehrano, je dovolj prepričljiv argument za to, da se zahodni človek resnično zaveda oziroma spomni na lastno podrejenost Nečemu, kar je nad njim, kar mu je dalo na razpolago vse, kar potrebuje - in še več - pod enim pogojem: da ne krši nekaj osnovnih pravil... Konec podobne "zgodbe" že poznamo... morda pa je nastopil čas, da ga tokrat skušamo spremeniti.

KNJIGA O IZPOSTAVLJENOSTI AZBESTU

AZBEST JE UBIJALEC!

HARJET DORNIK

S tem pretresljivim vzklikom je Duilio Castelli uvedel v sredo, 17. januarja, v pokrajinski sejni dvorani v Gorici predstavitev knjige o posledicah izpostavljenosti azbestu v tržiški ladjedelnici. Knjigo z naslovom *Polvere: storia e conseguenze dell'uso dell'amianto ai cantieri navali di Monfalcone* je napisal Alessandro Morena. Tisoč petsto mrtvih, šeststo obolelih za mezoteliomom, da ne omenimo številnih oseb s patologijami na debelem črevesju, osrčju, mehurju in drugih organih, katerih sokrivec je azbest.

"Azbest je izreden mineral, ker ga zaradi vlaknate sestave edinega lahko tkemo, prinaša pa smrt! Če ga človek vdihuje, se nabira v njegovi plevri, ki se zaradi tega zadebeli do 5 cm. To povzroča obolelemu velike težave in bolečine pri dihanju, v 5 do 60 letih pa spodbudi nastanek raka in povzroči smrt." Azbest je bil do nedavnega zelo razširjena surovina zaradi zelo nizke cene in široke razpoložljivosti. Bil je sestavni del kar 3500 izdelkov, celo otroškega pudra, najbolj pa je bil v rabi za izolacijo, bil je glavna surovina cementa. O njegovi škodljivosti so začeli sumiti že leta 1878, njegovo rakotvornost pa so potrdili leta 1903. Kljub temu industrijci niso prekinili proizvodnje azbesnih izdelkov.

Tišina okoli tega težkega vprašanja se je prekinila l. 1989 v Casale Monferratu, kjer je industrija nastala istodobno s tržiško. "Toda v Tržiču so vsi molčali", je poudaril Castelli, "vsi so vedeli: zdravniki, delavski inšpektorji, sindikati ... Morda so molčali, ker so umirali tisti, ki so odhajali v penzijo. Govorilo se je, da umirajo, ker so preveč pili, kadili ..."

Leto 1994 je pomenilo preobrat. Ustanovilo se je Združenje izpostavljenih azbestu (Associazione esposti Amianto AEA), za katerega je najbolj zaslužen prav Castelli, prijave prizadetih so prvič ubrale pot do magistrature.

Pokrajinski odbornik za okolje Silvano Buttignon je spomnil, da niso bili prizadeti le delavci v neposrednem stiku s tem prahom (delavci se v razdalji dveh - treh metrov zaradi azbestnega prahu sploh niso videli!), marveč tudi žene, ki so prale oblačila svojih mož, delavke v menzi in bližja okolica, ki jo je dosegel prah. Poudaril je, da se je zadnja leta umrljivost zaradi azbesta povečala (zgovorni so tudi podatki iz srednjega dela Soške doline) in da je obolelih gotovo več, kot vemo zanje. Buttignon je poudaril trud pokrajinske uprave, da z vsoto tridesetih milijonov prispeva, da se izkaže dostojanstvo prizadetim osebam in se tem ljudem, ki zelo težko dihajo in imajo nihajoče zdravstveno počutje, zagotovi primerna zdravstvena podpora. Ta sredstva pomenijo le začetek v upanju, da bodo tudi druge uprave, najbolj pa država, sprejele nadaljnje potrebne ukrepe. Azbestnega materiala je še veliko naokoli in ne le v obliki eternita, veliko azbesta je nevidnega! Zakon o saniranju je bil že kdaj sprejet, treba ga je le resno izvajati. Za dosego teh namenov bo nujno potrebno znižati sanacijske stroške in najti primerno odlagališče za odpadne azbestne proizvode.

Za odbornikom je Castelli predlagal, naj bi naši kraji sledili zgledu Firenc, "dezazbestiziranemu mestu", kjer so cement-azbest prebarvali s posebnimi barvili, ki vključijo azbestna vlakna. Poudaril je, da bi morali biti najbolj zaskrbljeni nad razpadajočimi barakami, ki lahko iz kubičnega metra materiala sprostijo dvesto do tristo tisoč azbestnih vlaken, ki jih ljudje vdihujemo, manj pa nad vodami, ki ta vlakna samo prenašajo.

Gianna Di Giannantonio je izrazila svoje začudenje, da so v mestih Gorica in Videm ljudje neobčutljivi za ta problem (tudi na sredino srečanje je prišla le desetina ljudi!), kot da se jih to vprašanje sploh ne dotika. Vprašala se je, ali se pod nejasno diagnozo "silikoze" tovarniških delavcev ne skriva morda kaj azbestnega, in poudarila, da problematika azbesta presega tovarniško okolje. Dotaknila se je širokega vprašanja poklicnih bolezni v preteklih desetletjih, ko so delavci, ki so delali z belim fosforjem, žveplom, benzenom ... na svoji koži drago plačevali blagostanje družbe. Za zdravje v tovarnah so se morali delavci vedno zelo boriti. "Tudi tokrat se izpostavljajo predvsem delavci sami in njihovi svojci, ki bodo tožili voditelje pri Fincantieriju. Čeprav je ta spopad podoben boju Davida proti Goljatu, nameravajo delavci odločno nadaljevati v tej smeri in upajo, da jih bo senzibilizirano javno mnenje podprlo in jim prineslo zmago." Člani AEA so med drugim dosegli, da bo tudi deželna uprava v kratkem razpravljala o primernem zakonu. "To nasilje nad delavci je pravi pokol!", je še poudarila. Zaradi dolge latentne dobe se namreč pojavljajo vedno novi smrtni primeri in se bodo še dolgo. Nato je Di Giannantonieva predstavila in razčlenila knjigo, ki piše o tem vprašanju.

Za njo je Davide Bottegaro obrazložil legalno pot, ki so jo ubrali člani AEA, in boj štiriindvajsetih vdov, ki so v petek, 19. januarja, vložile tožbo proti vodilnemu osebju pri Fincantieriju, ker ni uvedlo varnostnih predpisov na delu. Njihov boj sta podprla avtorja knjige Alessandro Morena in založnik Kappa Vu iz Vidma, ki sta sklenila dobiček od prodaje knjige nameniti združenju AEA. Istega dne je bila tudi sklicana tiskovna konferenca.

Ganljiv je bilo nazadnje poseg samega avtorja knjige, ki je večkrat izrazil svojo "globoko jezo, ker so nekatere osebe zavestno pošiljale v smrt na stotine neslutečih ljudi in za to niso bile nikdar kaznovane". In še je zaupal: "Te knjige nisem sam napisal. Pripada osebam, ki so imele pogum pripovedovati. Nekatere so že umrle. Rekle so mi: z zadnjim dihom vam hočem povedati ...To je bilo nekaj, kar mi je spremenilo življenje". Nazadnje je poudaril: "Vsi mi hočemo, da postane vprašanje azbesta emblematični primer zgrešenega odnosa med delodajalcem in delavcem. Problematika delavstva je še vedno osrednje vprašanje v tej družbi. Italijanska država ima še danes, leta 2000, najvišji odstotek nesreč na delu".

GOSPODARSTVO

26. T.M. POSVET V KC BRATUŽ V GORICI

SGZ PRED NOVIMI IZZIVI

Na prvi seji tretjega tisočletja so v predsedstvu Slovenskega gospodarskega združenja Gorica razpravljali in načrtovali za prihodnje obdobje. Odpira se namreč novo obdobje za celotni manjšinski prostor, saj se Slovenija s hitrimi koraki približuje polnopravnemu članstvu v EU. V zvezi s čezmejnim delovanjem je bil govor o nastajajočem centru za razvoj in sodelovanje malih in srednjih podjetij, za katerega je na italijanski strani SGZ glavni partner Obrtne zbornice iz Nove Gorice. SGZ bo v naslednjih mesecih predstavila za ta projekt prošnjo na Deželo, ker bo konkurirala za sredstva iz Interrega III Italija-Slovenija; ob tej priložnosti bo tudi projekt Centra, ki je začel z delovanjem, predstavljen širši javnosti. Z Gospodarsko zbornico Slovenije, v katero se je SGZ včlanil oktobra lani, so pripravili operativni načrt za konkretno sodelovanje v smislu, kaj bo nudila Gospodarska zbornica članom SGZ in kaj SGZ podjetnikom Slovenije.

SGZ je v zadnjem času zelo aktivna tudi na področju sodelovanja s tukajšnjimi italijanskimi sorodnimi združenji in ustanovami. S trgovinskim združenjem ASCOM zelo dobro sodeluje, saj poleg člana odbora v Trgovinski zbornici, so se dogovorili tudi za skupno imenovanje zastopnikov v odbor za gostince na pokrajini, kjer zastopa SGZ Avguštin Devetak, v odbor za gostince na občini Gorica, kjer bo SGZ zastopal Vito Primožič, in nazadnje predlog izvolitve Benija Kosiča v ožji odbor garancijskega sklada CONGAFI za trgovce. Z združenjem Confartigianato iz Gorice so dosegli dogovor, da je dežela imenovala Rudija Petejana za zastopnika SGZ Gorica v pokrajinski odbor za obrtništvo pri Trgovinski zbornici. Z istim združenjem načrtujejo v sodelovanju z Obrtno zbornico iz Nove Gorice prirediti obrtniško manifestacijo za dan sv. Jožefa, delavskega patrona, ob praznovanju tisočletnice Gorice. Z drugimi združenji iz Posočja bo SGZ podpisala konvencijo s pokrajino za pristop k sodelovanju pri ustanovitvi servisa o zaposlovanju. Občina Gorica je povabila SGZ, da pristopi k delovanju PROMO Gorizia, ki ima namen promovirati in reklamizirati Gorico v vseh njenih aspektih kulture, turizma, znanosti itd. Ravno tako si občina prizadeva, da bi nudila študentom čimveč aktivnosti in razvedrila v mestu. SGZ Gorica, ki ga je zastopal tajnik Aleš Feri, je aktivno sodelovalo na prvem sestanku in se obvezalo, da bo prispevalo tudi s svoje strani pri prizadevanjih za poživitev mestnega jedra. Predsedstvo je odločilo, da bo SGZ organiziralo Gospodarski praznik, ki je med članstvom zelo priljubljen.

Govor je bil tudi o strokovnem predavanju o novostih, ki jih prinaša proračunski zakon za leto 2001. Poudarjeno je bilo, da je naloga združenja tudi v obveščanju članstva in javnosti o spremembah, ki jih prinašajo zakoni na področju davkov, socialnih dajatev in ostalih obveznosti, ki jih morajo podjetja in državljani opraviti. Predavali bodo priznani slovenski konzulent za delo dr. Giuliano Nadrah, direktor SGZ Igor Orel ter Martin Drufovka, odgovoren za plače pri Goservisu. Predavanje bo v **komorni dvorani KC L. Bratuž v petek, 26. t.m., s pričetkom ob 18. uri.** Predsedstvo poziva vse člane, naj se udeležijo predavanja, kot tudi nečlane in vse tiste, ki jih zanimajo novosti proračunskega zakona.

Na seji predsedstva so tudi razpravljali o sodelovanju s SDGZ-jem iz Trsta in o nedavnem obisku državne sekretarke RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Tovornikove.

SLOVENSKO DEŽELNO GOSPODARSKO ZDRUŽENJE

OBISK SEKRETARKE TOVORNIKOVE

V okviru nedavnega uradnega obiska pri slovenskih organizacijah in institucijah v Italiji se je nova državna sekretarka Magdalena Tovornik ustavila tudi na sedežu Slovenskega deželnega gospodarskega združenja v Trstu. Pogovor se je večidel sukal okrog perspektiv in pričakovanj za bodočnost. Kot piše v tiskovnem sporočilu, ki ga je za SDGZ podpisal Davorin Devetak, je Tovornikova hotela slišati videnja in sugestije v zvezi z obstoječimi možnostmi in tokovi sodelovanja, še več pa glede trendov, ki se obetajo z zbrisanjem meje zaradi vstopa Slovenije v Evropsko zvezo.

V zvezi z instrumentom, ki ga predvideva resolucija slovenskega parlamenta za pospešitev gospodarskega sodelovanja matice z manjšinami v Italiji, Avstriji in Madžarski, se je soglašalo, da je treba čimprej z mrtve točke in priti do konkretnih korakov, vendar na osnovi predlogov in projektov. Pri tem naj bi se v največji možni meri začele izvajati na obeh straneh meje skupne pobude, ki jih predvidevajo programi in finančni viri Evropske zveze (Interreg, Phare itd.). Sedaj je na potezi posebna medresorska komisija pri vladi, da se začne udejanjati gospodarski del resolucije o manjšinah. V tem okviru bo tudi nujna izdelava strategije s strani Slovenije, kako okrepiti obmejni prostor.

Sekretarka Tovornikova bo posredovala pričakovanja in predloge zamejskih gospodarstvenikov pristojnim ministrstvom za ustrezne vsebinske poglobitve. Obojestransko pa je bilo sklenjeno, da bo prvemu spoznavnemu stiku sledilo bolj poglobljeno in delovno srečanje v Ljubljani.

NAGRAJEVANJE AZZURRI 2000 V TRSTU

RES LEPO ŠTEVILO NAŠIH ŠPORTNIKOV

FOTO KROMA

V soboto, 20. januarja, je na tržaškem županstvu potekala slovesnost, na kateri so podelili priznanja Azzurri 2000 vsem tistim tržaškim športnikom in športnicam, ki so v letu 2000 oblekli dres italijanske državne reprezentance. Nagrajevanje sta priredila odborništvo za šport tržaške občine in tržaška pokrajinska sekcija združenja ANAAI (Associazione Nazionale Atleti Azzurri d'Italia), ustanova, ki združuje italijanske državne reprezentante. Ob tej priložnosti sta nagrajence sprejela podžupan ter odbornik za kulturo in šport Roberto Damiani in pokrajinska predsednica ANAAI Marcella Skabar.

Priznanje je prejelo več kot sto atletov in atletinj, kar kaže na pomembno vlogo, ki jo odigrava Trst v italijanskem športnem svetu. Še bolj razveseljivo pa je dejstvo, da je v lanskem letu obleklo modri dres tudi lepo število slovenskih tržaških atletov in atletinj. Med temi naj omenimo nekatere: rolkarje kriške Mladine Matejo Bogatec, Matejo Paulina in Erosa Sullinija, Poletovo kotalkarico Tanjo Romano, atletinji Margaret Macchiut in Claudio Coslovich, jadralce Jara Furlanija, Daniela in Martino Piculin in Arianno Bogatec idr. Posebnega priznanja je bil deležen Športni krožek Kras iz Zgonika, ki je v lanskem letu zmagal svoj stoti državni naslov v namiznem tenisu.

Na sobotni slovesnosti so bili deležni posebnih priznanj še zavarovalna družba Generali, ki dejavno in angažirano spremlja športno dogajanje pri nas, zatem pa selektor italijanske košarkarske reprezentance Bogdan Tanjević, Gianpaolo Reiter in predsednik tržaškega rokometnega kluba Giuseppe Lo Duca. Za življenjske ambasadorje športnega Trsta pa so bili imenovani svojčas vrhunski tržaški športniki: bivša sabljačica Irene Camber ter nekoč slavna boksarja Nino Benvenuti in Duilio Loi.

SVETOVNI SMUČARSKI POKAL

JURE KOŠIR DRUGI

Minuli konec tedna sta v tekmovanju za svetovni smučarski pokal označili predvsem dve pomembni dejstvi. Prvo nesporno dejstvo je to, da danes avstrijski smučarji nimajo v Svetovnem pokalu enakovrednih tekmecev, in to ne samo zaradi superzvezdnika Hermanna Maierja, bolj znanega pod imenom Herminator, ki se nezadržno in nevzdržno bliža štiridesetim zmagam v tekmah za svetovni pokal in je tudi v slovitem Kitzbüehlu dosegel dvojno zmago: končno že enkrat prvo tudi v "samomorilskem" smuku na Petelinjem grebenu. Drugo zelo pomembno dejstvo pa je podatek, da so slovenski slalomisti končno le ujeli pravo formo in so tik pred bližnjim svetovnim prvenstvom dokazali, da nekdaj slovita slovenska smučarska šola še obstaja. V luči bližnjega svetovnega prvenstva je to več kot samo obet, tudi otipljiv dokaz, da lahko zmagajo in se dobro uvrščajo tudi drugi smučarji in ne samo Avstrijci.

Ker ste zagotovo že iz dnevnih poročil in dnevnikov izvedeli za rezultate, povejmo samo to, da so vse, dobesedno vse zmage v Kitzbüehlu dosegli avstrijski smučarji, saj je poleg dvojne zmage Herminatorja v superveleslalomu in smuku tudi v slalomu slavil avstrijski smučar, in sicer Benjamin Raich **(na sliki na sredi)**, za katerim je na drugo mesto prismučal naš Jure Košir **(na sliki levo)** in tako po dveh suhih letih ponovno stopil na zmagovalne stopnice, Mitja Kunc pa je samo za stotinko sekunde zgrešil tretje mesto, ki je odšlo na Norveško (Hans Petter Buraes). 29-letni Matjaž Vrhovnik, ki je lani v slalomu večkrat dosegel izjemne rezultate, pa je po odličnem vmesnem času odstopil, a se je že po dvajsetih sekundah videlo, da je tudi on v odlični formi.

No, ja, resnici na ljubo povejmo še to, da je kombinacijo osvojil norveški večni smučarski as Lasse Kjus, a vsi tudi še predobro vemo, da je s smučarsko kombinacijo velik križ in tudi sami organizatorji svetovnega pokala se že sprašujejo, kaj naj z njo naredijo, ker ne zanima nikogar več ali skoraj nikogar: ne tekmovalcev ne gledalcev in še najmanj danes vsemogočno televizijo, ki daje Mednarodni smučarski zvezi na tone denarja za neposredne prenose smučarskih tekmovanj.

Ko smo že pri televizijskih prenosih, seveda ne moremo mimo preprostega dejstva, ki je najbolj očitno (ne)vidno na italijanski televiziji. Odkar namreč italijanska moška smučarska reprezentanca nima več pravih zvezdnikov, tudi smučanje ni več šport, ki bi ga bilo vredno prenašati, kaj šele, da bi v športnih poročilih sploh poročali o izidih vrhunskih tekem svetovne smučarske elite. Zato boste po smučarskih tekmah ali med njihovim potekom zaman iskali na italijanskih televizijskih postajah neposredne prenose ali pa poročila o končnih izidih. Vse po načelu: če naši ne zmagajo, dogodka ni; in če dogodka ni, potem tudi zmage ni, tuje zmage seveda, ker se po smuku v Cortini ni več zgodilo, da bi kak italijanski smučar zmagal.

Kmalu bo svetovno prvenstvo v prestižnem zimskem letoviškem mestecu St. Anton v Avstriji in avstrijski navijači, ki so množično pozdravili Herminatorjevo zmago v smuku, saj se jih je ob smučarski progi na Petelinjem grebenu zbralo za en lep nogometni stadion, 40 tisoč jih je bilo, se že pripravljajo, da bodo nazdravljali svojim. Kako tudi ne, saj imajo več kot desetino smučarjev v vsaki alpski disciplini, ki lahko zmagajo in bi lahko sami organizirali svoj pokal.

Upajmo, da bo tudi našim slovenskim smučarjem St. Anton ostal v dobrem spominu in bodo prinesli domov kako medaljo, ki jo slovenski navdušenci "belih poljan" že kar predolgo čakajo.

ZUT

ZSŠDI / KOLESARSTVO

ŽE DVESTO PRIJAVLJENIH ZA 25. DIRKO

Kolesarska dirka za Trofejo Združenja slovenskih športnih društev v Italiji bo letos slavila srebrno obletnico.

Dirka, ki jo prireja Kolesarski klub Adria iz Lonjerja pri Trstu v sodelovanju z občino Trst, bo potekala v nedeljo, 4. marca 2001. Tekmovanje sodi med mednarodne dirke kategorije 1.6, to se pravi, da je namenjena kolesarjem kategorij elite in under 23.

Priprave na tekmovanje, ki si je z leti izborilo vidno mesto na državni in mednarodni ravni, so v tem času v polnem teku: doslej se je prirediteljem prijavilo že dvesto kolesarjev iz najrazličnejših evropskih držav. Glede na to, da pravila Mednarodne kolesarske zveze določajo, da se tovrstnih dirk lahko udeleži največ dvesto tekmovalcev, so prijave dejansko zaključene.

Jubilejna petindvajseta obletnica dirke Združenja slovenskih športnih društev v Italiji prinaša s seboj nekatere novosti tehničnega značaja, ki jih bodo prireditelji orisali na tiskovni predstavitvi v četrtek, 22. februarja, v Športno kulturnem središču v Lonjerju pri Trstu.

Za informacije je novinarjem na razpolago Jana Pečar; odgovarja na telefonski številki (in faxu) +39-40-910178 oziroma na naslovu elektronske pošte jana0407@yahoo.com.

4. FEBRUARJA V GORICI

PRILJUBLJEN POHOD

Dne 4. februarja bo v Gorici potekala priljubljena pobuda, letos že šestnajsta, t.i. Bis-Marcia. Gre za netekmovalen pohod po mestu, ki vsako leto prikliče več sto udeležencev. Prireja ga skupina Gruppo Marciatori Gorizia, ki jeseni prireja tudi Memorial Stubel. Bis-Marcia bo potekala pod pokroviteljstvom amaterske športne zveze FIASP, tvrdke Mattioni in pekarne-slaščičarne Scorianz.

Tek se bo letos začel ob 9.30, in sicer v ul. Brass blizu telovadnice Valletta del Corno. Udeleženci bodo lahko izbrali dve poti: ena je dolga 8 km, druga pa 12. Daljša jih bo popeljala od omenjene ulice proti Svetogorski, od koder bodo nadaljevali tek po Solkanskem polju, ul. degli Scogli, ul. Don Bosco, po Pevmskem mostu do gostišča Remuda, prek pevmskega parka ob Soči, Stražic, ul. Torriani in Drevoreda 20. septembra do sedeža skupine Gruppo Marciatori v ul. Zamenhof. Če bo vreme dovolilo, se bo tudi letošnje izvedbe udeležilo, kot ponavadi, veliko število skupin iz vse dežele in bližnje Slovenije; prireditelji upajo, da bo letos več kot 500 prijavljenih. Nagrajene bodo vse skupine, ki jih bo sestavljalo vsaj 15 udeležencev, najstarejši/a, najmlajši/a. Prvih 400 vpisanih bo pri nagrajevanju okoli 11.30 prejelo tudi 250 gramov dobre goriške kave Mattioni.

Januar 2001

MESEC DOBREGA TISKA

FOTO BUMBACA

Novi glas

Pastirček

Knjige Goriške Mohorjeve družbe

Zvon

Podpiraj naš tisk!